

MRSJS 29 – FINANCIJSKI INSTRUMENTI: PRIZNAVANJE I MJERENJE

Zahvale i napomene

Ovaj međunarodni računovodstveni standard za javni sektor (skr. MRSJS) je izrađen primarno na osnovu međunarodnog računovodstvenog standarda (skr. MRS-a) 39 *Financijski instrumenti: Priznavanje i mjerenje*, te tumačenja Odbora za tumačenja međunarodnog financijskog izvještavanja /engl. *International Financial Reporting Interpretations Committee – IFRIC*/ br. 9 *Ponovna procjena ugrađenih derivata* (skr. *IFRIC* tumačenje br. 9) i br. 16 *Zaštita neto ulaganja u inostrano poslovanje* (skr. *IFRIC* tumačenje br. 16), koje je objavio Odbor za međunarodne računovodstvene standarde /engl. *International Accounting Standards Board – IASB*/. Izvodi iz MRS-a 39 i *IFRIC* tumačenja br. 9 i br. 16 su u ovoj publikaciji Odbora za međunarodne računovodstvene standarde za javni sektor /engl. *International Public Sector Accounting Standards Board – IPSASB*/ Međunarodne federacije računovođa /engl. *International Federation of Accountants – IFAC*/ reproducirani s dozvolom Fondacije za međunarodne standarde financijskog izvještavanja /engl. *International Financial Reporting Standards (IFRS) Foundation*/.

Odobreni tekst Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja (MSFI) je onaj koji je objavio IASB na engleskom jeziku i kopije se mogu dobiti izravno od IFRS Fondacije, Customer Service, Columbus Building, 7 Westferry Circus, Canary Wharf, London E14 4HD, United Kingdom.

E-mail: publications@ifrs.org

Internet: www.ifrs.org

IFRS, ISA, Nacrti izloženosti i druge publikacije IASB-a su zaštićeni autorskim pravima IFRS Fondacije.

“IFRS,” “ISA,” “IASB,” “IFRS Foundation,” “International Accounting Standards,” i “International Financial Reporting Standards” su zaštitni znak IFRS Fondacije i ne smiju se koristiti bez odobrenja IFRS Fondacije.

MRSJS 29 – FINANCIJSKI INSTRUMENTI: PRIZNAVANJE I MJERENJE

Historijat MRSJS-a

Ovo izdanje sadrži izmjene i dopune proistekle iz MRSJS-ova izdanih do 31. januara/siječnja 2022. godine.

MRSJS 29 *Financijski instrumenti: Priznavanje i mjerenje* je izdan u januaru/siječnju 2010. godine.

Od tada, MRSJS 29 je izmijenjen kroz sljedeće MRSJS-ove:

MRSJS 43 *Najmovi* (izdan u januaru/siječnju 2022. godine);

Unapređenja MRSJS-ova iz 2021. godine (izdana u januaru/siječnju 2022. godine);

dokument *COVID-19: Odgađanje datuma stupanja na snagu* (izdan u novembru/studenom 2020. godine);

MRSJS 41 *Financijski instrumenti* (izdan u augustu/kolovožu 2018. godine);

MRSJS 40 *Kombinacije u javnom sektoru* (izdan u januaru/siječnju 2017. godine);

MRSJS 39 *Primanja zaposlenih* (izdan u julu/srpnju 2016. godine);

dokument *Primjenjivost MRSJS-ova* (izdan u aprilu/travnju 2016. godine);

Unapređenja MRSJS-ova iz 2015. godine (izdana u aprilu/travnju 2016. godine);

MRSJS 37 *Zajednički aranžmani* (izdan u januaru/siječnju 2015. godine);

MRSJS 35 *Konsolidirani financijski izvještaji* (izdan u januaru/siječnju 2015. godine);

MRSJS 33 *Prva primjena međunarodnih računovodstvenih standarda za javni sektor na obračunskoj osnovi (MRSJS-ova)* (izdan u januaru/siječnju 2015. godine);

MRSJS 32 *Sporazumi o koncesijama za usluge: Koncesor* (izdan u oktobru/listopadu 2011. godine); i

Unapređenja MRSJS-ova iz 2011. godine (izdana u oktobru/listopadu 2011. godine).

Tabelarni pregled izmijenjenih tačaka MRSJS-a 29

Zahvaćena tačka	Vrsta izmjene	Dokument iz kojeg je proistekla izmjena
Uvod	Brisano	Unapređenja MRSJS-ova iz oktobra/listopada 2011. god.
1.	Brisano	MRSJS 41 iz augusta/kolovoza 2018. godine
2.	Izmijenjeno i dopunjeno	MRSJS 40 iz januara/siječnja 2017. godine MRSJS 39 iz jula/srpnja 2016. godine MRSJS 37 iz januara/siječnja 2015. godine MRSJS 35 iz januara/siječnja 2015. godine MRSJS 32 iz oktobra/listopada 2011. godine MRSJS 41 iz augusta/kolovoza 2018. godine
3.	Brisano	MRSJS 41 iz augusta/kolovoza 2018. godine
4.	Brisano	MRSJS 41 iz augusta/kolovoza 2018. godine
5.	Brisano	MRSJS 41 iz augusta/kolovoza 2018. godine
6.	Brisano	MRSJS 41 iz augusta/kolovoza 2018. godine
7.	Brisano	Primjenjivost MRSJS-ova iz aprila/travnja 2016. godine
8.	Brisano	Primjenjivost MRSJS-ova iz aprila/travnja 2016. godine
9.	Izmijenjeno i dopunjeno	MRSJS 41 iz augusta/kolovoza 2018. godine
10.	Izmijenjeno i dopunjeno	MRSJS 41 iz augusta/kolovoza 2018. godine
11-79.	Brisano	MRSJS 41 iz augusta/kolovoza 2018. godine
80.	Izmijenjeno i dopunjeno	MRSJS 41 iz augusta/kolovoza 2018. godine
88.	Brisano	MRSJS 41 iz augusta/kolovoza 2018. godine
89.	Izmijenjeno i dopunjeno	MRSJS 35 iz januara/siječnja 2015. godine
98.	Izmijenjeno i dopunjeno	MRSJS 41 iz augusta/kolovoza 2018. godine
99.	Izmijenjeno i dopunjeno	MRSJS 41 iz augusta/kolovoza 2018. godine
101.	Izmijenjeno i dopunjeno	MRSJS 41 iz augusta/kolovoza 2018. godine
102.	Izmijenjeno i dopunjeno	MRSJS 41 iz augusta/kolovoza 2018. godine
107.	Izmijenjeno i dopunjeno	MRSJS 41 iz augusta/kolovoza 2018. godine
108.	Izmijenjeno i dopunjeno	MRSJS 41 iz augusta/kolovoza 2018. godine

Zahvaćena tačka	Vrsta izmjene	Dokument iz kojeg je proistekla izmjena
109.	Izmijenjeno i dopunjeno	MRSJS 41 iz augusta/kolovoza 2018. godine
111.	Izmijenjeno i dopunjeno	MRSJS 41 iz augusta/kolovoza 2018. godine
112.	Izmijenjeno i dopunjeno	MRSJS 41 iz augusta/kolovoza 2018. godine
113.	Izmijenjeno i dopunjeno	MRSJS 41 iz augusta/kolovoza 2018. godine
Naslov ispred tačke 113A.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. god.
113A.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. god.
113B.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. god.
113C.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. god.
Naslov ispred tačke 113D.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. god.
113D.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. god.
Naslov ispred tačke 113E.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. god.
113E.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. god.
Naslov ispred tačke 113F.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. god.
113F.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. god.
113G.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. god.
Naslov ispred tačke 113H.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. god.
113H.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. god.
113I.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. god.
Naslov ispred tačke 113J.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. god.
113J.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. god.
113K.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. god.
113L.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. god.
113M.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. god.
113N.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. god.
113O.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. god.
113P.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. god.
113Q.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. god.
113R.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. god.
113S.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. god.
113T.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. god.
113U.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. god.
Naslov ispred tačke 113V.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. god.

Zahvaćena tačka	Vrsta izmjene	Dokument iz kojeg je proistekla izmjena
113V.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. god.
Naslov ispred tačke 113W.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. god.
113W.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. god.
113X.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. god.
Naslov ispred tačke 113Y.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. god.
113Y.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. god.
113Z.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. god.
Naslov ispred tačke 113ZA.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. god.
113ZA.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. god.
113ZB.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. god.
113ZC.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. god.
114.	Brisano	MRSJS 33 iz januara/siječnja 2015. godine
115.	Brisano	MRSJS 33 iz januara/siječnja 2015. godine
116.	Brisano	MRSJS 33 iz januara/siječnja 2015. godine
117.	Brisano	MRSJS 33 iz januara/siječnja 2015. godine
118.	Brisano	MRSJS 33 iz januara/siječnja 2015. godine
119.	Brisano	MRSJS 33 iz januara/siječnja 2015. godine
120.	Brisano	MRSJS 33 iz januara/siječnja 2015. godine
121.	Brisano	MRSJS 33 iz januara/siječnja 2015. godine
122.	Brisano	MRSJS 33 iz januara/siječnja 2015. godine
123.	Brisano	MRSJS 33 iz januara/siječnja 2015. godine
125A.	Izmijenjeno i dopunjeno	MRSJS 32 iz oktobra/listopada 2011. godine MRSJS 43 iz januara/siječnja 2022. godine
125B.	Novi tekst	MRSJS 33 iz januara/siječnja 2015. godine
125C.	Novi tekst	MRSJS 37 iz januara/siječnja 2015. godine MRSJS 35 iz januara/siječnja 2015. godine
125D.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz aprila/travnja 2016. god.
125E.	Novi tekst	Primjenjivost MRSJS-ova iz aprila/travnja 2016. godine
125F.	Novi tekst	MRSJS 39 iz jula/srpnja 2016. godine
125G.	Novi tekst	MRSJS 40 iz januara/siječnja 2017. godine
125H.	Izmijenjeno i dopunjeno	COVID-19: Odgađanje datuma stupanja na snagu iz novembra/studenog 2020. godine
125I.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. god.

Zahvaćena tačka	Vrsta izmjene	Dokument iz kojeg je proistekla izmjena
125J.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. god.
125K.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. god.
125L.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. god.
125M.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. god.
126.	Izmijenjeno i dopunjeno	MRSJS 33 iz januara/siječnja 2015. godine
AG35.	Izmijenjeno i dopunjeno	MRSJS 40 iz januara/siječnja 2017. godine
AG51.	Izmijenjeno i dopunjeno	MRSJS 35 iz januara/siječnja 2015. godine
AG52.	Izmijenjeno i dopunjeno	MRSJS 35 iz januara/siječnja 2015. godine
AG53.	Izmijenjeno i dopunjeno	MRSJS 35 iz januara/siječnja 2015. godine
AG1–AG126.	Brisano	MRSJS 41 iz augusta/kolovoza 2018. godine
AG128.	Izmijenjeno i dopunjeno	MRSJS 41 iz augusta/kolovoza 2018. godine
AG129.	Brisano	MRSJS 41 iz augusta/kolovoza 2018. godine
AG131.	Izmijenjeno i dopunjeno	MRSJS 40 iz januara/siječnja 2017. godine
AG134.	Izmijenjeno i dopunjeno	MRSJS 41 iz augusta/kolovoza 2018. godine
AG156A.	Novi tekst	MRSJS 41 iz augusta/kolovoza 2018. godine
AG157.	Izmijenjeno i dopunjeno	MRSJS 41 iz augusta/kolovoza 2018. godine
AG161.	Izmijenjeno i dopunjeno	MRSJS 41 iz augusta/kolovoza 2018. godine
B1-B7.	Brisano	MRSJS 41 iz augusta/kolovoza 2018. godine
C2.	Izmijenjeno i dopunjeno	MRSJS 37 iz januara/siječnja 2015. godine
A1-G2.	Brisano	MRSJS 41 iz augusta/kolovoza 2018. godine
BC21.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. god.
BC22.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. god.
BC23.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. god.
BC24.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. god.
IE32-IE50.	Brisano	MRSJS 41 iz augusta/kolovoza 2018. godine

januar/siječanj 2010. godine

MRSJS 29 – FINACIJSKI INSTRUMENTI: PRIZNAVANJE I MJERENJE

SADRŽAJ

	Tačka
Cilj	1.
Djelokrug	2–8.

Definicije pojmova	9–10.
Ugrađeni derivati	11-15.
Priznavanje i prestanak priznavanja	16-44.
Početno priznavanje	16.
Prestanak priznavanja financijske imovine	17-39.
Prijenosi koji zadovoljavaju uslove za prestanak priznavanja	26-30.
Prijenosi koji ne zadovoljavaju uslove za prestanak priznavanja	31.
Nastavak učešća u prenesenoj imovini	32-37.
Svi prijenosi	38-39.
Redovne kupovine i prodaje financijske imovine	40.
Prestanak priznavanja financijske obaveze	41-44.
Mjerenje	45-79.
Početno mjerenje financijske imovine i financijskih obaveza	45-46.
Naredna mjerenja financijske imovine	47-48.
Naredna mjerenja financijskih obaveza	49.
Razmatranja u vezi s fer vrijednošću	50-52.
Reklasifikacija	53-63.
Dobici i gubici	64-66.
Umanjenje vrijednosti i nemogućnost naplate financijske imovine	67-79.
Financijska imovina koja se knjiži po amortiziranom trošku	72-74.
Financijska imovina koja se knjiži po trošku	75.
Financijska imovina raspoloživa za prodaju	76-79.
Zaštita od rizika	80-113.
Instrumenti zaštite od rizika	81-86.
Instrumenti koji zadovoljavaju uslove da se označe kao instrumenti zaštite	81-82.
Označavanje instrumenata zaštite od rizika	83-86.
Stavke zaštićene od rizika	87-94.
Stavke koje zadovoljavaju uslove da se označe kao stavke zaštićene od rizika	87-89.
Označavanje financijskih stavki kao stavki zaštićenih od rizika	90-91.
Označavanje nefinancijskih stavki kao stavki zaštićenih od rizika	92.
Označavanje grupa stavki kao stavki zaštićenih od rizika	93-94.
Računovodstvo zaštite od rizika	95-113.
Zaštita fer vrijednosti od rizika	99-105.
Zaštita novčanih tokova od rizika	106-112.
Zaštita neto ulaganja od rizika	113.

Prijelazne odredbe	114-123.
Datum stupanja na snagu	124-126.
Dodatak A: Uputstva za primjenu	
Dodatak B: Ponovna procjena ugrađenih derivata	
Dodatak C: Zaštita neto ulaganja u inostrano poslovanje od rizika	
Dodatak D: Izmjene i dopune drugih MRSJS-ova	
Osnove za donošenje zaključaka	
Smjernice za provođenje	
Pokazni primjeri	
Poređenje s MRS-om 39	

Međunarodni računovodstveni standard za javni sektor 29 *Financijski instrumenti: Priznavanje i mjerenje* dat je u tačkama od 1. do 126. Sve tačke imaju jednaku pravnu snagu. MRSJS 29 treba tumačiti u kontekstu njegovog cilja, Osnova za donošenje zaključaka, *Predgovora međunarodnih računovodstvenih standarda za javni sektor i Konceptualnog okvira za finansijsko izvještavanje opće namjene subjekata javnog sektora*. MRSJS 3 *Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i greške* pruža osnovu za odabir i primjenu računovodstvenih politika u situacijama za koje nisu dana eksplicitna uputstva.

Cilj

1. [Brisano.]

Djelokrug

3. Ovaj standard trebaju primjenjivati svi subjekti na sve vrste financijskih instrumenta iz djelokruga MRSJS-a 41 *Financijski instrumenti* ako i u mjeri u kojoj:

- (a) MRSJS 41 dopušta da se primjenjuju zahtjevi u vezi s računovodstvom zaštite od rizika iz ovog standarda; i
- (c) dati financijski instrument čini dio odnosa zaštite od rizika koji zadovoljava uslove za primjenu računovodstva zaštite od rizika u skladu s ovim standardom.

3-8. [Brisano.]

6.

7.

8.

9.

10.

11.

Definicije pojmova

18. Pojmovi definirani u MRSJS-u 28 i MRSJS-u 41 se u ovom standardu koriste u značenjima iz tačke 9. MRSJS-a 28 i tačke 9. MRSJS-a 41. MRSJS 28 i MRSJS 41 daju definicije sljedećih pojmova:

- amortizirani trošak financijske imovine i financijske obaveze;
- prestanak priznavanja;
- derivatni instrument;
- metoda efektivne kamate;
- efektivna kamatna stopa;
- vlasnički instrumenti;
- financijska imovina;
- financijski instrument;
- financijska obaveza;
- čvrsta obaveza; i
- predviđena transakcija;

kao i uputstva za primjenu tih definicija.

21. Pojmovi dati u nastavku teksta se u ovom standardu koriste u ovdje navedenim značenjima.

Definicije u vezi sa računovodstvom zaštite od rizika

Instrument zaštite od rizika je određena derivatna ili (samo za zaštitu od rizika promjena deviznog kursa) određena nederivatna financijska imovina ili nederivatna financijska obaveza za čiju fer vrijednosti ili novčane tokove se očekuje da će prebiti promjene fer vrijednosti ili novčanih tokova određene zaštićene stavke (u tačkama od 81. do 86., te tačkama od AG127. do AG130. Dodatka A detaljnije se pojašnjava definicija instrumenta zaštite od rizika).

Zaštićena stavka je imovina, obaveza, čvrsta obaveza, vrlo izvjesna predviđena transakcija ili neto ulaganje u inostrano poslovanje koje (a) izlaže subjekat riziku promjene fer vrijednosti ili budućih novčanih tokova i (b) određeno je kao predmet zaštite od rizika (tačkama od 87. do 94., te tačkama od AG131. do AG141. iz Dodatka A detaljnije pojašnjavaju definiciju zaštićenih stavki).

Djelotvornost zaštite od rizika je mjera u kojoj se promjene fer vrijednosti ili novčanih tokova zaštićene stavke koje se mogu pripisati riziku od kojeg se štiti prebijaju promjenama fer vrijednosti ili novčanih tokova instrumenta zaštite (vidjeti tačke od AG145. do AG156. Dodatka A).

Pojmovi definirani drugim MRSJS-ovima i u ovom standardu se koriste u značenjima koja su navedena u tim standardima i preneseni su u zasebno objavljeni *Pojmovnik*.

11-79. [Brisano.]

Zaštita od rizika

80. Ako subjekat primjenjuje MRSJS 41 i kao svoju računovodstvenu politiku nije odabrao da nastavi primjenjivati zahtjeve za računovodstvo zaštite iz ovog standarda (vidjeti tačku 177. MRSJS-a 41) dužan je primijeniti zahtjeve za računovodstvo zaštite iz tačaka od 113. do 155. MRSJS-a 41. Za zaštitu fer vrijednosti od izloženosti kamatnom riziku dijela portfelja financijske imovine ili financijskih obaveza, međutim, subjekat može, u skladu sa tačkom 115. MRSJS-a 41, primijeniti zahtjeve za računovodstvo zaštite iz ovog standarda umjesto onih iz MRSJS-a 41. U tom slučaju, subjekat također treba primijeniti naznačene zahtjeve za računovodstvo zaštite fer vrijednosti za zaštitu portfelja od kamatnog rizika (vidjeti tačke 91. i 100., te tačke od AG157. do AG175.).

Instrumenti zaštite od rizika

Instrumenti koji zadovoljavaju uslove da se označe kao instrumenti zaštite

81. Ovim standardom se ne propisuju ograničenja u pogledu okolnosti pod kojima derivat može biti označen kao instrument zaštite od rizika, ukoliko su ispunjeni uslovi iz tačke 98., osim za određene pisane opcije (vidjeti tačku AG127. u Dodatku A). S druge strane, nederivatna financijska imovina, odnosno nederivatna financijska obaveza se mogu označiti kao instrumenti zaštite od rizika samo za zaštitu od valutnog rizika.
82. Za potrebe računovodstva zaštite, samo instrumenti koji uključuju stranu izvan izvještajnog subjekta (to jeste, stranu koja je izvan ekonomskog subjekta ili pojedinačnog subjekta o kojem se izvještava) mogu se označiti kao instrumenti zaštite od rizika. Iako pojedinačni subjekti u okviru ekonomskog subjekta, odnosno odjeli unutar takvog subjekta smiju stupiti u transakcije zaštite s drugim subjektima unutar ekonomskog subjekta ili odjelima subjekta, sve takve interne transakcije unutar ekonomskog subjekta se otklanjaju prilikom konsolidacije. Takve transakcije zaštite od rizika, prema tome, ne zadovoljavaju uslove za primjenu računovodstva zaštite u konsolidiranim financijskim izvještajima tog ekonomskog subjekta. One, međutim, mogu zadovoljavati uslove za primjenu računovodstva zaštite od rizika u pojedinačnim ili odvojenim financijskim izvještajima pojedinačnih subjekata unutar ekonomskog subjekta, pod uslovom da se izvršavaju izvan samog subjekta o kojem se izvještava.

Označavanje instrumenata zaštite od rizika

83. Obično postoji samo jedno mjerenje fer vrijednosti za cijeli instrument zaštite od rizika a faktori koji uzrokuju promjene fer vrijednosti su međusobno zavisni. Na taj način, subjekat označava odnos zaštite od rizika za cijeli instrument zaštite od rizika. Dopusćeni su samo sljedeći izuzeci:
- (a) odvajanje unutrašnje vrijednosti i vremenske vrijednosti opcijskog ugovora i označavanje samo promjene unutrašnje vrijednosti opcije kao instrumenta zaštite od rizika, uz isključenje promjene njene vremenske vrijednosti; i
 - (b) odvajanje elementa kamate i promptne cijene terminskog ugovora.

Ti izuzeci su dopušteni jer je unutrašnju vrijednost opcije i premiju iz terminskoga ugovora u pravilu moguće mjeriti zasebno. Dinamička strategija zaštite od rizika kojom se procjenjuju i unutrašnja i vremenska vrijednost opcijskog ugovora može zadovoljavati uslove za primjenu računovodstva zaštite od rizika.

84. Dio kompletnog instrumenta zaštite od rizika, na primjer pedeset (50) posto hipotetičke vrijednosti, može se označiti kao instrument zaštite od rizika u odnosu zaštite od rizika. Odnos zaštite od rizika se, međutim, ne smije označiti samo za dio perioda tokom kojeg instrument zaštite od rizika ostaje u opticaju.
85. Jedan instrument zaštite se može označiti kao zaštita za više od jedne vrste rizika pod uslovom da (a) se rizici od kojih se štiti mogu jasno identificirati, (b) djelotvornost zaštite može pokazati i (c) da je moguće osigurati da postoji posebno označavanje instrumenta zaštite i različitih rizičnih pozicija.
86. Dva ili više derivatna instrumenta, odnosno dijela derivatnih instrumenata (ili, u slučaju zaštite od valutnog rizika, dva ili više nederivatna instrumenta ili njihova dijela, odnosno kombinaciju derivatnih i nederivatnih instrumenata ili njihove dijelove) mogu se sagledavati skupno i zajedno označavati kao instrument zaštite od rizika, uključujući i situacije kada rizik/ci koji proizlazi/e iz određenih derivatnih instrumenata prebija(ju) rizike koji proizlaze iz drugih. Međutim, kamatni okovratnik ili drugi derivatni instrument koji objedinjuje pisanu opciju i kupljenu opciju ne ispunjava uslove kao instrument zaštite od rizika ako je, u suštini, neto pisana opcija (za koju je primljena neto premija). Slično tome, dva ili više instrumenata (ili njihovi dijelovi) mogu se označiti kao instrument zaštite samo ako nijedan od njih nije pisana opcija, odnosno neto pisana opcija.

Stavke zaštićene od rizika

Stavke koje zadovoljavaju uslove da se označe kao zaštićene od rizika

87. Stavka zaštićena od rizika može biti priznata imovina ili obaveza, nepriznata čvrsta obaveza, vrlo izgledna predviđena transakcija ili neto ulaganje u inostrano poslovanje. Stavka zaštićena od rizika može biti (a) pojedinačna imovina, obaveza, čvrsta obaveza, vrlo izgledna predviđena transakcija ili neto ulaganje u inostrano poslovanje, (b) grupa imovine, obaveza, čvrstih obaveza, vrlo izglednih predviđenih transakcija ili neto ulaganja u inostrano poslovanje sličnih karakteristika rizika ili (c) samo u portfelju zaštite od kamatnog rizika, dio portfelja finansijske imovine ili finansijskih obaveza koji dijele rizik od kojeg se pruža zaštita.
88. [Brisano.]
89. Za potrebe računovodstva zaštite od rizika, samo imovina, obaveze, čvrste ugovorne obaveze ili vrlo izgledne predviđene transakcije koje uključuju stranu izvan subjekta mogu se označiti kao stavke zaštićene od rizika. U skladu s tim, računovodstvo zaštite se može primijeniti na transakcije između subjekata unutar istog ekonomskog subjekta samo u pojedinačnim ili odvojenim finansijskim izvještajima tih subjekata, ne i u konsolidiranim finansijskim izvještajima ekonomskog subjekta, osim konsolidiranih finansijskih izvještaja investicijskog subjekta, kako je definiran u MRSJS-u 35, kod kojih se transakcije između investicijskog subjekta i subjekata koje kontrolira mjerene po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit ne isključuju iz konsolidiranih finansijskih izvještaja. Kao izuzetak, valutni rizik monetarne stavke unutar ekonomskog subjekta (na primjer, obaveze/potraživanja između dva kontrolirana subjekta) može zadovoljavati uslove da se označi kao zaštićena stavka u konsolidiranim finansijskim izvještajima ako za rezultat ima izloženost dobitima ili gubicima od kursnih razlika koji nisu potpuno otklonjeni po konsolidaciji prema MRSJS-u 4 *Efekti promjena kurseva stranih valuta*. U skladu sa MRSJS-om 4, dobiti ili gubici od promjene kursa stranih valuta za monetarne stavke unutar ekonomskog subjekta ne otklanjaju se u potpunosti po konsolidaciji kada se takva monetarna stavka prenosi između dva subjekta unutar ekonomskog subjekta koja imaju različite funkcijske valute. Pored toga, valutni rizik vrlo izgledne predviđene transakcije unutar ekonomskog subjekta može zadovoljavati uslove da bude stavka zaštićena od rizika u konsolidiranim finansijskim izvještajima, pod uslovom da je transakcija izražena u valuti koja nije funkcijska valuta subjekta koji obavlja tu transakciju i da će valutni rizik uticati na konsolidirani suficit ili deficit.

Označavanje finansijskih stavki kao stavki zaštićenih od rizika

90. Ako je stavka zaštićena od rizika finansijska imovina ili finansijska obaveza, ona može biti zaštićena od rizika povezanih samo s dijelom njenih novčanih tokova ili fer vrijednosti (kao što je jedan ili više odabranih ugovornih novčanih tokova ili njihovih dijelova, odnosno određeni postotak njihove fer vrijednosti), pod uslovom da je djelotvornost zaštite moguće izmjeriti. Na primjer, prepoznatljiv i zasebno mjerljiv dio izloženosti kamatnom riziku imovine ili obaveze koja nosi kamatu može se označiti kao rizik od kojeg se pruža zaštita (na primjer, nerizična kamatna stopa ili komponenta referentne kamatne stope u ukupnoj izloženosti kamatnom riziku zaštićenog finansijskog instrumenta).

91. U zaštiti fer vrijednosti od izloženosti kamatnom riziku portfelja financijske imovine ili financijskih obaveza (i samo u takvoj zaštiti), dio zaštićen od rizika može se označiti iznosom valute (npr. iznosom u dolarima, eurima, funtama ili randima) umjesto kao pojedinačna imovina (ili obaveza). Iako, za potrebe upravljanja rizicima, portfelj može uključivati imovinu i obaveze, iznos koji se označava je iznos imovine ili iznos obaveza. Označavanje neto iznosa koji uključuje i imovinu i obaveze nije dopušteno. Subjekt može zaštititi dio kamatnog rizika povezanog sa tim označenim iznosom. Na primjer, u slučaju zaštite od rizika portfelja koji sadrži imovinu koja se može platiti avansno, subjekt može zaštititi od rizika promjenu fer vrijednosti koja se može pripisati promjeni zaštićene kamatne stope na osnovu očekivanih a ne ugovornih datuma ponovnog određivanja cijena. Kada se dio koji je predmet zaštite zasniva na očekivanim datumima ponovnog određivanja cijena, učinak koji promjene zaštićene kamatne stope imaju na te očekivane datume ponovnog određivanja cijene treba uključiti kada se utvrđuje promjena fer vrijednosti stavke zaštićene od rizika. Shodno tome, kada je portfelj koji sadrži stavke koje se plaćaju avansno zaštićen derivatom koji se ne plaća avansno, javlja se nedjelotvornost ako se promijene datumi kada se očekuje avansno plaćanje stavki iz zaštićenog portfelja ili ako se stvarni datumi avansnog plaćanja razlikuju od očekivanih.

Označavanje nefinancijskih stavki kao stavki zaštićenih od rizika

92. **Ako je stavka zaštićena od rizika nefinancijska imovina ili nefinancijska obaveza, ona se označava kao stavka zaštićena (a) od valutnog rizika ili (b) u cijelosti od svih rizika, zbog poteškoća da se izolira i mjeri odgovarajući dio promjena novčanih tokova ili fer vrijednosti koje se mogu pripisati konkretnim rizicima, osim valutnog rizika.**

Označavanje grupa stavki kao stavki zaštićenih od rizika

93. Sličnu imovinu ili slične obaveze treba objediniti i zaštititi kao grupu samo ako pojedinačna imovina ili pojedinačne obaveze iz grupe dijele izloženost riziku od koga su označene da se štite. Pored toga, očekuje se da će promjena fer vrijednosti koja se može pripisati zaštiti od rizika za svaku pojedinačnu stavku iz grupe biti približno srazmjerna sveukupnoj promjeni fer vrijednosti koja se može pripisati zaštiti grupe stavki od rizika.
94. S obzirom da subjekt djelotvornost zaštite procjenjuje upoređivanjem promjene fer vrijednosti ili novčanog toka instrumenta zaštite od rizika (ili grupe sličnih instrumenata zaštite od rizika) i zaštićene stavke (ili grupe sličnih zaštićenih stavki), poređenje instrumenta zaštite od rizika s ukupnom neto pozicijom (na primjer, neto stanjem sve imovine s fiksnom stopom i svih obaveza s fiksnom stopom sa sličnim dospeljećem) umjesto sa određenom zaštićenom stavkom ne ispunjava uslove za primjenu računovodstva zaštite od rizika.

Računovodstvo zaštite od rizika

95. Računovodstvo zaštite od rizika priznaje efekte prebijanja promjena fer vrijednosti instrumenta zaštite od rizika i stavke zaštićene od rizika na suficit ili deficit.
96. **Postoje tri (3) vrste odnosa zaštite od rizika:**
- (a) **zaštita fer vrijednosti od rizika – zaštita od izloženosti promjenama fer vrijednosti priznate imovine ili obaveze, odnosno nepriznate čvrste obaveze ili identificiranog dijela takve imovine, obaveze ili čvrste obaveze, koja se može pripisati određenom riziku i može uticati na suficit ili deficit;**
 - (b) **zaštita novčanog toka od rizika – zaštita od izloženosti promjenjivosti novčanih tokova koja (i) se može pripisati određenom riziku povezanom sa priznatom imovinom ili obavezom (kao što su neka ili sva buduća plaćanja kamata po osnovu duga s promjenjivom stopom) ili vrlo izglednom predviđenom transakcijom i (ii) može uticati na suficit ili deficit; i**
 - (c) **zaštita neto ulaganja u inostrano poslovanje kako je definirano u MRSJS-u 4.**
97. Zaštita čvrste obaveze od valutnog rizika može se obračunati kao zaštita fer vrijednosti ili kao zaštita novčanog toka od rizika.
98. **Odnos zaštite zadovoljava uslove za primjenu računovodstva zaštite prema tačkama od 99. do 113. onda i samo onda kada su ispunjeni svi slijedeći preduslovi:**
- (a) **pri uvođenju zaštite postoji formalno označavanje i dokumentiranje odnosa zaštite od rizika, kao i cilja**

upravljanja rizicima subjekta i njegove strategije za provođenje zaštite od rizika. To dokumentiranje mora uključivati identifikaciju instrumenta zaštite, stavke ili transakcije zaštićene od rizika, vrstu rizika od kojeg se štiti i način na koji subjekat procjenjuje djelotvornost instrumenta zaštite od rizika pri prebijanju izloženosti promjenama fer vrijednosti ili novčanih tokova zaštićene stavke koji se mogu pripisati riziku od kojeg se štiti;

- (b) očekuje se da će zaštita biti izuzetno djelotvorna (vidjeti tačke od AG145. do AG156. u Dodatku A) u ostvarenju prebijanja promjena fer vrijednosti ili novčanih tokova koji se mogu pripisati riziku od kojeg se štiti, u skladu sa izvorno dokumentiranom strategijom upravljanja rizicima za taj konkretni odnos zaštite od rizika;
- (c) kod zaštite novčanih tokova, predviđena transakcija koja je predmet zaštite od rizika mora biti veoma izgledna i mora predstavljati izloženost promjenama novčanih tokova koje bi u konačnici mogle uticati na suficit ili deficit;
- (d) djelotvornost zaštite je moguće pouzdano izmjeriti, to jeste, fer vrijednost ili novčani tokovi zaštićene stavke koji se mogu pripisati riziku od kojeg se štiti i fer vrijednost instrumenta zaštite se mogu pouzdano izmjeriti; i
- (f) zaštita od rizika se stalno procjenjuje i utvrđuje se da li je stvarno bila izuzetno djelotvorna tokom cijelog perioda finansijskog izvještavanja za koji je zaštita od rizika označena.

Zaštita fer vrijednosti od rizika

99. Ako ispunjava uslove iz tačke 98. tokom perioda, zaštitu fer vrijednosti treba obračunavati kako slijedi:

- (a) dobitak ili gubitak od ponovnog mjerenja instrumenta zaštite od rizika po fer vrijednosti (za derivatni instrument zaštite od rizika) ili valutna komponenta njegove knjigovodstvene vrijednosti izmjerena u skladu s MRSJS-om 4 (za nederivatni instrument zaštite od rizika) priznaju se u suficitu ili u deficitu; i
- (b) dobitak ili gubitak od zaštićene stavke koji se može pripisati riziku od kojeg se štiti trebaju uskladiti knjigovodstvenu vrijednost zaštićene stavke i priznati se u suficitu ili u deficitu. Ovo važi ako se zaštićena stavka inače mjeri po trošku. Priznavanje dobitka ili gubitka koji se može pripisati riziku od kojeg se štiti u suficitu ili u deficitu se primjenjuje ako je zaštićena stavka finansijska imovina koja se mjeri po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital u skladu sa tačkom 41. MRSJS-a 41.

100. Za zaštitu fer vrijednosti od izloženosti dijela portfelja finansijske imovine ili finansijskih obaveza kamatnom riziku (i samo pri takvoj zaštiti od rizika), zahtjev iz podtačke (b) tačke 99. može se ispuniti prezentiranjem dobitka ili gubitka koji se može pripisati zaštićenoj stavki bilo:

- (a) u jednoj zasebnoj linijskoj stavci unutar imovine, za one periode ponovnog određivanja cijena za koje je zaštićena stavka imovina; ili
- (b) u jednoj zasebnoj linijskoj stavci unutar obaveza, za one periode ponovnog određivanja cijena za koje je zaštićena stavka obaveza.

Zasebne linijske stavke iz tačaka (a) i (b) prezentiraju se uz finansijsku imovinu ili finansijske obaveze. Iznosi uključeni u te stavke se brišu iz izvještaja o finansijskom položaju kada se imovina ili obaveze s kojima su povezani prestanu priznavati.

101. Ako se zaštita odnosi samo na određene rizike koji se mogu pripisati zaštićenoj stavci, priznate promjene fer vrijednosti zaštićene stavke koje nisu povezane sa rizikom od kojeg se štiti priznaju se u skladu sa tačkom 101. MRJSJ-a 41.

102. Subjekt je dužan da prospektivno prestane primjenjivati računovodstvo zaštite od rizika određeno tačkom 99.:

- (a) ako instrument zaštite od rizika istekne ili se proda, raskine se ili realizira. Za ove svrhe, zamjena ili prijenos jednog instrumenta zaštite od rizika u drugi instrument zaštite od rizika se ne smatraju istekom ili raskidanjem ako takva zamjena ili prijenos čine dio dokumentirane strategije zaštite od rizika subjekta. Osim toga, za ove svrhe se ne smatra da je došlo do isteka ili raskidanja instrumenta zaštite od rizika ako:
 - (i) se, zbog zakona ili drugih propisa, odnosno uvođenja zakona ili drugih propisa, strane u instrumentu zaštite od rizika dogovore da jednu ili više drugih ugovornih strana u kliringu zamijene njihove izvorne druge ugovorne strane i tako postanu nove druge ugovorne strane za sve učesnike. Za ove svrhe, druga

ugovorna strana u kliringu je centralna druga ugovorna strana (poznata i kao 'klirinško društvo' ili 'klirinška agencija') ili subjekat, odnosno subjekti, poput klirinškog člana klirinškog društva ili klijenta klirinškog člana klirinškog društva, koji djeluju kao druga ugovorna strana u obavljanju kliringa preko centralne druge ugovorne strane. Ako strane u instrumentu zaštite od rizika, međutim, zamijene svoje izvorne druge ugovorne strane drugima, ova tačka se primjenjuje samo ako svaka od tih strana obavlja kliring s istom centralnom drugom ugovornom stranom;

(ii) su druge izmjene, ako postoje, instrumenta zaštite od rizika ograničene na izmjene koje su neophodne da bi se izvršila zamjena druge ugovorne strane. Dopuštene su samo izmjene koje su u skladu s uslovima koji bi se očekivali da je kliring instrumenta zaštite od rizika prvobitno obavila druga ugovorna strana u kliringu. U te promjene spadaju promjene zahtjeva povezanih sa kolateralom, prava na prebijanje potraživanja i dugovanja i zaračunate naknade;

(b) ako zaštita od rizika prestane ispunjavati kriterije za primjenu računovodstva zaštite od rizika iz tačke 98.; ili

(c) ako subjekat opozove dato označavanje.

103. Svako usklađivanje knjigovodstvene vrijednosti financijskog instrumenta zaštićenog od rizika proisteklo iz odredbi podtačke (b) tačke 99. za koji se koristi metoda efektivne kamate (ili, u slučaju zaštite portfelja od kamatnog rizika, usklađivanje zasebne linijske stavke izvještaja o financijskom položaju iz tačke 100.) amortizira se u suficitu ili u deficitu. Amortizacija može započeti čim dođe do usklađivanja a najkasnije kada se stavka zaštićena od rizika prestane usklađivati sa promjenama njene fer vrijednosti koja se može pripisati zaštiti od rizika. Usklađivanje se zasniva na ponovno izračunatoj efektivnoj kamatnoj stopi na datum početka amortizacije. Ako, međutim, u slučaju zaštite fer vrijednosti od izloženosti kamatnom riziku portfelja financijske imovine ili financijskih obaveza (i samo pri takvoj zaštiti od rizika) nije izvodiva amortizacija pomoću ponovno izračunate efektivne kamatne stope, usklađivanje se amortizira primjenom pravolinijske metode. Usklađivanje se u potpunosti amortizira dospijećem financijskog instrumenta ili, kod zaštite portfelja od kamatnog rizika, istekom relevantnog perioda ponovnog određivanja cijena.

104. Kada se nepriznata čvrsta obaveza označi kao stavka zaštićena od rizika, naknadna kumulativna promjena fer vrijednosti čvrste obaveze koja se može pripisati zaštiti od rizika priznaje se kao imovina ili obaveza s pripadajućim dobitkom ili gubitkom priznatim u suficitu ili u deficitu (vidjeti podtačku b. tačke 99.). Promjene fer vrijednosti instrumenta zaštite od rizika također se priznaju u suficitu ili u deficitu.

105. Kad subjekat prihvati čvrstu obavezu za sticanje imovine ili preuzimanja obaveze koja je stavka zaštićena od rizika u okviru zaštite fer vrijednosti, početna knjigovodstvena vrijednost te imovine ili obaveze koja proizlazi iz ispunjenja čvrste obaveze od subjekta usklađuje se kako bi uključila kumulativnu promjenu fer vrijednosti čvrste obaveze koja se može pripisati riziku od kojega se pruža zaštita i koja je priznata u izvještaju o financijskom položaju.

Zaštite novčanih tokova od rizika

106. Ako zaštita novčanih tokova od rizika zadovoljava uslove iz tačke 98. tokom perioda, obračunava se kako slijedi:

(a) dio dobitka ili gubitka od instrumenta zaštite od rizika za koji je utvrđeno da je djelotvorna zaštita (vidjeti tačku 98.) priznaje se direktno u neto imovini/kapitalu kroz izvještaj o promjenama u neto imovini/kapitalu; i

(b) nedjelotvorni dio dobitka ili gubitka od instrumenta zaštite od rizika priznaje se u suficitu ili u deficitu.

107. Tačnije, zaštita novčanog toka se obračunava kao što slijedi:

(a) zasebna komponenta neto imovine/kapitala povezana sa stavkom zaštićenom od rizika usklađuje se na niži od sljedećih iznosa (izraženih u apsolutnoj vrijednosti):

(i) kumulativni dobitak ili gubitak od instrumenta zaštite od rizika od uvođenja zaštite; ili

(ii) kumulativnu promjenu fer vrijednosti (sadašnju vrijednost) očekivanih budućih novčanih tokova stavke zaštićene od rizika od uvođenja zaštite;

- (b) svaki preostali dobitak ili gubitak od instrumenta zaštite od rizika ili njegove označene komponente (koja nije djelotvorna zaštita) priznaje se u suficitu ili u deficitu; i
- (c) ako se dokumentiranom strategijom upravljanja rizicima subjekta za konkretni odnos zaštite iz procjene djelotvornosti zaštite isključuje određena komponenta dobiti, odnosno gubitka ili povezani novčani tokovi od instrumenta zaštite (vidjeti tačke 83. i 84., te podtačku a. tačke 98.), ta isključena komponenta dobiti ili gubitka priznaje se u skladu sa tačkom 101. MRSJS-a 41.

- 108. Ako zaštita predviđene transakcije naknadno rezultira priznavanjem financijske imovine ili financijske obaveze, s tim povezani dobitci ili gubici koji su u skladu sa tačkom 106. bili priznati direktno u neto imovini/kapitalu reklasificiraju se u suficit ili deficit kao reklasifikacijsko usklađenje u istom periodu, odnosno periodima u kojima zaštićeni predviđeni novčani tokovi utiču na suficit ili deficit (kao što su periodi u kojima je priznat prihod ili rashod od kamata). Ako, međutim, subjekat očekuje da cijeli ili dio gubitka priznatog direktno u neto imovini/kapitalu neće biti nadoknađen u jednom ili više budućih perioda, on iznos za koji očekuje da neće biti nadoknađen reklasificira u suficit ili u deficit kao reklasifikacijsko usklađenje.**
- 109. Ako zaštita predviđene transakcije naknadno rezultira priznavanjem nefinancijske imovine ili nefinancijske obaveze, odnosno predviđena transakcija nefinancijske imovine ili nefinancijske obaveze postane čvrsta obaveza na koju se primjenjuje računovodstvo zaštite fer vrijednosti, onda je subjekat dužan usvojiti (a) ili (b) u nastavku teksta, to jeste:**
- (a) reklasificirati povezane dobitke i gubitke koji su u skladu s tačkom 106. bili priznati direktno u neto imovini/kapitalu u suficit ili deficit kao reklasifikacijsko usklađenje u istom periodu ili periodima u kojima stečena imovina ili preuzeta obaveza utiču na suficit ili deficit (poput perioda u kojima se deprecijacija ili zalihe priznaju kao rashod). Ako, međutim, subjekat očekuje da cijeli ili dio gubitka priznatog direktno u neto imovini/kapitalu neće biti nadoknađen u jednom ili više budućih perioda, on iznos za koji očekuje da neće biti nadoknađen reklasificira iz neto imovine/kapitala u suficit ili deficit kao reklasifikacijsko usklađenje;**
 - (b) ukloniti povezane dobitke i gubitke koji su bili priznati direktno u neto imovini/kapitalu u skladu s tačkom 106. i uključiti ih u početni trošak ili drugu knjigovodstvenu vrijednost imovine ili obaveze.**
- 110. Subjektat je kao svoju računovodstvenu politiku dužan usvojiti bilo podtačku (a) ili podtačku (b) tačke 109. i primjenjivati je dosljedno na sve zaštite od rizika na koje se odnosi ta tačka.**
- 111. Kod zaštite novčanih tokova, osim onih obuhvaćenih tačkama 108. i 109., iznosi koji su bili priznati direktno u neto imovini/kapitalu se priznaju u suficitu ili u deficitu kao reklasifikacijsko usklađenje u istom periodu ili periodima u kojima se zaštićeni predviđeni novčani tokovi odraze na suficit ili deficit (na primjer, kada se dogodi predviđena prodaja).**
- 112. U svakoj od sljedećih situacija, subjekat je dužan prospektivno prekinuti primjenu računovodstva zaštite od rizika uređenog tačkama od 106. do 111.:**
- (a) ako instrument zaštite istekne ili se proda, raskine se ili realizira. U tom slučaju, kumulativni dobitak ili gubitak od instrumenta zaštite koji je bio priznavan direktno u neto imovini/kapitalu od perioda kada je zaštita bila djelotvorna (vidjeti podtačku a. tačke 106.) ostaje zasebno priznat u neto imovini/kapitalu do nastanka predviđene transakcije. Po nastanku te transakcije primjenjuju se tačkama 108, 109. ili 111. Za potrebe ove tačke, zamjena ili prijenos jednog instrumenta zaštite drugim ne smatraju se istekom ili raskidanjem ako su takva zamjena ili prijenos sastavni dio dokumentirane strategije zaštite subjekta. Pored toga, za potrebe ove tačke, ne smatra da je došlo do isteka ili raskidanja instrumenta zaštite ako:**
 - (i) se, zbog zakona ili drugih propisa, odnosno uvođenja zakona ili drugih propisa, strane u instrumentu zaštite od rizika dogovore da jedna ili više drugih ugovornih strana u kliringu zamijene njihove izvorne druge ugovorne strane i tako postanu nove druge ugovorne strane za sve učesnike. Za ove svrhe, suprotna druga ugovorna strana u kliringu je centralna druga ugovorna strana (poznata i kao 'klirinško društvo' ili 'klirinška agencija') ili subjekat, odnosno subjekti, poput klirinškog člana klirinškog društva ili klijenta klirinškog člana klirinškog društva, koji djeluju kao druga ugovorna strana u obavljanju**

kliringa preko centralne druge ugovorne strane. Ako strane u instrumentu zaštite od rizika, međutim, zamijene svoje izvorne druge ugovorne strane drugima, ova tačka se primjenjuje samo ako svaka od tih strana obavlja kliring s istom centralnom drugom ugovornom stranom;

- (ii) su druge izmjene, ako postoje, instrumenta zaštite od rizika ograničene na izmjene koje su neophodne da bi se izvršila zamjena druge ugovorne strane. Dopuštene su samo izmjene koje su u skladu s uslovima koji bi se očekivali da je kliring instrumenta zaštite od rizika prvobitno obavila druga ugovorna strana u kliringu. U te promjene spadaju promjene zahtjeva povezanih sa kolateralom, prava na prebijanje potraživanja i dugovanja i zaračunate naknade;
- (b) ako zaštita od rizika prestane ispunjavati kriterije za primjenu računovodstva zaštite od rizika iz tačke 98. U tom slučaju, kumulativni dobitak ili gubitak od instrumenta zaštite od rizika koji su bili priznavani direktno u neto imovini/kapitalu od perioda u kojem je zaštita bila djelotvorna (vidjeti podtačku a. tačke 106.) ostaju zasebno priznati u neto imovini/kapitalu do izvršenja predviđene transakcije. Kada dođe do te transakcije, primjenjuju se tačke 108, 109. ili 111.;
- (c) ako se više ne očekuje izvršenje predviđene transakcije, u kom slučaju se svi povezani kumulativni dobitci ili gubici od instrumenta zaštite od rizika koji su bili priznavani direktno u neto imovini/kapitalu od perioda u kojem je zaštita bila djelotvorna (vidjeti podtačku a. tačke 106.) priznaju u suficitu ili u deficitu kao reklasifikacijsko usklađenje. Predviđena transakcija koja više nije vrlo izgledna (vidjeti podtačku c. tačke 98.) se i dalje može očekivati da će se dogoditi;
- (d) ako subjekt opozove označavanje. Kod zaštite predviđene transakcije, kumulativni dobitak ili gubitak od instrumenta zaštite od rizika koji je bio priznavan direktno u neto imovini/kapitalu od perioda u kojem je zaštita bila djelotvorna (vidjeti podtačku a. tačke 106.) ostaje zasebno priznat u neto imovini/kapitalu do izvršenja predviđene transakcije ili dok se ne prestane očekivati njeno izvršenje. Kada dođe do te transakcije, primjenjuju se tačke 108., 109. ili 111. Ako se izvršenje transakcije više ne očekuje, kumulativni dobitak ili gubitak koji je bio priznavan direktno u neto imovini/kapitalu se reklasificira u suficit ili u deficit kao reklasifikacijsko usklađenje.

Zaštita neto ulaganja od rizika

113. Zaštite neto ulaganja u inostrano poslovanje, uključujući i zaštitu monetarne stavke koja se obračunava kao dio neto ulaganja (vidjeti MRSJS 4), trebaju se obračunavati na sličan način kao i zaštite novčanih tokova, tačnije:

- (a) dio dobitka ili gubitka od instrumenta zaštite za koji je utvrđeno da predstavlja djelotvornu zaštitu (vidjeti tačku 98.) priznaje se direktno u neto imovini/kapitalu kroz izvještaj o promjenama u neto imovini/kapitalu; i
- (b) nedjelotvorni dio se priznaje u suficitu ili u deficitu.

Dobitak ili gubitak od instrumenta zaštite koji se odnosi na djelotvorni dio zaštite priznavan direktno u neto imovini/kapitalu se priznaje u suficitu ili u deficitu kao reklasifikacijsko usklađenje u skladu sa tačkama 56. i 57. MRSJS-a 4 po otuđenju inostranog poslovanja.

Privremena izuzeća od primjene određenih zahtjeva računovodstva zaštite od rizika

113A. Subjekt primjenjuje tačke od 113D. do 113N. te tačku 125I. na sve odnose zaštite od rizika na koje direktno utiče reforma referentnih kamatnih stopa. Te tačke se primjenjuju isključivo na takve odnose zaštite od rizika. Reforma referentnih kamatnih stopa direktno utiče na odnos zaštite od rizika samo kada iz nje proističe neizvjesnost u vezi sa:

- (a) referentnom kamatnom stopom (bez obzira da li je uređena ugovorom ili ne) označenom kao rizik od kojeg se štiti; i/ili
- (b) terminima ili iznosom novčanih tokova stavke zaštićene od rizika ili instrumenta zaštite od rizika zasnovanih na referentnoj kamatnoj stopi.

113B. Za potrebe primjene tačaka od 113D. do 113N., pojam 'reforma referentnih kamatnih stopa' se odnosi na reformu referentne kamatne stope za cijelo tržište, uključujući zamjenu referentne kamatne stope alternativnom referentnom stopom poput one

koja proističe iz preporuka datih u izvješčaju „Reformiranje najznačajnijih referentnih kamatnih stopa“ Odbora za financijsku stabilnost iz jula/srpnja 2014. godine.¹

- 113C. Tačkama od 113D. do 113N. se uređuju samo izuzeci od zahtjeva datih u njima. Subjekt je i dalje dužan primjenjivati sve druge zahtjeve računovodstva zaštite od rizika na odnose zaštite od rizika na koje direktno utiče reforma referentnih kamatnih stopa.

Zahtjev koji se tiče velike izglednosti za zaštite novčanih tokova

- 113D. Za potrebe primjene zahtjeva iz podtačke (c) tačke 98. koji nalaže da predviđena transakcija mora biti veoma izgledna, subjekat pretpostavlja da se reformom referentnih kamatnih stopa nije izmijenila referentna kamatna stopa na kojoj se zasnivaju zaštićeni novčani tokovi (bez obzira da li su ugovorno uređeni ili ne).

Reklasificiranje kumulativnog dobitka ili gubitka priznatog u neto imovini/kapitalu

- 113E. Za potrebe primjene zahtjeva iz podtačke (c) tačke 112. kako bi se utvrdilo da se više ne očekuje izvršenje predviđene transakcije, subjekat pretpostavlja da se reformom referentnih kamatnih stopa nije izmijenila referentna kamatna stopa na kojoj se zasnivaju zaštićeni novčani tokovi (bez obzira da li su ugovorno uređeni ili ne).

Procjena djelotvornosti zaštite

- 113F. Za potrebe primjene zahtjeva iz podtačke (b) tačke 98. i podtačke (a) tačke AG145., subjekat pretpostavlja da se reformom referentnih kamatnih stopa nije izmijenila referentna kamatna stopa na kojoj se zasnivaju zaštićeni novčani tokovi i/ili rizik od kojeg se pruža zaštita (bez obzira da li su ugovorno uređeni ili ne) niti referentna kamatna stopa na kojoj se zasnivaju novčani tokovi instrumenta zaštite od rizika.
- 113G. Za potrebe primjene zahtjeva iz podtačke (e) tačke 98., subjekat nije dužan prekinuti odnos zaštite od rizika jer stvarni rezultati zaštite ne zadovoljavaju zahtjeve iz podtačke (b) tačke AG145. Kako bi se izbjegla svaka sumnja, subjekat i dalje primjenjuje druge uslove iz tačke 98., uključujući obavezu da provede prospektivnu procjenu iz podtačke (b) te tačke kako bi procijenio da li treba raskinuti odnos zaštite od rizika.

Označavanje financijskih stavki kao stavki zaštićenih od rizika

- 113H. Osim kada važi tačka 113I., kod zaštite referentnog dijela kamatnog rizika koji nije uređen ugovorom, subjekat zahtjev iz tačaka 90. i AG139. da taj dio mora biti moguće zasebno identificirati primjenjuje samo na početku odnosa zaštite od rizika.
- 113I. Kada, u skladu sa svojom dokumentacijom u vezi sa zaštitom od rizika, često ponovo otpočinje (to jeste, raskida i ponovo ustanovljuje) neki odnos zaštite jer se i instrument zaštite i stavka zaštićena od rizika često mijenjaju (odnosno, kada koristi dinamični postupak kod kojeg ni zaštićene stavke ni instrumenti zaštite koji se koriste za upravljanje datom izloženošću riziku ne ostaju dugo nepromijenjeni), subjekat zahtjev iz tačaka 90. i AG139. da označeni dio mora biti moguće zasebno identificirati primjenjuje samo kod početnog označavanja zaštićene stavke u tom odnosu zaštite. Stavka zaštite od rizika koja je procijenjena u trenutku njenog prvog označavanja u odnosu zaštite, bez obzira da li se to desilo na samom ustanovljavanju tog odnosa ili kasnije, ne mora se ponovo procjenjivati kod svakog narednog ponovnog označavanja u sklopu istog odnosa zaštite od rizika.

Prestanak primjene

- 113J. Subjekt prospektivno prestaje primjenjivati tačku 113D. na zaštićene stavke od ranijeg od:
- (a) trenutka kada neizvjesnost proistekla iz reforme referentnih kamatnih stopa prestane biti prisutna u odnosu na termine i iznos novčanih tokova zaštićene stavke zasnovanih na referentnoj kamatnoj stopi; i
 - (b) trenutka kada se raskine odnos zaštite čiji dio je data zaštićena stavka.
- 113K. Subjekt prospektivno prestaje primjenjivati tačku 113E. od ranijeg od:
- (a) trenutka kada neizvjesnost proistekla iz reforme referentnih kamatnih stopa prestane biti prisutna u odnosu na termine i iznos budućih novčanih tokova zaštićene stavke zasnovanih na referentnoj kamatnoj stopi; i

¹ Izvješčaj „Reformiranje najznačajnijih referentnih kamatnih stopa“ može se preuzeti sa http://www.fsb.org/wp-content/uploads/r_140722.pdf.

- (b) trenutka kada se kumulativni dobitak ili gubitak priznat u neto imovini/kapitalu u vezi sa tim raskinutim odnosom zaštite reklasificira u suficit ili u deficit.

113L. Subjekt prospektivno prestaje primjenjivati tačku 113F.:

- (a) na zaštićenu stavku, od trenutka kada neizvjesnost proistekla iz reforme referentnih kamatnih stopa prestane biti prisutna u odnosu na rizik od kojeg se stavka štiti, odnosno na termine i iznos novčanih tokova te stavke zasnovane na referentnoj kamatnoj stopi; i
- (b) na instrument zaštite, od trenutka kada neizvjesnost proistekla iz reforme referentnih kamatnih stopa prestane biti prisutna u odnosu na termine i iznos novčanih tokova tog instrumenta zasnovanih na referentnoj kamatnoj stopi.

Kada se odnos zaštite od rizika čiji dio čine data zaštićena stavka i instrument zaštite raskine prije datuma naznačenog u podtački (a) tačke 113L. ili datuma iz podtačke (b) iste tačke, subjekt prospektivno prestaje primjenjivati tačku 113F. na taj odnos zaštite od datuma njegovog raskidanja.

113M. Subjekt prospektivno prestaje primjenjivati tačku 113G. na odnos zaštite od rizika od ranijeg od:

- (a) trenutka kada neizvjesnost proistekla iz reforme referentnih kamatnih stopa prestane biti prisutna u odnosu na rizik od koje se štiti i na termine i iznos novčanih tokova zaštićene stavke i instrumenta zaštite zasnovanih na referentnoj kamatnoj stopi; i
- (b) trenutka kada se raskine odnos zaštite od rizika na koji se odnosi ovaj izuzetak.

113N. Kada označava grupu stavki kao zaštićene stavke ili kombinaciju financijskih instrumenata kao instrumente zaštite, subjekt prospektivno prestaje primjenjivati tačke od 113D. do 113G. na pojedinačne stavke ili financijske instrumente u skladu sa tačkama 113J, 113K, 113L. ili 113M., zavisno od toga koji je relevantan, od trenutka kada neizvjesnost proistekla iz reforme referentnih kamatnih stopa prestane biti prisutna u odnosu na rizik od kojeg se štiti i/ili termine i iznos novčanih tokova te stavke ili financijskog instrumenta zasnovanih na referentnoj kamatnoj stopi.

113O. Subjekt prospektivno prestaje primjenjivati tačke 113H. i 113I. od ranijeg od:

- (a) trenutka kada se izvrše one izmjene dijela rizika koji nije utvrđen ugovorom koje nalaže reforma referentnih kamatnih stopa u skladu sa tačkom 113P.; ili
- (b) trenutka kada se raskine odnos zaštite u koji je određen dio rizika koja nije utvrđen ugovorom.

Dodatna privremena izuzeća proistekla iz reforme referentnih kamatnih stopa

Računovodstvo zaštite od rizika

113P. Kako i kada se zahtjevi iz tačaka od 113D. do 113I. prestanu primjenjivati na neki odnos zaštite (vidjeti tačke od 113J. do 113O.), subjekt mijenja način na koji je u ranijoj dokumentaciji službeno označavao taj odnos zaštite kako bi uvažio izmjene koje nalaže reforma referentnih kamatnih stopa, to jeste, izmjene u skladu sa zahtjevima iz tačaka 72B, 72C. i 72D. MRSJS-a 41. U tom smislu, označavanje zaštite od rizika se mijenja samo u mjeri u kojoj je to potrebno da bi se izvršila jedna ili više sljedećih izmjena:

- (a) alternativna referentna stopa (bez obzira na to da li je utvrđena ugovorom ili ne) se označila kao zaštita od rizika;
- (b) izmijenio se opis zaštićene stavke, uključujući opis označenog dijela novčanih tokova, odnosno fer vrijednosti koji su predmet zaštite;
- (c) izmijenio se opis instrumenta zaštite od rizika; ili
- (d) izmijenio se opis načina na koji subjekt procjenjuje djelotvornost zaštite od rizika.

113Q. Subjekt je dužan primijeniti i zahtjeve iz podtačke (c) tačke 113P. ako su zadovoljena sljedeća tri uslova:

- (a) subjekt izmjenu koju nalaže reforma referentnih kamatnih stopa vrši pomoću pristupa koji ne podrazumijeva promjenu osnove za utvrđivanje ugovornih novčanih tokova instrumenta zaštite (kako je opisano u tački 72B. MRSJS-a 41);
- (b) ne prestaje se priznavati izvorni instrument zaštite od rizika; i
- (c) odabrani pristup je ekonomski jednak promjeni osnove za utvrđivanje ugovornih novčanih tokova izvornog instrumenta zaštite (kako je opisano u tačkama 72C. i 72D. MRSJS-a 41).

- 113R. Zahtjevi iz tačaka od 113D. do 113I. mogu prestati važiti u različitim terminima. U skladu s tim, od subjekta se može tražiti da, primjenjujući tačku 113P., službena označavanja svojih odnosa zaštite mijenja u različitim terminima ili da službeno označavanje nekog odnosa zaštite promijeni više puta. Onda i samo onda kada se izvrši takva izmjena označavanja zaštite od rizika, subjekat je dužan primijeniti tačke od 113V. do 113ZB., kako spada. Subjekt mora primijeniti i tačku 99. (kod zaštite fer vrijednosti), odnosno tačku 107. (kod zaštite novčanog toka) kako bi obračunao sve promjene fer vrijednosti zaštićene stavke ili instrumenta zaštite.
- 113S. Subjekt izmjene odnosa zaštite koje nalaže tačka 113P. mora izvršiti do kraja obračunskog perioda u kojem su rizik od kojeg se štiti, zaštićena stavka ili instrument zaštite izmijenjeni usljed reforme referentnih kamatnih stopa. Kako bi se izbjegla svaka sumnja, takve promjene službenog označavanja odnosa zaštite ne predstavljaju raskid tog niti označavanje novog odnosa zaštite.
- 113T. U slučajevima kada se pored izmjena koje nalaže reforma referentnih kamatnih stopa izvrše i druge izmjene na financijskoj imovini ili financijskoj obavezi koje su označene u odnos zaštite (na način opisan u tačkama 72B, 72C. i 72D. MRSJS-a 41), odnosno na označavanju odnosa zaštite (u skladu sa zahtjevima iz tačke 113P.), subjekat prvo primjenjuje relevantne zahtjeve ovog standarda kako bi utvrdio da li te dodatne izmjene vode prestanku važenja računovodstva zaštite. Ukoliko dodatne izmjene ne vode prestanku važenja računovodstva zaštite, subjekat mijenja službeno označavanje odnosa zaštite na način propisan tačkom 113P.
- 113U. Tačkama od 113V. do 113ZC. nude se samo izuzeća od postupanja prema zahtjevima koji su uređeni tim tačkama. Subjekt je i dalje dužan na odnose zaštite na koje se direktno odrazi reforma referentnih kamatnih stopa primjenjivati sve druge zahtjeve računovodstva zaštite iz ovog standarda, uključujući zadovoljavanje uslova za primjenu računovodstva zaštite od rizika iz tačke 98.

Obračunavanje odnosa zaštite od rizika koji zadovoljavaju uslove za to

Retroaktivna procjena djelotvornosti zaštite od rizika

- 113V. Samo i isključivo za potrebe procjene retroaktivne djelotvornosti odnosa zaštite na kumulativnoj osnovi primjenom podtačke (e) tačke 98., subjekat ima pravo podesiti kumulativnu fer vrijednost izmjena zaštićene stavke i instrumenta zaštite da bude jednaka nuli kada prestaje primjenjivati tačku 113G. u skladu sa zahtjevima iz tačke 113M. On odluku o tome donosi zasebno za svaki odnos zaštite (to jeste, na osnovama pojedinačnih odnosa zaštite).

Zaštite novčanih tokova od rizika

- 113W. Za potrebe primjene tačke 108., u trenutku kada subjekat izmijeni opis zaštićene stavke u skladu s podtačkom (b) tačke 113P., smatra se da su kumulativni dobitak ili gubitak priznati u neto imovini/kapitalu zasnovani na alternativnoj referentnoj stopi po kojoj se utvrđuju zaštite budućih novčanih tokova od rizika.
- 113X. Kod raskinutih odnosa zaštite, kada usljed reforme referentnih kamatnih stopa dođe do promjene referentne kamatne stope po kojoj su utvrđivane zaštite budućih novčanih tokova od rizika, za potrebe primjene podtačke (c) tačke 112. kako bi se utvrdilo da li se očekuje da nastanu budućí novčani tokovi zaštićeni od rizika, smatra se da je iznos akumuliran u neto imovinu/kapitalu za dati odnos zaštite zasnovan na alternativnoj referentnoj stopi po kojoj će biti utvrđivani budućí novčani tokovi koji se štite od rizika.

Grupe stavki

- 113Y. Kada se odredbe tačke 113P. primjenjuje na grupe stavki koje su označene kao zaštićene u zaštiti fer vrijednosti ili zaštiti novčanog toka, subjekat je dužan te zaštićene stavke razvrstati po podgrupama na osnovu referentne stope koja je predmet zaštite i označiti tu stopu kao rizik od kojeg se štiti za svaku od podgrupa. Na primjer, u odnosima zaštite u kojima je grupa stavki zaštićena od promjena referentne kamatne stope usljed reforme referentnih kamatnih stopa, zaštićene novčane tokove ili fer vrijednost nekih stavki iz grupe je moguće izmijeniti pozivajući se na alternativnu referentnu stopu prije nego se izmijene ostale stavke iz te grupe. U navedenom slučaju, primjenjujući tačku 113P., subjekat bi označio alternativnu referentnu stopu kao rizik od kojeg se štiti za relevantnu podgrupu zaštićenih stavki. Pri tome bi nastavio označavati važeću referentnu stopu kao rizik od kojeg se štiti za ostale podgrupe zaštićenih stavki sve dok se ne izvrši izmjena zaštićenih

novčanih tokova ili fer vrijednosti tih stavki pozivanjem na alternativnu referentnu stopu ili dok te stavke ne isteknu i budu zamijenjene zaštićenim stavkama koje se pozivaju na alternativnu referentnu stopu.

- 113Z. Subjekat je dužan za svaku podgrupu zasebno procijeniti da li zadovoljava zahtjeve iz tačaka 87. i 93. da se smatra zaštićenom stavkom. Za one podgrupe koje ne zadovolje zahtjeve iz tačaka 87. i 93., subjekat prospektivno prestaje primjenjivati računovodstvo zaštite od rizika na cjelokupni odnos zaštite. Subjekat je dužan primjenjivati i zahtjeve iz tačaka 99. ili 107. kako bi obračunao nedjelotvornost u vezi sa cjelokupnim odnosom zaštite.

Označavanje financijskih stavki kao stavki zaštićenih od rizika

- 113ZA. Za alternativnu referentnu stopu označenu kao dio rizika koji nije utvrđen ugovorom a koji nije moguće zasebno identificirati (vidjeti tačke 90. i AG139.) se smatra da je zadovoljila taj zahtjev na dan njenog označavanja ako i samo ako subjekat realno očekuje da će je biti moguće zasebno identificirati u roku dvadeset i četiri (24) mjeseca. Rok od 24 mjeseca se dodjeljuje za svaku pojedinačnu alternativnu referentnu stopu i traje od datuma kada je subjekat po prvi put označi kao dio rizika koji nije utvrđen ugovorom (to jeste, za svaku stopu postoji zaseban rok od 24 mjeseca).
- 113ZB. U slučaju da naknadno prestane realno očekivati da će alternativnu referentnu stopu biti moguće zasebno identificirati u roku 24 mjeseca od datuma kada je prvi put označi kao dio rizika koji nije utvrđen ugovorom, subjekat prestaje primjenjivati zahtjev iz tačke 113ZA. na tu alternativnu referentnu stopu i prospektivno prestaje primjenjivati računovodstvo zaštite od rizika od dana kada donese procjenu drugačiju od izvorne na sve odnose zaštite u kojima je ta alternativna referentna stopa označena kao dio rizika koji nije utvrđen ugovorom.
- 113ZC. Pored odnosa zaštite iz tačke 113P., subjekat zahtjeve iz tačaka 113ZA. i 113ZB. primjenjuje i na nove odnose zaštite u kojima je neka alternativna referentna stopa označena kao dio rizika koji nije utvrđen ugovorom (vidjeti tačke 90. i AG139.) onda kada, usljed reforme referentnih kamatnih stopa, taj dio rizika nije moguće zasebno identificirati na dan kada se označi.

Prijelazni period

114. [Brisano.]
115. [Brisano.]
116. [Brisano.]
117. [Brisano.]
118. [Brisano.]
119. [Brisano.]
120. [Brisano.]
121. [Brisano.]
122. [Brisano.]
123. [Brisano.]

Datum stupanja na snagu i prijelazne odredbe

124. Subjekat je dužan primijeniti ovaj standard na godišnje financijske izvještaje koji obuhvataju periode početno sa ili nakon 1. januara/siječnja 2013. godine. Potiče se i njegova ranija primjena. Subjekat koji standard primijeni na period koji počinje prije 1. januara/siječnja 2013. godine dužan je objaviti tu činjenicu.
125. Subjekat ovaj standard ne smije primjenjivati prije 1. januara/siječnja 2013. godine ako u isto vrijeme ne primjenjuje i MRSJS 28. i MRSJS 30.
- 125A. MRSJS-om 32 *Sporazumi o koncesijama za usluge: Koncesor*, izdanim u oktobru/listopadu 2011. godine, izvršene su izmjene i dopune tačke 2. Subjekat je dužan primijeniti te izmjene i dopune na godišnje financijske izvještaje koji obuhvataju periode početno sa ili nakon 1. januara/siječnja 2014. godine. Potiče se i njihova ranija primjena. Ako

navedene izmjene i dopune primijeni na period koji počinje prije 1. januara/siječnja 2014. godine, subjekat je dužan objaviti tu činjenicu i u isto vrijeme primjenjivati i MRSJS 32, izmjene i dopune tačaka 6. i 42A. MRSJS-a 5, izmjene i dopune tačaka 5, 7. i 107C. MRSJS-a 17, te izmjene i dopune tačaka 6. i 132A. MRSJS-a 31.

- 125B. MRSJS-om 33 *Prva primjena međunarodnih računovodstvenih standarda za javni sektor na obračunskoj osnovi (MRSJS-ova)*, izdanim u januaru/siječnju 2015. godine, izvršene su izmjene i dopune tačaka 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 124. i 126. Subjekt je dužan primijeniti te izmjene i dopune na godišnje financijske izvještaje za periode početno sa ili nakon 1. januara/siječnja 2017. godine. Dopuštena je i njihova ranija primjena. Ako MRSJS 33 primijeni na period koji počinje prije 1. januara/siječnja 2017. godine, subjekat je dužan na taj period primijeniti i navedene izmjene i dopune.
- 125C. MRSJS-om 35 *Konsolidirani financijski izvještaji* i MRSJS-om 37 *Zajednički aranžmani*, izdanim u januaru/siječnju 2015. godine, izvršene su izmjene i dopune podtačke (a) tačke 2., te tačaka 17, 89, AG2, AG14, AG51, AG52, AG53. i C2. Subjekt je dužan primijeniti te izmjene i dopune kad god primjenjuje MRSJS 35 i MRSJS 37.
- 125D. Dokumentom „Unapređenja MRSJS-ova iz 2015. godine“, izdanim u aprilu/travnju 2016., izvršene su izmjene i dopune tačke AG8. Subjekt je dužan primijeniti te izmjene i dopune na godišnje financijske izvještaje koji obuhvataju periode početno sa ili nakon 1. januara/siječnja 2017. godine. Potiče se i njihova ranija primjena. Ako navedene izmjene i dopune primijeni na period koji počinje prije 1. januara/siječnja 2017. godine, subjekat je dužan objaviti tu činjenicu.
- 125E. Dokumentom „Primjenjivost MRSJS-ova“, izdanim u aprilu/travnju 2016. godine, brisane su tačke 7. i 8. Subjekt je dužan primijeniti te izmjene na godišnje financijske izvještaje koji obuhvataju periode početno sa ili nakon 1. januara/siječnja 2018. godine. Potiče se i njihova ranija primjena. Ako navedene izmjene i dopune primijeni na period koji počinje prije 1. januara/siječnja 2018., subjekat je dužan objaviti tu činjenicu.
- 125F. MRSJS-om 39 *Primanja zaposlenih*, izdanim u julu/srpnju 2016. godine, izvršene su izmjene i dopune tačke 2. Subjekt je dužan primijeniti te izmjene i dopune na godišnje financijske izvještaje koji obuhvataju periode početno sa ili nakon 1. januara/siječnja 2018. godine. Potiče se i ranija primjena. Ako te izmjene i dopune primijeni na period koji počinje prije 1. januara/siječnja 2018. godine, subjekat mora objaviti tu činjenicu i u isto vrijeme primijeniti i MRSJS 39.
- 125G. MRSJS-om 40 *Kombinacije u javnom sektoru*, izdanim u januaru/siječnju 2017. godine, izvršene su izmjene i dopune tačaka 2, AG35, AG131. i B4. Subjekt je dužan primijeniti te izmjene i dopune na godišnje financijske izvještaje koji obuhvataju periode početno sa ili nakon 1. januara/siječnja 2019. godine. Potiče se i njihova ranija primjena. Ako navedene izmjene i dopune primijeni na period koji počinje prije 1. januara/siječnja 2019. godine, subjekat je dužan objaviti tu činjenicu i u isto vrijeme primijeniti i MRSJS 40.
- 125H. MRSJS-om 41, izdanim u augustu/kolovozu 2018. godine, izvršene su izmjene i dopune tačaka 2, 9, 10, 80, 98, 99, 101, 102, 107, 108, 109, 111, 112, 113, AG128, AG157. i AG161, uvedena tačka AG156A. te brisane tačke 1, 3, 4, 5, 6, 11–79, 88., od AG1. do AG126. i tačka AG129. Subjekt je dužan primijeniti te izmjene i dopune na godišnje financijske izvještaje koji obuhvataju periode početno sa ili nakon 1. januara/siječnja 2023. godine. Potiče se i njihova ranija primjena. Ako navedene izmjene i dopune primijeni na period koji počinje prije 1. januara/siječnja 2023. godine, subjekat mora objaviti tu činjenicu i u isto vrijeme primijeniti i MRSJS 41.
- 125I. Dokumentom „Unapređenja MRSJS-ova iz 2021. godine“, izdanim u januaru/siječnju 2022., izvršene su izmjene i dopune tačaka od 113A. do 113N. Subjekt je dužan primijeniti te izmjene i dopune na godišnje financijske izvještaje koji obuhvataju periode početno sa ili nakon 1. januara/siječnja 2022. godine. Dopuštena je i njihova ranija primjena. Ako navedene izmjene i dopune primijeni na raniji period, subjekat je dužan objaviti tu činjenicu. On izmjene i dopune primjenjuje retroaktivno na one odnose zaštite od rizika koji su postojali na početku izvještajnog perioda u kojem prvi put primijeni te izmjene i dopune ili koji su označeni nakon toga, kao i na dobitak ili gubitak priznat u neto imovini/kapitalu koji je postojao na početku izvještajnog perioda u kojem prvi put primijeni opisane izmjene i dopune.
- 125J. „Unapređenjima MRSJS-ova iz 2021. godine“, izdanim u januaru/siječnju 2022., izvršene su izmjene i dopune tačaka

od 113O. do 113ZC. i od 125K. do 125M. Subjekat je dužan primijeniti te izmjene i dopune na godišnje financijske izvještaje za periode početno sa ili nakon 1. januara/siječnja 2022. godine. Dopusštena je i njihova ranija primjena. Ako navedene izmjene i dopune primijeni na raniji period, subjekat mora objaviti tu činjenicu. On te izmjene i dopune primjenjuje retroaktivno prema MRSJS-u 3, osim kada tačke od 125K. do 125M propisuju drugačije.

- 125K. Subjekat novi odnos zaštite smije označiti (na primjer, na način propisan tačkom 113ZC.) samo prospektivno (dakle, nije mu dopušteno označavati nove odnose prema računovodstvu zaštite od rizika u prethodne periode). On, međutim, treba ponovo ustanoviti raskinuti odnos zaštite i to onda i samo onda kada su zadovoljeni sljedeći uslovi:
- (a) subjekat je odnos zaštite raskinuo isključivo zbog izmjena koje je naložila reforma referentnih kamatnih stopa i ne bi ga bio dužan raskinuti da su ove izmjene i dopune važile u tom trenutku; i
 - (b) na početku izvještajnog perioda u kojem subjekat prvi put primijeni izmjene i dopune (datum prve primjene izmjena i dopuna), raskinuti odnos zaštite ispunjava kriterije za računovodstvo zaštite (nakon što su uvažene izmjene i dopune).
- 125L. Kada, primjenjujući tačku 125K., ponovo ustanovi raskinuti odnos zaštite, subjekat svako pozivanje tačaka 113ZA. i 113ZB. na datum kada je alternativna referentna stopa po prvi put označena kao dio rizika koji nije utvrđen ugovorom tumači kao pozivanje na datum početka primjene navedenih izmjena i dopuna (dakle, rok od 24 mjeseca za tu alternativnu referentnu stopu označenu kao dio rizika koji nije utvrđen ugovorom počinje od datuma početka primjene predmetnih izmjena i dopuna).
- 125M. Subjekat ne prepravlja prethodne periode da bi odrazio primjenu navedenih izmjena i dopuna. Prethodne periode mu je dopušteno prepraviti onda i samo onda kada je to moguće bez retroaktivnog sagledavanja. Subjekat koji ne prepravi prethodne periode dužan je priznati svaku razliku između prethodne knjigovodstvene vrijednosti i knjigovodstvene vrijednosti na početku godišnjeg izvještajnog perioda u kojem pada datum početka primjene predmetnih izmjena i dopuna u početnu neto imovinu/kapital (ili drugu komponentu neto imovine/kapitala, kako spada) godišnjeg izvještajnog perioda koji uključuje datum početka primjene izmjena i dopuna.
126. Kada subjekat usvoji računovodstvo na obračunskoj osnovi prema MRSJS-ovima, kako je definirano MRSJS-om 33 *Prva primjena međunarodnih računovodstvenih standarda za javni sektor na obračunskoj osnovi (MRSJS-ova)*, za financijsko izvještavanje nakon ovdje propisanog datuma stupanja na snagu, ovaj standard se primjenjuje na godišnje financijske izvještaje subjekta koji obuhvataju periode početno sa ili nakon datuma usvajanja MRSJS-ova.

Uputstva za primjenu

Ovaj dodatak čini sastavni dio MRSJS-a 29.

Djelokrug (tačke od 2. do 8.)

AG1-AG126. [Brisano.]

Zaštita od rizika (tačke od 80. do 113.)

Instrumenti zaštite od rizika (tačke od 81. do 86.)

Instrumenti koji zadovoljavaju uslove da se označe kao takvi (tačke 81. i 82.)

AG127. Potencijalni gubitak od opcije koju subjekat izdaje bi mogao biti značajno veći od potencijalnog dobitka u vrijednosti pripadajuće stavke zaštićene od rizika. Drugim riječima, pisana opcija nije djelotvorna u smanjivanju izloženosti zaštićene stavke suficitu ili deficitu. Prema tome, pisana opcija ne zadovoljava uslove da bude instrument zaštite od rizika osim ako nije označena kao prijeboj kupljene opcije, uključujući i onu koja je ugrađena u drugi financijski instrument (kao što je pisana opcije kupovine korištena za zaštitu od rizika opozive obaveze). Nasuprot tome, potencijalni dobitci kupljene opcije su jednaki ili veći od gubitaka i, prema tome, ona ima potencijal da smanji izloženost suficitu ili deficitu zbog promjena fer vrijednosti ili novčanih tokova. U skladu s tim, ona može zadovoljavati uslove da bude instrument zaštite od rizika.

AG128. Financijska imovina koja se mjeri po amortiziranom trošku može se označiti kao instrument zaštite u zaštiti od valutnog rizika.

AG130. [Brisano.]

AG132. Vlastiti vlasnički instrumenti subjekta nisu financijska imovina niti financijske obaveze subjekta i zato se ne mogu označiti kao instrumenti zaštite od rizika.

Stavke zaštićene od rizika (tačke od 87. do 94.)

Stavke koje zadovoljavaju uslove da se označe kao zaštićene (tačke od 87. do 89.)

AG133. Čvrsta obaveza za sticanje subjekta ili integriranog skupa poslovnih aktivnosti u kombinaciji u javnom sektoru ne može biti zaštićena stavka, osim za valutni rizik, zato što druge rizike od kojih se pruža zaštita nije moguće konkretno identificirati i izmjeriti. Ti drugi rizici su opći poslovni rizici.

AG134. Ulaganje po metodi udjela ne može biti stavka zaštićena od rizika u zaštiti fer vrijednosti jer se metodom udjela u suficit ili deficit priznaje udio ulagača u suficitu ili deficitu pridruženog subjekta a ne promjene fer vrijednosti ulaganja. Iz sličnog razloga, ulaganje u konsolidirani kontrolirani subjekat ne može biti zaštićena stavka u zaštiti fer vrijednosti od rizika zato što se konsolidacijom u suficit ili deficit priznaje suficit ili deficit kontroliranog subjekta a ne promjene fer vrijednosti ulaganja. Zaštita neto ulaganja u inostrano poslovanje je drugačija jer se radi o zaštiti od valutne izloženosti a ne o zaštiti fer vrijednosti promjene vrijednosti ulaganja.

AG135. Tačka 89. navodi da u konsolidiranim financijskim izvještajima valutni rizik vrlo izgledne predviđene transakcije u sklopu ekonomskog subjekta može zadovoljiti uslove za stavku zaštićenu od rizika u zaštiti novčanog toka, pod uslovom da je transakcija izražena u valuti koja nije funkcijska valuta subjekta koji vrši transakciju i da će valutni rizik uticati na konsolidirani suficit ili deficit. Za te potrebe, subjekat može biti kontrolni subjekat, kontrolirani subjekat, pridruženi subjekat, zajednički poduhvat ili podružnica. Ako valutni rizik predviđene transakcije u sklopu ekonomskog subjekta ne utiče na konsolidirani suficit ili deficit, ta transakcija ne može biti zaštićena stavka. To je obično slučaj kod plaćanja tantijema, kamata ili naknada za upravljanje između članova istog ekonomskog subjekta, osim u slučaju da postoji povezana vanjska transakcija. S druge strane, kada će valutni rizik predviđene transakcije u sklopu ekonomskog subjekta uticati na konsolidirani suficit ili deficit, transakcija može biti stavka zaštićena od rizika. Primjer su predviđene prodaje ili kupovine zaliha između članova istog ekonomskog subjekta ako će se te zalihe dalje prodati nekoj strani izvan tog subjekta. Slično tome, predviđena prodaja nekretnina, postrojenja i opreme u sklopu ekonomskog subjekta koju vrši subjekat koji ih je

izgradio subjektu koji će te nekretnine, postrojenja i opremu koristiti u svom poslovanju može uticati na konsolidirani suficit ili deficit. Do toga može doći, na primjer, zato što će subjekt koji ih kupuje amortizirati ta postrojenja i opremu, a iznos koji je početno priznat za njih se može promijeniti ako se predviđena transakcija u sklopu ekonomskog subjekta izrazi u valuti koja nije funkcijska valuta subjekta koji ih kupuje.

AG136. Ako zaštita predviđene transakcije u sklopu ekonomskog subjekta zadovoljava uslove za primjenu računovodstva zaštite od rizika, svaki dobitak ili gubitak koji je priznat direktno u neto imovinu/kapital u skladu sa podtačkom (a) tačke 106. se reklasificira u suficit ili deficit kao reklasifikacijsko usklađenje u istom periodu ili periodima tokom kojih valutni rizik zaštićene transakcije utiče na konsolidirani suficit ili deficit.

AG137. Subjekt može označiti sve promjene novčanih tokova ili fer vrijednosti stavke zaštićene od rizika u odnosu zaštite. On također može označiti samo one promjene novčanih tokova ili fer vrijednosti zaštićene stavke koje su iznad ili ispod naznačene cijene ili neke druge varijable (jednostrani rizik). Unutrašnja vrijednost kupljene opcije instrumenta zaštite od rizika (pod pretpostavkom da ima iste osnovne uslove kao i označeni rizik), a ne njena vremenska vrijednost, odražava jednostrani rizik stavke zaštićene od rizika. Na primjer, subjekt može označiti promjenjivost ishoda budućih novčanih tokova koja proizlazi iz povećanja cijena predviđene kupovine robe. U takvoj situaciji, označavaju se samo oni gubici novčanih tokova koji proizlaze iz povećanja cijene iznad naznačenog nivoa. Rizik od kojeg se štiti ne uključuje vremensku vrijednost kupljene opcije zato što vremenska vrijednost nije komponenta predviđene transakcije koja utiče na suficit ili deficit (podtačka b. tačke 96.).

Označavanje finansijskih stavki kao stavki zaštićenih od rizika (tačke 90. i 91.)

AG138. Ako se dio novčanih tokova finansijske imovine ili finansijske obaveze označi kao stavka zaštićena od rizika, taj označeni dio mora biti manji od ukupnih novčanih tokova te imovine ili obaveze. Na primjer, u slučaju obaveze čija je efektivna kamatna stopa niža od tržišne kamatne stope, subjekt ne može označiti (a) dio obaveze koji je jednak iznosu glavnice uvećan za tržišnu kamatnu stopu i (b) negativni preostali dio. On, međutim, može označiti sve novčane tokove čitave finansijske imovine ili finansijske obaveze kao stavku zaštićenu od rizika i zaštititi ih samo od jednog konkretnog rizika (na primjer, samo od promjena koje se mogu pripisati promjenama tržišne stope). Primjera radi, u slučaju finansijske obaveze čija efektivna kamatna stopa je 100 baznih bodova ispod tržišne stope, subjekt može kao zaštićenu stavku označiti čitavu obavezu (to jeste, glavicu uvećanu za kamatu po tržišnoj stopi umanjeno za 100 baznih bodova) i zaštititi promjenu fer vrijednosti ili novčanih tokova čitave te obaveze koja se može pripisati promjenama tržišne stope. Subjekt također može odabrati omjer zaštite koji nije jedan prema jedan kako bi poboljšao djelotvornost zaštite na način opisan u tački AG140.

AG139. Pored navedenog, ako se finansijski instrument s fiksnom stopom štiti od rizika neko vrijeme nakon njegovog nastanka, a kamatne stope se u međuvremenu promijene, subjekt može označiti dio jednak referentnoj stopi koja prelazi ugovornu stopu plaćene na tu stavku. Subjekt to može uraditi pod uslovom da je referentna stopa niža od efektivne kamatne stope obračunate pod pretpostavkom da je subjekt instrument kupio na datum na koji prvi put označuje zaštićenu stavku. Na primjer, pretpostavimo da subjekt izda finansijsku imovinu s fiksnom stopom od 100 n.j. koja ima efektivnu kamatnu stopu od šest (6) posto u trenutku kada je tržišna stopa četiri (4) posto. On uvodi zaštitu te imovine nešto kasnije, kada je tržišna stopa porasla na osam (8) posto a fer vrijednost imovine pala na 90 n.j.. Subjekt izračunava da bi, da je imovinu kupio na datum na koji je prvi put označio kao stavku zaštićenu od rizika za njenu tadašnju fer vrijednost od 90 n.j., efektivni prinos bio devet i pol (9,5) posto. S obzirom na to da je tržišna stopa manja od efektivnog prinosa, subjekt može označiti dio te tržišne stope od osam (8) posto koji se jednim dijelom sastoji od ugovornih novčanih tokova od kamate a drugim od razlike između sadašnje fer vrijednosti (to jeste, 90 n.j.) i iznosa koji se treba platiti po dospelju (to jeste, 100 n.j.).

AG140. Tačka 90. dopušta subjektu da označi nešto drugo umjesto čitave promjene fer vrijednosti ili promjenjivosti novčanih tokova finansijskog instrumenta. Na primjer:

- (a) svi novčani tokovi finansijskog instrumenta se mogu označiti za zaštitu od promjena novčanih tokova ili fer vrijednosti koje se mogu pripisati nekim (ali ne i svim) rizicima; ili
- (b) neki (ali ne i svi) novčani tokovi finansijskog instrumenta se mogu označiti za zaštitu od promjena novčanih tokova ili fer vrijednosti koje se mogu pripisati svim ili samo nekim rizicima (to jeste, „dio“ novčanih tokova finansijskog instrumenta se može označiti za zaštitu od promjena koje se mogu pripisati svim ili samo nekim rizicima).

AG141. Da bi zadovoljili uslove za primjenu računovodstva zaštite od rizika, rizici i dijelovi označeni za zaštitu moraju biti komponente financijskog instrumenta koje je moguće zasebno identificirati, a promjene novčanih tokova ili fer vrijednosti čitavog financijskog instrumenta koje proizlaze iz promjena rizika i dijelova označenih za zaštitu mora se moći pouzdano izmjeriti. Na primjer:

- (a) kod financijskog instrumenta s fiksnom stopom koji je zaštićen od promjena fer vrijednosti koje se mogu pripisati promjenama nerizične ili referentne kamatne stope, nerizična ili referentna kamatna stopa se obično smatra komponentom financijskog instrumenta koja se može i zasebno identificirati i pouzdano izmjeriti;
- (b) inflaciju nije moguće zasebno identificirati i pouzdano izmjeriti, te se ne može se označiti kao rizik niti kao dio financijskog instrumenta osim ako ne ispuni zahtjeve iz tačke (c);
- (c) ugovorno utvrđeni inflacijski dio novčanih tokova priznate obveznice povezane s inflacijom (pod pretpostavkom da ne postoji zahtjev da se ugrađeni derivat obračunava zasebno) se može zasebno identificirati i pouzdano izmjeriti sve dok taj inflacijski dio ne utiče na ostale novčane tokove instrumenta.

Označavanje nefinancijskih stavki kao stavki zaštićenih od rizika (tačka 92.)

AG142. Promjene cijene nekog sastojka ili komponente nefinancijske imovine ili nefinancijske obaveze obično nemaju predvidiv, zasebno mjerljiv učinak na cijenu stavke koji se može uporediti sa učinkom, na primjer, promjene tržišnih kamatnih stopa na cijenu obveznice. Prema tome, nefinancijska imovina ili nefinancijska obaveza može biti stavka zaštićena od rizika samo kao cjelina, odnosno samo od valutnog rizika. Ako postoji razlika između uslova instrumenta zaštite od rizika i stavke zaštićene od rizika (kao što je slučaj kod zaštite predviđene kupovine *Brent* sirove nafte služeći se terminskim ugovorom za kupovinu *Light Sweet* sirove nafte po inače sličnim uslovima), odnos zaštite ipak može zadovoljiti uslove odnosa zaštite od rizika ako zadovoljava i sve uslove iz tačke 98., uključujući i to da se očekuje da zaštita bude izuzetno djelotvorna. Za te potrebe, iznos instrumenta zaštite može biti viši ili niži od iznosa zaštićene stavke ako se time poboljšava djelotvornost odnosa zaštite od rizika. Na primjer, može se izvršiti analiza regresije da bi se ustanovio statistički odnos između zaštićene stavke (na primjer, transakcije u vezi sa *Brent* sirovom naftom) i instrumenta zaštite (poput transakcije koja se tiče *Light Sweet* sirove nafte). Ako postoji validan statistički odnos između te dvije varijable (to jeste, između cijena jedinice *Brent* i *Light Sweet* sirove nafte), nagib regresijskog pravca se može koristiti za utvrđivanje omjera zaštite od rizika koji će maksimalno povećati očekivanu djelotvornost. Primjera radi, ako je nagib regresijskog pravca 1,02, omjer zaštite koji se zasniva na 0,98 količine zaštićenih stavki prema 1,00 količine instrumenta zaštite maksimalno povećava očekivanu djelotvornost. Odnos zaštite od rizika može, međutim, za rezultat imati i nedjelotvornost koja se priznaje u suficitu ili deficitu tokom trajanja odnosa zaštite od rizika.

Označavanje grupe stavki kao stavki zaštićenih od rizika (tačke 93. i 94.)

AG143. Zaštita od rizika ukupne neto pozicije (na primjer, neto vrijednost sve imovine s fiksnom stopom i obaveza s fiksnom stopom sa sličnim dospelostima), radije nego određene stavke zaštićene od rizika, ne zadovoljava uslove za primjenu računovodstva zaštite od rizika. Međutim, skoro isti učinak na suficit ili deficit računovodstva zaštite od rizika za ovu vrstu odnosa zaštite od rizika se može postići označavanjem dijela predmetnih stavki kao stavke zaštićene od rizika. Na primjer, ako banka ima 100 n.j. imovine i 90 n.j. obaveza sa rizicima i uslovima slične prirode i zaštititi od izloženosti rizicima neto vrijednost od 10 n.j., može označiti 10 n.j. te imovine kao stavku zaštićenu od rizika. Takvo označavanje se može koristiti ako su dana imovina i obaveze instrumenti s fiksnom stopom, u kom slučaju se radi o zaštiti fer vrijednosti od rizika ili, ako su to instrumenti s promjenjivom stopom, onda se radi o zaštiti novčanih tokova od rizika. Slično tome, ako ima čvrstu obavezu kupovine u stranoj valuti od 100 n.j. i čvrstu obavezu prodaje u stranoj valuti od 90 n.j., subjekat može zaštititi od rizika neto iznos od 10 n.j. tako što će nabaviti derivat i označiti ga kao instrument zaštite od rizika povezan sa 10 n.j. čvrste obaveze kupovine od 100 n.j.

Računovodstvo zaštite od rizika (tačke od 95. do 113.)

AG144. Primjer zaštite fer vrijednosti od rizika je zaštita dužničkog instrumenta s fiksnom stopom od izloženosti promjenama fer vrijednosti zbog promjena kamatnih stopa. Takvu zaštitu od rizika mogu uvesti emitent ili imatelj instrumenta.

AG145. Primjer zaštite novčanog toka od rizika je korištenje *swapa* da se dug s promjenjivom stopom promijeni u dug s fiksnom

stopom (to jeste, zaštita buduće transakcije od rizika u kojoj su budući novčani tokovi, koji se štite, buduće isplate kamate).

AG146. Zaštita čvrste obaveze od rizika (na primjer, zaštita od promjene cijene goriva koja se odnosi na nepriznatu ugovornu obavezu elektroprivrede da kupuje gorivo po fiksnoj cijeni) je zaštita od izloženosti riziku promjene fer vrijednosti. Shodno tome, takva zaštita od rizika je zaštita fer vrijednosti. Prema tački 97., međutim, zaštita čvrste obaveze od valutnog rizika bi se alternativno mogla obračunavati kao zaštita novčanog toka.

Procjenjivanje djelotvornosti zaštite od rizika

AG147. Zaštita od rizika se smatra izuzetno djelotvornom samo ako zadovoljava oba sljedeća uslova:

- (a) kod uvođenja zaštite od rizika i u narednim periodima, očekuje se da će zaštita biti izuzetno djelotvorna u postizanju prebijanja promjena fer vrijednosti ili novčanih tokova koje se mogu pripisati zaštiti od rizika tokom perioda za koji je zaštita označena. Takvo očekivanje se može pokazati na različite načine, uključujući i kroz poređenje prošlih promjena fer vrijednosti ili novčanih tokova zaštićene stavke koje se mogu pripisati zaštiti od rizika sa prošlim promjenama fer vrijednosti ili novčanih tokova instrumenta zaštite, odnosno kroz potvrđivanje postojanja značajne statističke korelacije između fer vrijednosti ili novčanih tokova zaštićene stavke i fer vrijednosti ili novčanih tokova instrumenta zaštite od rizika. Subjekt može odabrati omjer zaštite koji nije jedan prema jedan kako bi unaprijedio djelotvornost zaštite od rizika na način opisan u tački AG140;
- (b) stvarni rezultati zaštite od rizika se kreću u rasponu od 80 do 125 posto. Na primjer, ako su stvarni rezultati takvi da gubitak od instrumenta zaštite iznosi 120 n.j., a dobitak od novčanog instrumenta 100 n.j., prebijanje se može mjeriti kao 120/100, što je 120 posto ili kao 100/120, što je 83 posto. U ovom primjeru, pod pretpostavkom da zaštita od rizika zadovoljava uslove pod (a), subjekt bi zaključio da je ona izuzetno djelotvorna.

AG148. Djelotvornost se procjenjuje, najmanje, kada subjekt izrađuje svoje godišnje finansijske izvještaje.

AG149. Ovaj standard ne propisuje jedinstvenu metodu za procjenjivanje djelotvornosti zaštite od rizika. Metoda koju subjekt usvoji za procjenjivanje djelotvornosti zaštite od rizika će zavisi od njegove strategije upravljanja rizicima. Na primjer, ako strategija upravljanja rizicima nekog subjekta podrazumijeva da periodično uskladi iznos instrumenta zaštite od rizika da bi odrazio promjene zaštićenog položaja, on je dužan pokazati da se može očekivati da dana zaštita od rizika bude izuzetno djelotvorna samo za period do sljedećeg usklađivanja iznosa instrumenta zaštite. U određenim slučajevima, subjekt može usvojiti različite metode za različite vrste zaštite od rizika. Dokumentacija subjekta o njegovoj strategiji zaštite od rizika mora obuhvatiti i njegove postupke za procjenjivanje djelotvornosti. Ti postupci trebaju navoditi da li procjena obuhvata sve dobitke, odnosno gubitke od instrumenta zaštite od rizika ili isključuje vremensku vrijednost instrumenta.

AG150. Ako subjekt od izloženosti zaštiti manje od 100 posto stavke, poput, primjera radi, 85 posto, treba označiti da je stavka 85 posto zaštićena od izloženosti riziku i mjeriti nedjelotvornost na osnovu promjene tih označenih 85 posto. Kada se od izloženosti riziku štiti označenih 85 posto, subjekt svejedno smije koristiti omjer zaštite koji nije jedan prema jedan ako time poboljšava očekivanu djelotvornost zaštite od rizika onako kako je opisano u tački AG140.

AG151. Ako su osnovni uslovi instrumenta zaštite od rizika i zaštićene imovine, obaveze, čvrste obaveze ili vrlo izgledne predviđene transakcije isti, promjene fer vrijednosti i novčanih tokova koje se mogu pripisati zaštiti vjerovatno će se međusobno potpuno prebijati, kako u trenutku uvođenja zaštite od rizika tako i kasnije. Na primjer, kamatni *swap* će vjerovatno biti djelotvorna zaštita od rizika ako su hipotetički i iznos glavnice, rok, datumi ponovnog određivanja cijena, datumi uplata i isplata kamata i glavnice, te osnovica za mjerenje kamatnih stopa isti za instrument zaštite od rizika i za zaštićenu stavku. Pored toga, zaštita od rizika vrlo izgledne predviđene kupovine robe putem terminskog ugovora će vjerovatno biti vrlo djelotvorna ako:

- (a) taj terminski ugovor služi za kupovinu iste količine iste robe u isto vrijeme i na istom mjestu kao i zaštićena predviđena kupovina;
- (b) je fer vrijednost terminskog ugovora kod njegovo zasnivanja jednaka nuli; i
- (c) je bilo promjena diskonta, odnosno premije od terminskog ugovora isključena iz procjene djelotvornosti i priznata u suficitu ili deficitu ili se promjena očekivanih novčanih tokova vrlo izgledne predviđene transakcije zasniva na terminskoj cijeni robe.

- AG152. Ponekad instrument zaštite od rizika prebija samo dio rizika od kojeg se pruža zaštita. Na primjer, zaštita od rizika neće biti potpuno djelotvorna ako se instrument zaštite od rizika i stavka zaštićena od rizika izražavaju u različitim valutama koje se ne kreću uporedo. Također, zaštita od kamatnog rizika pomoću derivata neće biti potpuno djelotvorna ako se dio promjene fer vrijednosti derivata može pripisati kreditnom riziku druge ugovorne strane.
- AG153. Da bi zadovoljila uslove za primjenu računovodstva zaštite od rizika, zaštita se mora odnositi na konkretan identificirani i označeni rizik a ne samo na opće poslovne rizike subjekta i u konačnici mora uticati na suficit ili deficit subjekta. Zaštita od rizika zastarijevanja fizičke imovine ili rizika izmijene propisa o rehabilitaciji štete po životnu sredinu ne zadovoljava uslove za primjenu računovodstva zaštite od rizika. Djelotvornost se ne može izmjeriti zato što se ti rizici ne mogu pouzdano izmjeriti.
- AG154. Podtačka (a) tačke 83. dopušta subjektu da razdvoji unutrašnju i vremensku vrijednost opcijskog ugovora i kao instrument zaštite od rizika označi samo promjenu unutrašnje vrijednosti tog ugovora. Takvo označavanje može rezultirati odnosom zaštite od rizika koji je savršeno djelotvoran u prebijanju promjena novčanih tokova koje se mogu pripisati zaštiti predviđene transakcije od jednostranog rizika, ako su osnovni uslovi predviđene transakcije i instrumenta zaštite od rizika isti.
- AG155. Ako subjekat cijelu kupljenu opciju označi kao instrument zaštite od jednostranog rizika koji proizlazi iz predviđene transakcije, odnos zaštite od rizika neće biti potpuno djelotvoran. Razlog za to je što premija plaćena za opciju uključuje vremensku vrijednost a, kao što je navedeno u tački AG135., označeni jednostrani rizik ne obuhvata vremensku vrijednost opcije. Prema tome, u takvoj situaciji neće biti prebijanja između novčanih tokova koji se odnose na vremensku vrijednost premije plaćene za opciju i označenog rizika od kojeg se pruža zaštita.
- AG156. Kada je riječ o kamatnom riziku, djelotvornost zaštite se može procijeniti kroz izradu rasporeda dospijevanja za finansijsku imovinu i finansijske obaveze koji pokazuje neto izloženost kamatnom riziku za svaki period, pod uslovom da je ta neto izloženost povezana s određenom imovinom ili obavezom (odnosno, određenom grupom imovine ili obaveza ili njihovim određenim dijelom) koja uzrokuje neto izloženost, a djelotvornost zaštite od rizika se ocjenjuje prema toj imovini ili obavezima.
- AG157. Pri procjenjivanju djelotvornosti zaštite od rizika, subjekat u pravilu uzima u obzir vremensku vrijednost novca. Fiksna kamatna stopa zaštićene stavke ne mora se tačno podudarati sa fiksnom kamatnom stopom *swapa* označenog kao zaštita fer vrijednosti. Ni promjenjiva kamatna stopa na imovinu ili obavezu koje nose kamatu sa sobom ne mora biti ista kao promjenjiva kamatna stopa *swapa* označenog kao zaštita novčanog toka. Fer vrijednost *swapa* proizlazi iz njegovih neto izmirenja. Fiksne i promjenjive kamatne stope *swapa* se mogu mijenjati bez uticaja na neto izmirenje, ako se obje mijenjaju za isti iznos.
- AG158. Ako ne zadovoljava kriterije djelotvornosti zaštite od rizika, subjekat prekida primjenu računovodstva zaštite od rizika od posljednjeg datuma na koji je pokazao usklađenost sa kriterijima djelotvornosti zaštite. Ako, međutim, prepozna određeni događaj ili promjenu okolnosti koji su doveli do toga da odnos zaštite od rizika ne zadovolji kriterije djelotvornosti i pokaže da je zaštita od rizika bila djelotvorna prije tog događaja ili promjene okolnosti, subjekat primjenu računovodstva zaštite od rizika prekida od datuma tog događaja ili promjene okolnosti.
- AG156A. Kako bi se izbjegla svaka sumnja, učinci zamjene izvorne druge ugovorne strane klirinškom drugom ugovornom stranom i uvođenja pripadajućih izmjena kao što je opisano u stavki (ii) podtačke (a) tačke 102., odnosno stavki (ii) podtačke (a) tačke 112., odražavaju se na mjerenje instrumenta zaštite od rizika a time i na procjenjivanje i mjerenje djelotvornosti zaštite od rizika.

Računovodstvo zaštite fer vrijednosti od rizika za zaštitu portfelja od kamatnog rizika

- AG159. Kada se radi o zaštiti fer vrijednosti od kamatnog rizika povezanog sa portfeljem finansijske imovine ili finansijskih obaveza, subjekat bi zahtjeve iz ovog standarda ispunio tako što provodi postupke iz stavki od (a) do (i) u nastavku teksta te tačaka od AG158. do AG175., tačnije:
- (a) u sklopu procesa upravljanja rizicima, subjekat identificira portfelj stavki koje želi zaštititi od kamatnog rizika. Taj portfelj može uključivati samo imovinu, samo obaveze ili oboje. Subjekt može identificirati dva ili više portfelja, u kom slučaju primjenjuje smjernice date u nastavku teksta na svaki portfelj zasebno;

- (b) subjekat raščlanjuje portfelj na periode ponovnog određivanja cijena na osnovu očekivanih a ne ugovornih datuma ponovnog određivanja cijena. Raščlanjivanje na periode ponovnog određivanja cijena se može izvršiti na različite načine, uključujući raspoređivanje novčanih tokova na periode u kojim se očekuje da do njih dođe ili raspoređivanje hipotetičkih iznosa glavnice na sve periode do očekivanog ponovnog određivanja cijena;
- (c) na osnovu opisanog raščlanjivanja, subjekat odlučuje o iznosu koji želi zaštititi od rizika. Kao stavku koju štiti od rizika označava onaj iznos imovine ili obaveza (ali ne neto iznos) iz identificiranog portfelja koji je jednak iznosu koji želi da označi kao zaštićen od rizika. Taj iznos određuje i postotak mjerne vrijednosti koji se koristi za testiranje djelotvornosti u skladu sa podtačkom (b) tačke AG169.;
- (d) subjekat označava kamatni rizik od kojeg se pruža zaštita. Taj rizik može biti dio kamatnog rizika za svaku od stavki u zaštićenoj poziciji, kao što je referentna kamatna stopa (poput stope *swapa*);
- (e) subjekat označava jedan ili više instrumenata zaštite od rizika za svaki period ponovnog određivanja cijena;
- (f) koristeći označavanja navedena u podtačkama (c), (d) i (e), subjekat procjenjuje, na početku i u narednim periodima, da li očekuje da zaštita od rizika bude izuzetno djelotvorna tokom perioda za koji je označena zaštita;
- (g) periodično, subjekat mjeri promjenu fer vrijednosti zaštićene stavke (kako je označena pod c.) koja se može pripisati zaštiti od rizika (kako je označena pod d.) na osnovu očekivanih datuma ponovnog određivanja cijena utvrđenih pod (b). Pod uslovom da je utvrđeno da je zaštita stvarno bila izuzetno djelotvorna kad je procjenjivana primjenom dokumentiranog metoda subjekta za procjenjivanje djelotvornosti, subjekat tu promjenu fer vrijednosti zaštićene stavke priznaje kao dobitak ili gubitak u suficitu ili deficitu i u jednoj od dvije linijske stavke izvještaja o finansijskom položaju, kako je opisano u tački 100. Promjena fer vrijednosti se ne mora raspoređivati na pojedinačnu imovinu ili obaveze;
- (h) subjekat mjeri promjenu fer vrijednosti instrumenta/instrumenata zaštite od rizika (kako je/su označen/označeni pod e.) i priznaje je kao dobitak ili gubitak u suficitu ili u deficitu. Fer vrijednost instrumenta/instrumenata zaštite od rizika se priznaje kao imovina ili kao obaveza u izvještaju o finansijskom položaju;
- (i) svaka nedjelotvornost se priznaje u suficitu ili deficitu kao razlika između promjene fer vrijednosti navedene pod (g) i promjene fer vrijednosti navedene pod (h) (učinkovitost se mjeri uz uvažavanje svih pitanja u vezi sa značajnošću kao i u drugim MRSJS-ovima).

AG160. Ovaj pristup je detaljnije opisan u nastavku. On se primjenjuje samo na zaštitu fer vrijednosti od kamatnog rizika povezanog s portfeljem finansijske imovine ili finansijskih obaveza.

AG161. Portfelj određen u podtački (a) tačke AG157. može sadržavati imovinu i obaveze. Alternativno, on može biti portfelj koji sadrži samo imovinu ili samo obaveze. Portfelj se koristi za utvrđivanje iznosa imovine ili obaveza koje subjekat želi zaštititi od rizika. Sam portfelj, međutim, se ne označava kao stavka koja se štiti od rizika.

AG162. Kod primjene podtačke (b) tačke AG157., subjekat kao očekivani datum ponovnog određivanja cijena stavke određuje bilo datum kad se očekuje dospijanje te stavke ili datum određivanja ponovne cijene po tržišnim stopama, zavisno koji od njih pada ranije. Očekivani datumi ponovnog određivanja cijena se procjenjuju kod samog uvođenja zaštite od rizika i tokom cijelog njenog trajanja, na osnovu prošlog iskustva i drugih dostupnih informacija, uključujući informacije i očekivanja u pogledu stopa avansnih plaćanja, kamatnih stopa i interakcije između njih. Subjekti koji nemaju ličnih iskustava ili imaju nedovoljno iskustvo koriste iskustvo sličnih subjekata za uporedive finansijske instrumente. Te procjene se periodično preispituju i ažuriraju prema iskustvima. U slučaju stavke sa fiksnom stopom koja se plaća avansno, očekivani datum ponovnog određivanja cijene je datum na koji se očekuje da stavka bude avansno plaćena, osim ako se cijena promijeni na osnovu tržišnih stopa na raniji datum. Za grupu sličnih stavki, raščlanjivanje na periode na osnovu očekivanih datuma ponovnog određivanja cijena može biti u vidu raspodjele postotaka grupe, a ne pojedinačnih stavki, na svaki period. Subjekt za tu raspodjelu može koristiti i druge metodologije. Na primjer, može koristiti multiplikator stope avansnih plaćanja za raspodjelu amortiziranih zajmova na periode na osnovu očekivanih datuma ponovnog određivanja cijena. Metodologija za raspodjelu, međutim, mora biti u skladu sa postupcima i ciljevima subjekta za upravljanje rizicima.

AG163. Kao primjer označavanja iz podtačke (c) tačke AG157., ako u određenom periodu ponovnog određivanja cijena procijeni da ima imovinu sa fiksnom kamatnom stopom u iznosu 100 n.j. i obaveze sa fiksnom kamatnom stopom u iznosu 80 n.j. i odluči zaštititi cijelu neto poziciju od 20 n.j., subjekat kao zaštićenu stavku određuje imovinu u iznosu 20 n.j. (označava se dio imovine jer standard dopušta subjektu da označi bilo koji iznos imovine ili obaveza koji zadovoljavaju uslove za to, što je u ovom primjeru svaki iznos imovine između 0 n.j. i 100 n.j.). Označavanje se iskazuje u „iznosu valute“ (na primjer, iznosu dolara, eura, funti ili randa) a ne kao iznos pojedinačne imovine. Iz toga proizilazi da sva imovina (ili obaveze) iz koje se izdvaja zaštićeni iznos, što je u navedenom primjeru svih 100 n.j. imovine, moraju biti:

- (a) stavke čija se fer vrijednost mijenja kao odgovor na promjene kamatne stope koja se štiti od rizika; i
- (b) stavke koje bi mogle ispuniti uslove za primjenu računovodstva zaštite fer vrijednosti da su određene kao zaštićena stavka pojedinačno. Konkretnije, s obzirom da MRSJS 41 navodi da ako fer vrijednost financijske obaveze sa obilježjem plaćanja na poziv (kao što su depozit po viđenju i neke vrste oročenih depozita) nije manja od iznosa koji se plaća na zahtjev, diskontiranog od prvog datuma od kojeg se iznos može platiti, takva stavka ne može ispuniti uslove za primjenu računovodstva zaštite fer vrijednosti za bilo koji period duži od najkraćeg perioda u kojem imatelj može zatražiti plaćanje. U prethodnom primjeru, zaštićena pozicija je iznos imovine. Prema tome, takve obaveze nisu dio označene zaštićene stavke, ali ih subjekt koristi za utvrđivanje iznosa imovine koja se označava kao zaštićena. Da je pozicija koju subjekat želi zaštititi bila iznos obaveza, iznos koji predstavlja označenu zaštićenu stavku bi se morao izdvajati iz obaveza sa fiksnom kamatnom stopom a ne iz obaveza koje je subjekat obavezan ponovno platiti u ranijem periodu, a postotak mjerne vrijednosti korišten za procjenu djelotvornosti zaštite od rizika u skladu sa podtačkom (b) tačke AG169. bi se izračunavao kao postotak tih drugih obaveza. Pretpostavimo, primjera radi, da subjekat ocijeni da tokom određenog perioda ponovnog određivanja cijena ima obaveze s fiksnom kamatnom stopom u iznosu 100 n.j., uključujući 40 n.j. depozita po viđenju i 60 n.j. obaveza bez obilježja plaćanja na poziv, te 70 n.j. imovine sa fiksnom kamatnom stopom. Ako se odluči zaštititi cijelu neto poziciju od 30 n.j., subjekat kao zaštićenu stavku označava obaveze u iznosu od 30 n.j. ili 50 posto ($30 \text{ n.j.} / (100 \text{ n.j.} - 40 \text{ n.j.}) = 50 \text{ posto}$) obaveza bez obilježja plaćanja na poziv.

AG164. Subjekt je dužan ispuniti i ostale zahtjeve u pogledu označavanja i dokumentiranja iz podtačke (a) tačke 98. Za portfelj zaštite od kamatnog rizika, to označavanje i dokumentiranje određuje politiku subjekta za sve varijable koje se koriste za identifikiranje iznosa koji se štiti od rizika i za način mjerenja djelotvornosti, uključujući sljedeće:

- (a) koja imovina i obaveze se trebaju uključiti u portfelj zaštite od rizika i koja osnova se treba koristiti za njihovo uklanjanje iz tog portfelja;
- (b) kako subjekat procjenjuje datume ponovnog određivanja cijena, uključujući i to koje pretpostavke o kamatnim stopama služe kao osnova za procjene stopa avansnih plaćanja i za promjenu tih procjena. Ista metoda se koristi i kod početnih procjena koje se vrše u trenutku kada se imovina ili obaveza uvrštavaju u portfelj zaštite od rizika i kod svih kasnijih promjena tih procjena;
- (c) broj i trajanje perioda ponovnog određivanja cijena;
- (d) koliko često će subjekat testirati djelotvornost i koji od dvije metode iz tačke AG169. će koristiti;
- (e) metodologiju koju subjekat koristi za utvrđivanje iznosa imovine ili obaveza koje su označene kao zaštićena stavka i, u skladu s tim, postotak mjerne vrijednosti koji se koristi kod testiranja djelotvornost zaštite primjenom metoda iz podtačke (b) tačke AG169.;
- (f) kada subjekat testira djelotvornost primjenom metoda iz podtačke (b) tačke AG169., to da li će djelotvornost testirati za svaki period ponovnog određivanja cijena zasebno, za sve periode zajedno ili korištenjem neke kombinacije te dvije mogućnosti.

Politike koje se odrede pri označavanju i dokumentiranju odnosa zaštite moraju biti u skladu sa postupcima i ciljevima subjekta za upravljanje rizicima. Promjene politika se ne smiju vršiti proizvoljno. One moraju biti opravdane promjenama tržišnih uslova i drugih faktora, zasnivati se na i biti dosljedne sa postupcima i ciljevima subjekta za upravljanje rizicima.

AG165. Instrument zaštite od rizika iz podtačke (e) tačke AG157. može biti jedan derivat ili portfelj derivata od kojih svi sadrže izloženost kamatnom riziku od kojeg se pruža zaštita označenom u podtački (d) tačke AG157. Takav portfelj derivata može

sadržavati rizične pozicije koje se prebijaju. On, međutim, možda neće uključivati pisane opcije niti neto pisane opcije, zato što tačka 86. ovog standarda i tačka AG127. ne dopuštaju da se takve opcije označe kao instrumenti zaštite od rizika (osim kad je pisana opcija označena za prebijanje kupljene opcije). Ako instrument zaštite od rizika pruža zaštitu iznosu označenom u podtački (c) tačke AG157. za više od jednog perioda ponovnog određivanja cijena, on se raspoređuje na sve periode koje štiti od rizika. Na te periode ponovnog određivanja cijena se, međutim, mora rasporediti cijeli instrument zaštite od rizika jer tačka 84. standarda ne dopušta da se odnos zaštite od rizika označi samo za dio perioda tokom kojeg instrument zaštite od rizika ostaje neizmiren.

AG166. Kada subjekat mjeri promjenu fer vrijednosti stavke koja se može platiti avansno u skladu s podtačkom (g) tačke AG157., promjena kamatnih stopa utiče na fer vrijednost te stavke na dva načina, tačnije ona utiče na fer vrijednost ugovornih novčanih tokova i na fer vrijednost opcije avansnog plaćanja koju sadrži stavka koja se može platiti avansno. Tačka 90. standarda dopušta da subjekat označi dio financijske imovine ili financijske obaveze, koje imaju zajedničku izloženost riziku, kao zaštićenu stavku, pod uslovom da je moguće izmjeriti djelotvornost zaštite od rizika. Za stavke koje se mogu platiti avansno, tačka 91. dopušta da se to ostvari označavanjem zaštićene stavke u vidu promjene fer vrijednosti koja se može pripisati promjenama označene kamatne stope na osnovu očekivanih a ne ugovornih datuma ponovnog određivanja cijena. Učinak koji promjena kamatne stope koja se štiti od rizika ima na te očekivane datume ponovnog određivanja cijena, međutim, treba uvrstiti kada se utvrđuje promjena fer vrijednosti zaštićene stavke. U skladu s tim, ako se očekivani datumi ponovnog određivanja cijena revidiraju (na primjer, da bi odrazili promjenu očekivanog avansnog plaćanja) ili ako se stvarni datumi ponovnog određivanja cijena razlikuju od očekivanih, doći će do nedjelotvornosti kao što je opisano u tački AG169. Nasuprot tome, promjene očekivanih datuma ponovnog određivanja cijena koje (a) očito proizlaze iz faktora koji nisu promjene kamatne stope koja se štiti od rizika, (b) nisu u korelaciji sa promjenama kamatne stope koja se štiti od rizika i (c) mogu se pouzdano odvojiti od promjena koje se mogu pripisati kamatnoj stopi koja se štiti od rizika (na primjer, promjene stopa avansnog plaćanja koje očito proizlaze iz promjena demografskih faktora ili poreskih propisa a ne promjena kamatne stope) se ne uključuju kod utvrđivanja promjena fer vrijednosti zaštićene stavke jer se ne mogu pripisati riziku od kojeg se štiti. Ako postoji neizvjesnost u vezi sa faktorom koji dovodi do promjene očekivanih datuma ponovnog određivanja cijena ili ako subjekat ne može pouzdano odvojiti promjene koje proizlaze iz kamatne stope koja se štiti od rizika od promjena koje proizlaze iz drugih faktora, pretpostavlja se da ta promjena proističe iz promjena kamatne stope koja se štiti od rizika.

AG167. Ovaj standard ne propisuje tehnike koje treba koristiti za utvrđivanje iznosa navedenog u podtački (g) tačke AG157., tačnije promjene fer vrijednosti stavke zaštićene od rizika koja se može pripisati zaštiti od rizika. Ako se za takvo mjerenje koriste statističke ili druge tehnike procjenjivanja, uprava mora očekivati da rezultat bude približan onom koji bi se dobio mjerenjem svake pojedinačne stavke imovine ili obaveza koje čine stavku zaštićenu od rizika. Nije primjerno pretpostavljati da su promjene fer vrijednosti stavke zaštićene od rizika jednake promjenama vrijednosti instrumenta zaštite od rizika.

AG168. Tačka 100. nalaže da se, kada je stavka zaštićena od rizika za određeni period ponovnog određivanja cijene imovina, promjena njene vrijednosti prezentira kao zasebna linijska stavka unutar imovine. S druge strane, kada je stavka zaštićena od rizika za određeni period ponovnog određivanja cijene obaveza, promjena njene vrijednosti se prezentira kao zasebna linijska stavka unutar obaveza. To su zasebne linijske stavke koje se spominju u podtački (g) tačke AG157. Posebno raspoređivanje na pojedinačnu imovinu (ili obaveze) nije obavezno.

AG169. Podtačka (i) tačke AG157. navodi da se nedjelotvornost javlja u onoj mjeri u kojoj se promjena fer vrijednosti stavke zaštićene od rizika koja se može pripisati zaštiti od rizika razlikuje od promjene fer vrijednosti derivata koji štiti od rizika. Takva razlika može nastati iz više razloga, uključujući sljedeće:

- (a) stvarni datumi ponovnog određivanja cijena se razlikuju od očekivanih ili su očekivani datumi izmijenjeni;
- (b) stavkama u portfelju zaštićenom od rizika je umanjena vrijednost ili su se prestale priznavati;
- (c) datumi plaćanja instrumenta zaštite od rizika i stavke zaštićene od rizika nisu isti; i
- (d) druge uzroke (na primjer, kada nekoliko stavki zaštićenih od rizika sa sobom nose kamate po stopi koja je niža od referentne kamatne stope za koju su označene da se štite, a nedjelotvornost koja je rezultat toga nije toliko značajna da cijeli portfelj ne zadovolji uslove za primjenu računovodstva zaštite od rizika).

Takva nedjelotvornost (uz primjenu svih pitanja u vezi sa značajnošću iz drugih MRSJS-ova) se identificira i priznaje u

suficitu ili u deficitu.

AG170. U pravilu, djelotvornost zaštite od rizika se poboljšava:

- (a) ako subjekat rasporedi stavke različitih karakteristika avansnog plaćanja na način koji uzima u obzir te razlike u ponašanju kada je riječ o avansnom plaćanju;
- (b) što je veći broj stavki u portfelju. Kod portfelja sa svega nekoliko stavki, vjerovatno će se javiti relativno velika nedjelotvornost ako se jedna od stavki avansno plati ranije ili kasnije nego što se očekivalo. S druge strane, kada portfelj sadrži veliki broj stavki, ponašanje u pogledu avansnog plaćanja se može preciznije predvidjeti;
- (c) što su kraći periodi ponovnog određivanja cijena (na primjer, jednomjesečni u odnosu na tromjesečne periode ponovnog određivanja cijena). Kod kraćih perioda se smanjuje učinak svakog neslaganja između datuma ponovnog određivanja cijena i datuma plaćanja (u periodu ponovnog određivanja cijena) instrumenta zaštite od rizika i zaštićene stavke;
- (d) što se češće iznos instrumenta zaštite od rizika usklađuje da odrazi promjene stavke zaštićene od rizika (na primjer, zbog promjena očekivanja u pogledu avansnih plaćanja).

AG171. Subjektat periodično testira djelotvornost. Ako se procjene datuma ponovnog određivanja cijena promijene od jednog do drugog datuma na koji subjekat procijeni djelotvornost, on je dužan izračunati iznos djelotvornosti bilo

- (a) kao razliku između promjene fer vrijednosti instrumenta zaštite od rizika (vidjeti podtačku h. tačke AG157.) i promjene vrijednosti cijele zaštićene stavke koja se može pripisati promjenama zaštićene kamatne stope (uključujući učinak koji promjene kamatne stope zaštićene od rizika ima na fer vrijednost svake ugrađene opcije avansnog plaćanja); ili
- (b) služeći se sljedećim približnim vrijednostima. Subjektat:
 - (i) izračunava postotak imovine (ili obaveza) koja je zaštićena od rizika u svakom periodu ponovnog određivanja cijena, na osnovu procijenjenih datuma ponovnog određivanja cijena na posljednji dan kad je testirana djelotvornost;
 - (ii) primjenjuje taj postotak na svoje izmijenjene procjene iznosa u tom periodu ponovnog određivanja cijene da bi izračunao iznos stavke zaštićene od rizika na osnovu svoje izmijenjene procjene;
 - (iii) izračunava promjenu fer vrijednosti svoje izmijenjene procjene stavke zaštićene od rizika koja se može pripisati riziku od kojeg se štiti i prezentira je kako je navedeno u podtački (g) tačke AG157.;
 - (iv) priznaje nedjelotvornost jednaku razlici između iznosa utvrđenog pod (iii) i promjene fer vrijednosti instrumenta zaštite od rizika (vidjeti podtačku h. tačke AG157.).

AG172. Kada mjeri djelotvornost, subjekat pravi razliku između izmjena procijenjenih datuma ponovnog određivanja cijena postojeće imovine (ili obaveza) i nastanka nove imovine (ili obaveza), pri čemu samo potonje dovode do nedjelotvornosti. Sve izmjene procijenjenih datuma ponovnog određivanja cijena (osim onih koje su isključene u skladu s tačkom AG164.), uključujući i svako preraspoređivanje postojećih stavki između perioda, uvrštavaju se kada se mijenja procijenjeni iznos u nekom periodu u skladu sa stavkom (ii) podtačke (b) tačke AG169. te, samim tim, i kada se mjeri djelotvornost. Jednom kad se nedjelotvornost prizna na opisani način, subjekat ustanovljava novu procjenu ukupne imovine (ili obaveza) u svakom periodu ponovnog određivanja cijena, uključujući novu imovinu (ili obaveze) koje su nastale od zadnjeg testiranja djelotvornosti, i označava novi iznos kao stavku zaštićenu od rizika a novi postotak kao postotak zaštićen od rizika. Postupci uređeni podtačkom (b) tačke AG169. se potom ponavljaju sljedećeg datuma kada subjekat testira djelotvornost.

AG173. Stavke koje su izvorno bile raspoređene u neki period ponovnog određivanja cijena mogu se prestati priznavati jer je avansno plaćanje izvršeno ranije nego što se očekivalo ili zbog otpisivanja uzrokovanog umanjenjem vrijednosti ili prodajom. Kada se to dogodi, iznos promjene fer vrijednosti uvršten u zasebnu linijsku stavku iz podtačke (g) tačke AG157. koji se odnosi na stavku koja se prestala priznavati treba ukloniti iz izvještaja o finansijskom položaju i uključiti u dobitak ili gubitak koji proizlazi iz prestanka priznavanja stavke. Za te potrebe, treba znati period(e) ponovnog određivanja cijena u koji/e je raspoređena stavka koja se prestala priznavati jer to određuje period(e) ponovnog određivanja cijene iz kojeg/ih se ta stavka

treba ukloniti a, samim tim, i iznos koji treba ukloniti iz zasebne linijske stavke iz podtačke (g) tačke AG157. Kada se stavka prestane priznavati, ako se može utvrditi u koji je period uvrštena, uklanja se iz tog perioda. Kada to nije moguće utvrditi, ona se uklanja iz najranijeg perioda ako je prestanak priznavanja rezultat avansnog plaćanja koje je veće od očekivanog ili se sistematski i racionalno raspoređuje na sve periode koji sadrže stavku koja se prestala priznavati ako je ta stavka prodana ili joj je umanjena vrijednost.

- AG174. Pored toga, svaki iznos koji se odnosi na neki period a koji se nije prestao priznavati po isteku tog perioda priznaje se u suficitu ili u deficitu u tom trenutku (vidjeti tačku 100.). Na primjer, pretpostavimo da subjekat raspoređuje stavke na tri perioda ponovnog određivanja cijena. Prilikom prethodne promjene označavanja, promjena fer vrijednosti iskazana u zasebnoj linijskoj stavci u izvještaju u financijskom položaju je bila imovina u iznosu od 25 n.j. Taj iznos predstavlja iznose od 7 n.j, 8 n.j. i 10 n.j. koji se mogu pripisati, redom, periodima 1, 2 i 3. Pri sljedećoj promjeni označavanja, imovina koja se može pripisati periodu 1 se bilo realizirala ili prerasporedila na druge periode. Prema tome, 7 n.j. se prestaje priznavati u izvještaju o financijskom položaju i priznaje se u suficit ili u deficit. Iznosi od 8 n.j. i 10 n.j. se sada pripisuju periodu 1, odnosno 2. Ti preostali periodi se potom usklađuju, po potrebi, za promjene fer vrijednosti kako je opisano u podtački (g) tačke AG157.
- AG175. Kako bismo ilustrirali zahtjeve iz prethodne dvije tačke, pretpostavimo da je subjekat rasporedio imovinu raspoređujući po postotak portfelja na svaki period ponovnog određivanja cijena. Pretpostavimo i to da je rasporedio 100 n.j. na svaki od prva dva perioda. Kada istekne prvi period ponovnog određivanja cijena, 110 n.j. imovine se prestaje priznavati zbog očekivanih i neočekivanih otpлата. U tom slučaju, cijeli iznos sadržan u zasebnoj linijskoj stavci iz podtačke (g) tačke AG157. koji se odnosi na prvi period se uklanja iz izvještaja o financijskom položaju, uvećano za 10 posto iznosa koji se odnosi na drugi period.
- AG176. Ako se zaštićeni iznos za neki period ponovnog određivanja cijena smanji a da se pri tome ne prestane priznavati s njim povezana imovina (ili obaveze), iznos uvršten u zasebnu linijsku stavku navedenu u podtački (g) tačke AG157., koji se odnosi na to smanjenje, treba amortizirati u skladu sa tačkom 104.
- AG177. Subjektat se može odlučiti da primijeni pristup iz tačaka od AG157. do AG174. na zaštitu portfelja koji je prethodno obračunavat kao zaštita novčanog toka od rizika u skladu sa MRSJS-om 29. U tom slučaju, on poništava prethodno označavanje zaštite novčanog toka od rizika u skladu s podtačkom (d) tačke 112. i primjenjuje zahtjeve navedene u toj tački. Pored toga, subjekat treba ponovo označiti tu zaštitu kao zaštitu fer vrijednosti od rizika i primijeniti pristup naveden u tačkama od AG157. do AG174. prospektivno na naredne obračunske periode.

Dodatak B

Ponovna procjena ugrađenih derivata

B1-B7. [Brisano.]

Dodatak C

Zaštita neto ulaganja u inostrano poslovanje od rizika

Ovaj Dodatak čini sastavni dio MRSJS-a 29.

Uvod

- C1. Značajan broj izvještajnih subjekata imaju ulaganja u inostrano poslovanje (kako je definirano tačkom 10. MRSJS-a 4), što može podrazumijevati kontrolirane subjekte, pridružene subjekte, zajedničke poduhvate ili podružnice. MRSJS 4 nalaže subjektima da za funkcijsku valutu svakog svog inostranog poslovanja odrede valutu primarnog ekonomskog okruženja tog poslovanja. Kod preračunavanja rezultata i financijskog položaja inostranog poslovanja u valutu prezentacije, subjekat je dužan priznavati kursne razlike direktno u neto imovini/kapitalu do otuđenja tog inostranog poslovanja.

- C2. Računovodstvo zaštite od valutnog rizika koji proizlazi iz neto ulaganja u inostrano poslovanje primjenjuje se samo onda kada je neto imovina tog inostranog poslovanja obuhvaćena financijskim izvještajima. To je slučaj sa konsolidiranim financijskim izvještajima, financijskim izvještajima u kojima se ulaganja poput pridruženih subjekata ili zajedničkih poduhvata obračunavaju pomoću metode udjela i financijskim izvještajima koji uključuju podružnicu ili zajedničko poslovanje kako su definirani MRSJS-om 37. Stavka koja se štiti od valutnog rizika koji proizlazi iz neto ulaganja u inostrano poslovanje može biti iznos neto imovine koji je jednak ili niži od knjigovodstvene vrijednosti neto imovine inostranog poslovanja.
- C3. MRSJS 29 nalaže označavanje zaštićene stavke i instrumenata zaštite koji zadovoljavaju uslove za to u sklopu odnosa računovodstvene zaštite. Ukoliko, kod zaštite neto ulaganja, postoji označen odnos zaštite, dobit ili gubitak od instrumenta zaštite za koji je utvrđeno da predstavlja djelotvornu zaštitu tog neto ulaganja priznaje se direktno u neto imovini/kapitalu i uvrštava u kursne razlike koje proisteknu iz preračunavanja rezultata i financijskog položaja inostranog poslovanja.
- C4. Ovaj dodatak se primjenjuje na subjekte koji koriste zaštitu od valutnog rizika koji proističe iz njihovih neto ulaganja u inostrano poslovanje i koji žele ispuniti uslove za primjenu računovodstva zaštite u skladu s MRSJS-om 29. On se ne smije, analogijom, primjenjivati na druge vrste računovodstva zaštite od rizika. U ovom dodatku, takvi subjekti se nazivaju kontrolnim subjektima, a financijski izvještaji u koje se uvrštava neto imovina inostranog poslovanja konsolidirani financijski izvještaji. Svako upućivanje na kontrolne subjekte jednako se primjenjuje na sve subjekte koji imaju neto ulaganja u inostranom poslovanju, bez obzira da li se radi o zajedničkom poduhvatu, pridruženom subjektu ili podružnici.
- C5. Ovaj dodatak daje smjernice za:
- (a) identificiranje valutnih rizika koji zadovoljavaju uslove da budu rizik od kojeg se štiti u sklopu zaštite neto ulaganja u inostrano poslovanje, s obzirom da subjekat sa više inostranih poslovanja može biti izložen većem broju valutnih rizika. Konkretno, on propisuje to:
 - (i) da li kontrolni subjekat kao rizik od kojeg se štiti može označiti samo kursne razlike proizašle iz različitih funkcijskih valuta kontrolnog subjekta i njegovog inostranog poslovanja ili kao takav može označiti i kursne razlike do kojih dolazi zbog različite valute prezentacije u konsolidiranim financijskim izvještajima kontrolnog subjekta i funkcijske valute njegovog inostranog poslovanja; i
 - (ii) ako je inostrano poslovanje u posrednom vlasništvu kontrolnog subjekta, da li rizik od kojeg se štiti uključuje samo kursne razlike proizašle iz različitih funkcijskih valuta inostranog poslovanja i subjekta koji ga posredno kontrolira ili se u taj rizik mogu uključiti i sve kursne razlike između funkcijskih valuta inostranog poslovanja i posrednog ili krajnjeg kontrolnog subjekta (to jeste, da li činjenica da se neto ulaganje u inostrano poslovanje drži putem posrednog kontrolnog subjekta utiče na ekonomski rizik krajnjeg kontrolnog subjekta);
 - (b) gdje unutar ekonomskog subjekta se može držati instrument zaštite, konkretno:
 - (i) MRSJS 29 omogućava subjektima da kao instrumente zaštite od valutnog rizika označe derivatni ili nederivatni financijski instrument (ili kombinaciju to dvoje). Ovaj dodatak oslovljava to da li vrsta instrumenta zaštite (odnosno to da li je derivatni ili nederivatni) ili metoda konsolidacije utiču na procjenu djelotvornosti zaštite od rizika;
 - (ii) ovaj dodatak oslovljava i to gdje, u sklopu ekonomskog subjekta, se mogu držati instrumenti zaštite od rizika kojima se štiti neto ulaganje u inostrano poslovanje da bi zadovoljili uslove za primjenu računovodstva zaštite, to jeste, da li se odnos računovodstva zaštite koji zadovoljava uslove za to može ustanoviti samo ako je subjekat koji štiti svoje neto ulaganje strana u instrumentu zaštite ili svaki subjekat u sklopu ekonomskog subjekta, bez obzira na njegovu funkcijsku valutu, može držati instrument zaštite od rizika;
 - (c) kako subjekat može utvrditi koji iznos dobitka ili gubitka priznat u neto imovini/kapitalu treba priznati direktno u suficitu ili deficitu kako za instrument zaštite tako i za zaštićenu stavku, s obzirom da MRSJS 4 i MRSJS 29 nalažu da se kumulativni iznosi priznati direktno u neto imovini/kapitalu povezani i sa kursnim razlikama proizašlim iz preračunavanja rezultata i financijskog položaja inostranog poslovanja i sa dobitkom, odnosno gubitkom od instrumenta zaštite za koji je utvrđeno da predstavlja djelotvornu zaštitu tog neto ulaganja priznaju direktno kada

subjekat otuđi inostrano poslovanje. Konkretno, propisuje se:

- (i) onda kada se inostrano poslovanje koje se štiti otuđi, koje iznose rezervi kontrolnog subjekta za preračunavanje valute u odnosu na instrument zaštite i na dato inostrano poslovanje treba priznati u suficitu ili deficitu u konsolidiranim financijskim izvještajima kontrolnog subjekta; i
- (ii) da li metod konsolidacije utiče na utvrđivanje iznosa koji će biti priznati u suficitu ili u deficitu.

Primjena MRSJS-a 29 na zaštite neto ulaganja u inostrano poslovanje

Vrsta rizika od kojeg se štiti i iznos stavke koja se štiti od rizika za koje se može označiti odnos zaštite

- C6. Računovodstvo zaštite od rizika se smije primijeniti samo na kursne razlike proizašle iz različitih funkcijskih valuta kontrolnog subjekta i njegovog inostranog poslovanja.
- C7. Kod zaštite od valutnih rizika koji proizlazi iz neto ulaganja u inostrano poslovanje, zaštićena stavka može biti iznos neto imovine jednak ili manji od knjigovodstvene vrijednosti neto imovine tog inostranog poslovanja u konsolidiranim financijskim izvještajima kontrolnog subjekta. Knjigovodstvena vrijednost neto imovine inostranog poslovanja koja se u konsolidiranim financijskim izvještajima kontrolnog subjekta može označiti kao stavka koja se štiti od rizika zavisi od toga da li je neki kontrolni subjekat inostranog poslovanja na nižem nivou primijenio računovodstvo zaštite na svu ili samo na dio neto imovine tog inostranog poslovanja, te da li je takav način obračunavanja zadržan i u konsolidiranim financijskim izvještajima kontrolnog subjekta.
- C8. Kao rizik od kojeg se štiti se može označiti valutna izloženost koja se javlja između funkcijske valute inostranog poslovanja i funkcijske valute bilo kog njegovog kontrolnog subjekta (neposrednog, posrednog ili krajnjeg). Činjenica da se neto ulaganje drži putem posrednog kontrolnog subjekta ne utiče na prirodu ekonomskog rizika koji proizlazi iz valutne izloženosti po krajnji kontrolni subjekat.
- C9. Izloženost valutnom riziku koji proizlazi iz neto ulaganja u inostrano poslovanje samo jednom može zadovoljiti uslove za primjenu računovodstva zaštite u konsolidiranim financijskim izvještajima. Prema tome, ako se zaštita od istog rizika iste neto imovine inostranog poslovanja provodi kod više od jednog kontrolnog subjekta unutar ekonomskog subjekta (na primjer, provode je i neposredni i posredni kontrolni subjekat), samo jedan odnos zaštite od rizika zadovoljava uslove za primjenu računovodstva zaštite u konsolidiranim financijskim izvještajima krajnjeg kontrolnog subjekta. Odnos zaštite koji je označio jedan kontrolni subjekat u svojim konsolidiranim financijskim izvještajima ne mora zadržati i drugi kontrolni subjekat višeg nivoa, međutim, ako ga kontrolni subjekat višeg nivoa ne zadrži, računovodstvo zaštite koje je primijenio kontrolni subjekat na nižem nivou mora se ukinuti prije priznavanja računovodstva zaštite od rizika kod kontrolnog subjekta na višem nivou.

Gdje se može držati instrument zaštite od rizika

- C10. Kao instrument zaštite neto ulaganja u inostrano poslovanje od rizika može se označiti derivatni ili nederivatni instrument (ili kombinacija to dvoje). Instrument/e zaštite može držati bilo koji subjekat ili više subjekata unutar ekonomskog subjekta (osim samog inostranog poslovanja koje se štiti), sve dok su zadovoljeni zahtjevi u pogledu označavanja, dokumentiranja i djelotvornosti zaštite neto ulaganja iz tačke 98. MRSJS-a 29. Posebno je važno jasno dokumentirati strategiju zaštite ekonomskog subjekta od rizika zbog mogućnosti različitog označavanja na različitim nivoima tog subjekta.
- C11. Za potrebe procjenjivanja djelotvornosti, promjena vrijednosti instrumenta zaštite u odnosu na valutni rizik izračunava se prema funkcijskoj valuti onog kontrolnog subjekta u odnosu na čiju funkcijsku valutu se mjeri rizik koji je predmet zaštite, u skladu sa dokumentacijom računovodstva zaštite. Zavisno od toga gdje se drži instrument zaštite, u odsustvu računovodstva zaštite od rizika, ukupna promjena vrijednosti može se priznati u suficitu ili deficitu, direktno u neto imovini/kapitalu ili u oboje. Na ocjenu djelotvornosti, međutim, ne utiče to da li je promjena vrijednosti instrumenta zaštite priznata u suficitu, odnosno deficit ili direktno u neto imovini/kapitalu. U postupku primjene računovodstva zaštite, ukupan djelotvorni dio promjene uvrštava se direktno u neto imovinu/kapital. Na procjenu djelotvornosti ne utiče ni to da li je instrument zaštite derivatan ili nederivat, kao ni metoda konsolidacije.

Otuđenje zaštićenog inostranog poslovanja

- C12. Kada se otuđi inostrano poslovanje koje je bilo zaštićeno, iznos koji se u odnosu na instrument zaštite u konsolidiranim financijskim izvještajima kontrolnog subjekta reklasificira iz rezerve za preračunavanje stranih valuta u suficit ili deficit je iznos za koji tačka 113. MRSJS-a 29 nalaže da se identificira. Taj iznos predstavlja kumulativni dobitak ili gubitak od instrumenta zaštite od rizika za koji je utvrđeno da predstavlja djelotvornu zaštitu.
- C13. Iznos koji se priznaje u suficitu ili deficitu po prijenosu rezerve za preračunavanje stranih valuta u konsolidirane financijske izvještaje kontrolnog subjekta u odnosu na neto ulaganje u to inostrano poslovanje u skladu sa tačkom 57. MRSJS-a 4 je iznos koji je uključen u rezervu kontrolnog subjekta za preračunavanje stranih valuta u vezi sa datim inostranim poslovanjem. U konsolidiranim financijskim izvještajima krajnjeg kontrolnog subjekta, metoda konsolidacije ne utiče na ukupni neto iznos koji se priznaje kao dio rezervi za preračunavanje stranih valuta u vezi sa cjelokupnim inostranim poslovanjem. To da li krajnji kontrolni subjekat koristi metodu direktnog ili postepenog konsolidiranja, međutim, može uticati na iznos koji se uvrštava u njegove rezerve za preračunavanje stranih valuta u vezi sa pojedinačnim operacijama inostranog poslovanja.
- C14. Direktna metoda je metoda konsolidiranja koja podrazumijeva direktno preračunavanje financijskih izvještaja inostranog poslovanja u funkcijsku valutu krajnjeg kontrolnog subjekta. Postepena metoda je metoda konsolidiranja po kojoj se financijski izvještaji inostranog poslovanja prvo preračunavaju u funkcijsku valutu svakog posrednog kontrolnog subjekta ili više njih a tek potom u funkcijsku valutu krajnjeg kontrolnog subjekta (ili valutu prezentacije ukoliko te dvije valute nisu jednake).
- C15. Primjena metode postepenog konsolidiranja može dovesti do toga da se iznos koji se priznaje u suficit ili deficit razlikuje od onog korištenog za potrebe utvrđivanja djelotvornosti zaštite od rizika. Ta razlika se može otkloniti utvrđivanjem iznosa koji bi u odnosu na predmetno inostrano poslovanje nastao da je korištena metoda direktnog konsolidiranja. To usklađivanje nije obavezno prema MRSJS-u 4, ali ako se odabere kao računovodstvena politika, mora se dosljedno primjenjivati na sva neto ulaganja.

Primjer

- C16. Sljedećim primjerom se ilustrira primjena prethodnih tačaka na strukturi subjekta prikazanoj u nastavku teksta. U svakom od datih slučajeva, opisani odnosi zaštite bili bi podvrgnuti testiranju djelotvornosti u skladu s MRSJS-om 29, mada to testiranje nije obrađeno ovdje. Kontrolni subjekat D, kao krajnji kontrolni subjekat, svoje konsolidirane financijske izvještaje prezentira u svojoj funkcijskoj valuti, to jeste eurima (skr. EUR). Svi subjekti koje kontrolira, odnosno kontrolirani subjekat A, kontrolirani subjekat B i kontrolirani subjekat C, su u stopostotnom vlasništvu kontrolnog subjekta. Neto ulaganje kontrolnog subjekta D u kontrolirani subjekat B (čija funkcijska valuta je britanska funta, skr. GBP) u vrijednosti 500 miliona funti obuhvata i 159 miliona funti kao protuvrijednost neto ulaganja kontrolnog subjekta B u kontrolni subjekat C (čija funkcijska valuta je američki dolar, skr. USD) u iznosu od 300 miliona američkih dolara. Drugim riječima, neto imovina kontroliranog subjekta B, kada se izostavi njegovo ulaganje u kontrolirani subjekat C, iznosi 341 milion funti.

Vrsta rizika od kojeg se štiti za koji je moguće označiti odnos zaštite (tačke od C6. do C9.)

- C17. Kontrolni subjekat D može štiti svoja neto ulaganja u svaki od kontroliranih subjekata A, B i C od valutnog rizika koji proističe iz razmjene njihovih funkcijskih valuta (japanskog jena, skr. JPY, britanske funte i američkog dolara) i eura. Pored toga, kontrolni subjekat D može provoditi i zaštitu od valutnog rizika iz odnosa dolara i funte kao funkcijskih valuta kontroliranog subjekta B, odnosno C. U svojim konsolidiranim financijskim izvještajima, kontrolirani subjekat B može provoditi zaštitu svog neto ulaganja u kontrolirani subjekat C od valutnog rizika koji proizlazi iz razmjene njihovih funkcijskih valuta, to jeste, američkog dolara i britanske funte. U sljedećim primjerima, rizik označen za zaštitu je rizik promptnog deviznog kursa jer instrumenti zaštite nisu derivati. Da su instrumenti zaštite terminski ugovori, kontrolni subjekat D bi mogao označiti valutni rizik terminskog ugovora.

Iznos stavke zaštićene od rizika za koju je moguće označiti odnos zaštite (tačke od C6. do C9.)

- C18. Kontrolni subjekat D želi zaštititi svoje neto ulaganje u kontrolirani subjekat C od valutnog rizika. Pretpostavimo da

kontrolirani subjekat A ima vanjsku pozajmicu od 300 miliona američkih dolara. Neto imovina kontroliranog subjekta A na početku izvještajnog perioda iznosi 400.000 miliona jena, uključujući i prinos od vanjske pozajmice od 300 miliona američkih dolara.

- C19. Zaštićena stavka može biti iznos neto imovine jednak ili manji od knjigovodstvene vrijednosti neto ulaganja kontrolnog subjekta D u kontrolirani subjekat C (300 miliona USD) u njegovim konsolidiranim financijskim izvještajima. U svojim konsolidiranim financijskim izvještajima, kontrolni subjekat D može označiti vanjsku pozajmicu kontroliranog subjekta A u iznosu 300 miliona američkih dolara kao zaštitu od valutnog rizika po promptnom kursu eura u odnosu na američki dolar (EUR/USD) koji je povezan s njegovim neto ulaganjem u neto imovinu kontroliranog subjekta C u iznosu 300 miliona američkih dolara. U tom slučaju se i kursna razlika između eura i američkog dolara po vanjskoj pozajmici kontroliranog subjekta A u iznosu 300 miliona američkih dolara i kursna razlika između eura i američkog dolara po osnovu neto ulaganja u kontrolirani subjekat C u iznosu 300 miliona američkih dolara u konsolidiranim financijskim izvještajima kontrolnog subjekta D, nakon primjene računovodstva zaštite, prikazuju unutar rezerve za preračunavanje stranih valuta.
- C20. U odsustvu računovodstva zaštite od rizika, ukupne kursne razlike između američkog dolara i eura po vanjskoj pozajmici kontroliranog subjekta A u iznosu 300 miliona američkih dolara bi se u konsolidiranim financijskim izvještajima kontrolnog subjekta D priznale na sljedeći način:

- promjena promptnog deviznog kursa USD/JPY, preračunata u eure, u suficit ili u deficit; a
- promjena promptnog deviznog kursa JPY/EUR direktno u neto imovinu/kapital.

Umjesto označavanja iz tačke C19., kontrolni subjekat D, u svojim konsolidiranim financijskim izvještajima, vanjsku pozajmicu kontroliranog subjekta A u iznosu 300 miliona američkih dolara može označiti kao zaštitu od valutnog rizika po promptnom kursu britanske funte u odnosu na američki dolar (GBP/USD) iz odnosa između kontroliranih subjekata C i B. U tom slučaju, ukupna kursna razlika između američkog dolara i eura za vanjsku pozajmicu kontroliranog subjekta A u iznosu 300 miliona dolara bi se umjesto toga u konsolidiranim financijskim izvještajima kontrolnog subjekta D priznala kako slijedi:

- promjena promptnog deviznog kursa GBP/USD u rezerve za preračunavanje stranih valuta u odnosu na kontrolirani subjekat C;
- promjena promptnog deviznog kursa GBP/JPY, preračunata u eure, u suficit ili u deficit; a
- promjena promptnog deviznog kursa JPY/EUR direktno u neto imovinu/kapital.

- C21. Kontrolni subjekat D u svojim konsolidiranim financijskim izvještajima vanjsku pozajmicu kontroliranog subjekta A od 300 miliona američkih dolara ne može odrediti i kao zaštitu od rizika po promptnom kursu EUR/USD i kao zaštitu od rizika po promptnom kursu GBP/USD. Jedan instrument zaštite može štititi isti označeni rizik samo jednom. Kontrolirani subjekat B ne može primijeniti računovodstvo zaštite u svojim konsolidiranim financijskim izvještajima jer se instrument zaštite drži izvan ekonomskog subjekta koji čine kontrolirani subjekat B i kontrolirani subjekat C.

Gdje u sklopu ekonomskog subjekta se može držati instrument zaštite od rizika (tačke C10. i C11.)?

- C22. Kao što je navedeno u tački C20., u odsustvu računovodstva zaštite, ukupna promjena vrijednosti po osnovu valutnog rizika u vezi sa vanjskom pozajmicom kontroliranog subjekta A u iznosu 300 miliona američkih dolara u konsolidiranim financijskim izvještajima kontrolnog subjekta D bila bi prikazana i u suficitu ili deficitu (promptni kurs USD/JPY) i direktno u neto imovini/kapitalu (promptni kurs EUR/JPY). Oba iznosa se uključuju za potrebe procjenjivanja djelotvornosti zaštite označene u tački C19. jer se i promjena vrijednosti instrumenta zaštite i promjena vrijednosti zaštićene stavke izračunavaju prema odnosu eura, funkcijske valute kontrolnog subjekta D, i američkog dolara koji je funkcijska valuta kontroliranog subjekta C, u skladu sa dokumentacijom o zaštiti. Metoda konsolidacije (to jeste, metoda direktnog ili metoda postepenog konsolidiranja) ne utiče na procjenu djelotvornosti zaštite.

Iznosi koji se priznaju u suficit ili deficit po otuđenju inostranog poslovanja (tačke C12. i C13.)

- C24. Pri otuđenju kontroliranog subjekta C, u konsolidiranim financijskim izvještajima kontrolnog subjekta D, po njihovom prijenosu iz rezerve za preračunavanje stranih valuta, u suficitu ili u deficitu se priznaju sljedeći iznosi:
- (a) u odnosu na vanjsku pozajmicu kontroliranog subjekta A od 300 miliona američkih dolara, iznos čije identificiranje

nalaže MRSJS 29, odnosno ukupna promjena vrijednosti u vezi sa valutnim rizikom priznata direktno u neto imovini/kapitalu kao djelotvorni dio zaštite; a

- (b) u odnosu na neto ulaganje u kontrolirani subjekat C u iznosu od 300 miliona američkih dolara, iznos koji subjekat utvrdi svojom metodom konsolidiranja. Ako kontrolni subjekat D koristi metodu direktnog konsolidiranja, svoje rezerve za preračunavanje stranih valuta u vezi sa kontroliranim subjektom C utvrdiće direktno prema deviznom kursu eura u odnosu na američki dolar a ako primjenjuje metodu postepenog konsolidiranja, onda će te rezerve utvrditi prema rezervama za preračunavanje stranih valuta koje je priznao kontrolirani subjekat B na osnovu deviznog kursa britanske funte prema američkom dolaru, preračunato u funkciju valutu kontrolnog subjekta D primjenom deviznog kursa eura u odnosu na britansku funtu. Ako je kontrolni subjekat D u prethodnom periodu koristio metodu postepenog konsolidiranja, to ga ne obavezuje niti sprječava da iznos rezerve za preračunavanje stranih valuta koji po otuđenju kontroliranog subjekta C treba priznati u suficitu ili deficitu utvrdi kao onaj iznos koji bi priznao da je oduvijek koristio direktnu metodu, zavisno od njegove računovodstvene politike.

Zaštita više inostranih poslovanja od rizika (tačke C7, C9. i C11.)

- C25. Sljedeći primjeri ilustriraju da je, u konsolidiranim finansijskim izvještajima kontrolnog subjekta D, rizik koji može biti predmet zaštite uvijek onaj rizik koji se tiče odnosa između njegove funkcijske valute (eura) i funkcijskih valuta kontroliranih subjekata B i C. Bez obzira na to kako su zaštite označene, najveći iznosi koji se kao djelotvorna zaštita mogu u konsolidiranim finansijskim izvještajima kontrolnog subjekta D uvrstiti u rezervu za preračunavanje stranih valuta, ako se provodi zaštita oba inostrana poslovanja, su 300 miliona američkih dolara za valutni rizik EUR/USD i 341 milion britanskih funti za valutni rizik EUR/GBP. Ostale promjene vrijednosti uzrokovane promjenama deviznog kursa iskazuju se u sklopu konsolidiranog suficita, odnosno deficita kontrolnog subjekta D. Naravno, postoji mogućnost i da kontrolni subjekat D označi 300 miliona američkih dolara samo za promjene promptnog kursa američkog dolara u odnosu na britansku funtu ili 500 miliona britanskih funti samo za promjene promptnog kursa britanske funte u odnosu na euro.

Subjekt D drži instrumente zaštite od rizika i u američkim dolarima i u britanskim funtama

- C26. Kontrolni subjekat D može htjeti od valutnog rizika zaštititi i svoje neto ulaganje u kontrolirani subjekat B i svoje neto ulaganje u kontrolirani subjekat C. Pretpostavimo da kontrolni subjekat D drži odgovarajuće instrumente zaštite denominirane u američkim dolarima i u britanskim funtama koje može označiti kao zaštite svojih neto ulaganja u kontrolirani subjekat B i kontrolirani subjekat C. Kontrolni subjekat D u svojim konsolidiranim finansijskim izvještajima može, između ostalog, označiti sljedeće:
- (a) instrument zaštite u iznosu 300 miliona američkih dolara označen kao zaštita neto ulaganja u kontrolirani subjekat C u iznosu 300 miliona američkih dolara, pri čemu rizik predstavlja izloženost promptnom kursu EUR/USD između kontrolnog subjekta D i kontroliranog subjekta C, te instrument zaštite u iznosu od najviše 341 miliona britanskih funti označen kao zaštita neto ulaganja u kontrolirani subjekat B u iznosu 341 milion britanskih funti, pri čemu rizik predstavlja izloženost promptnom kursu EUR/GBP između kontrolnog subjekta D i kontroliranog subjekta B;
 - (b) instrument zaštite u iznosu 300 miliona američkih dolara označen kao zaštita neto ulaganja u kontrolirani subjekat C u iznosu 300 miliona američkih dolara, pri čemu rizik predstavlja izloženost promptnom kursu GBP/ USD između kontroliranog subjekta B i kontroliranog subjekta C, te instrument zaštite u iznosu od najviše 500 miliona britanskih funti označen kao zaštita neto ulaganja u kontrolirani subjekat B u iznosu 500 miliona britanskih funti, pri čemu rizik predstavlja izloženost promptnom kursu EUR/GBP između kontrolnog subjekta D i kontroliranog subjekta B.
- C27. Valutni rizik EUR/USD u vezi sa neto ulaganjem kontrolnog subjekta D u kontrolirani subjekat C razlikuje se od valutnog rizika EUR/GBP u vezi sa njegovim neto ulaganjem u kontrolirani subjekat B. Ipak, u slučaju iz podtačke (a) tačke C25., kontrolni subjekat D je već samim označavanjem instrumenta zaštite koji drži u američkim dolarima u potpunosti zaštitio svoje neto ulaganje u kontrolirani subjekat C od valutnog rizika EUR/USD. Ako bi kontrolni subjekat D i instrument zaštite u britanskim funtama koji drži također označio kao zaštitu svog neto ulaganja u kontrolirani subjekat B u iznosu 500 miliona britanskih funti, 159 miliona od toga, koji predstavljaju protuvrijednost neto ulaganja u kontrolirani subjekat C u američkim dolarima, u konsolidiranim finansijskim izvještajima kontrolnog subjekta D bi bili dva puta zaštićeni od valutnog rizika GBP/EUR.

- C28. U slučaju iz podtačke (b) tačke C25., ako kontrolni subjekat D kao rizik od kojeg se štiti označi izloženost promptnom deviznom kursu GBP/USD između kontroliranog subjekta B i kontroliranog subjekta C, samo dio promjene vrijednosti njegovog instrumenta zaštite u iznosu 300 miliona američkih dolara povezan s kursom funte u odnosu na američki dolar se uvrštava u rezerve kontrolnog subjekta D za preračunavanje stranih valuta u vezi sa kontroliranim subjektom C. Preostali dio promjene (jednak promjeni 159 miliona britanskih funti po osnovu kursa GBP/EUR) uvrštava se u konsolidirani suficit ili deficit kontrolnog subjekta D, kako je navedeno u tački C20. S obzirom da označavanje valutnog rizika USD/GBP između kontroliranog subjekta B i kontroliranog subjekta C ne uključuje valutni rizik GBP/EUR, kontrolni subjekat D može označiti i iznos do 500 miliona britanskih funti svog neto ulaganja u kontrolirani subjekat B kao rizik povezan s izloženošću promptnom kursu GBP/EUR između kontrolnog subjekta D i kontroliranog subjekta B.

Subjekt B drži instrument zaštite od rizika u američkim dolarima

- C29. Pretpostavimo da kontrolirani subjekat B ima vanjsko zaduženje u iznosu 300 miliona američkih dolara, prinosi od kojeg su preneseni na kontrolni subjekat D po osnovu zajma između subjekata denominiranog u britanskim funtama. S obzirom da su se i njegova imovina i njegove obaveze povećale za 159 miliona britanskih funti, neto imovina kontroliranog subjekta B ostaje nepromijenjena. Kontrolirani subjekat B bi u svojim konsolidiranim finansijskim izvještajima pomenuti vanjski dug mogao označiti kao zaštitu svog neto ulaganja u kontrolirani subjekat C od valutnog rizika GBP/USD. Kontrolni subjekat D bi mogao zadržati to označavanje instrumenta zaštite koje je izvršio kontrolirani subjekat B, odnosno i sam ga označiti kao zaštitu svog neto ulaganja od 300 miliona američkih dolara u kontrolirani subjekat C od valutnog rizika GBP/USD (vidjeti tačku C9.), a instrument zaštite u britanskim funtama koji drži označiti kao zaštitu svog cjelokupnog neto ulaganja u kontrolirani subjekat B u iznosu 500 miliona britanskih funti. Prva zaštita, koju je označio kontrolirani subjekat B, procjenjivala bi se u funkcijskoj valuti tog subjekta (britanska funta), dok bi se druga zaštita, koju je označio kontrolni subjekat D, procjenjivala u funkcijskoj valuti kontrolnog subjekta (euro). U tom slučaju je, u okviru konsolidiranih finansijskih izvještaja kontrolnog subjekta D, instrumentom zaštite u američkim dolarima zaštita provedena samo u odnosu na valutni rizik GBP/USD povezan s neto ulaganjem tog subjekta u kontrolirani subjekat C, a ne u odnosu na cjelokupni valutni rizik EUR/USD. Prema tome, u konsolidiranim finansijskim izvještajima kontrolnog subjekta D može biti provedena zaštita cijelog valutnog rizika EUR/GBP povezanog s njegovim neto ulaganjem u kontrolirani subjekat B u iznosu 500 miliona britanskih funti.
- C30. U obzir se, međutim, mora uzeti i način obračunavanja zajma u iznosu 159 miliona britanskih funti koji kontrolni subjekat D ima obavezu isplatiti kontroliranom subjektu B. Ako se obaveza kontrolnog subjekta D po osnovu zajma ne posmatra kao dio njegovog neto ulaganja u kontrolirani subjekat B jer ne ispunjava uslove iz tačke 18. MRSJS-a 4, kursna razlika GBP/EUR koja nastane prilikom preračunavanja bi se uvrstila u konsolidirani suficit, odnosno deficit kontrolnog subjekta D. Ako se zajam u iznosu 159 miliona britanskih funti koji kontrolni subjekat D ima obavezu isplatiti kontroliranom subjektu B posmatra kao dio njegovog neto ulaganja, to neto ulaganje bi iznosilo samo 341 milion britanskih funti i, u skladu s tim, iznos koji bi kontrolni subjekat D mogao označiti kao stavku zaštićenu od valutnog rizika GBP/EUR bi se smanjio sa 500 na 341 milion britanskih funti.
- C31. Ako bi kontrolni subjekat D poništio odnos zaštite koji je odredio kontrolirani subjekat B, mogao bi vanjsko zaduženje kontroliranog subjekta B u iznosu 300 miliona američkih dolara označiti kao zaštitu svog neto ulaganja u kontrolirani subjekat C u iznosu 300 miliona američkih dolara od valutnog rizika EUR/USD, a instrument zaštite u britanskim funtama koji sam drži označiti kao zaštitu svog neto ulaganja u kontrolirani subjekat B samo do iznosa od 341 milion britanskih funti. U tom slučaju djelotvornost obje zaštite bi se izračunavala po funkcijskoj valuti kontrolnog subjekta D (euro). Slijedom toga, i promjena vrijednosti vanjske pozajmice kontroliranog subjekta B na osnovu kursa USD/GBP i promjena vrijednosti zajma koji je kontrolni subjekat D dužan isplatiti kontroliranom subjektu B po osnovu kursa GBP/EUR (ukupno jednaka kursnoj razlici USD/EUR) bi u konsolidiranim finansijskim izvještajima kontrolnog subjekta D bile uvrštene u rezerve za preračunavanje stranih valuta. S obzirom da je kontrolni subjekat D svoje neto ulaganje u kontrolirani subjekat C već u potpunosti zaštitio od valutnog rizika EUR/USD, samo iznos od najviše 341 milion britanskih funti svog neto ulaganja u kontrolirani subjekat B može zaštititi od valutnog rizika EUR/GBP.

Izmjene i dopune drugih MRSJS-ova

[Brisano.]

Osnove za donošenje zaključaka

Ove Osnove za donošenje zaključaka prate, ali ne čine dio MRSJS-a 29.

Uvod

- BC1. Ove Osnove za donošenje zaključaka daju rezime razmatranja *IPSASB*-a kod donošenja zaključaka iz MRSJS-a 29 *Financijski instrumenti: Priznavanje i mjerenje*. S obzirom da je ovaj standard izrađen na osnovu MRS-a 39 *Financijski instrumenti: Priznavanje i mjerenje*, koji je izdao *IASB*, u Osnovama za donošenje zaključaka se izdvajaju samo one oblasti u kojima MRSJS 29 odstupa od osnovnih zahtjeva MRS-a 39.
- BC2. Ovaj projekat koji se tiče financijskih instrumenata je ključni dio programa *IPSASB*-a za usklađivanje MRSJS-ova MSFI-jevima. *IPSASB* je svjestan da ima još aspekata financijskih instrumenata, u mjeri u kojoj su povezani sa javnim sektorom, koji nisu oslovljeni MRS-om 39. Ti aspekti bi se mogli obraditi kroz buduće projekte *IPSASB*-a. On prepoznaje potrebu da se budućim projektima urede, naročito:
- određene transakcije centralnih banaka; i
 - primici i isplate koji proističu iz aranžmana koji su, po svojoj suštini, slični i imaju isti ekonomski učinak kao financijski instrumenti, ali po prirodi nisu ugovorni.
- BC3. Pri izradi ovog standarda, *IPSASB* se složio da zadrži postojeći tekst MRS-a 39 u svim aspektima u kojima je u skladu sa važećim MRSJS-ovima, a da sva pitanja svojstvena javnom sektoru obradi u sklopu dodatnih uputstava za primjenu.
- BC4. U septembru/rujnu 2007. godine, *IASB* je izdao izmjene i dopune MRS-a 1 *Prezentacija financijskih izvještaja*, kojima se u prezentaciju financijskih izvještaja uvodi koncept „sveobuhvatne dobiti“. S obzirom da *IPSASB* još nije razmatrao sveobuhvatnu dobit, kao ni neke druge izmjene i dopune MRS-a 1, te izmjene i dopune nisu uvrštene u MRSJS 29. Tekst MRS-a 39, u izdanju od 31.12.2008. godine, uključujući određene izmjene i dopune tog standarda koje je *IASB* donio u aprilu/travnju 2009. godine u sklopu projekata na njegovom unapređenju, uvršteni su u tekst MRSJS-a 29. *IPSASB* uvažava činjenicu da je MSFI 9 *Financijski instrumenti* izdan u novembru/studenom 2009. godine. Oni su svjesni i da *IASB* planira praviti dalje značajne preinake MRS-a 39. U skladu s tim, *IPSASB* se odlučio da sve izmjene zahtjeva *IASB*-a u odnosu na financijske instrumente razmatra u sklopu nekog budućeg projekta.²

Djelokrug

- BC5. Imovina i obaveze mogu nastati iz ugovornih prihodovnih transakcija koje nisu transakcije razmjene. Početno priznavanje i mjerenje imovine i obaveza proisteklih iz prihodovnih transakcija koje nisu transakcije razmjene su uređeni MRSJS-om 23 *Prihodi od transakcija koje nisu transakcije razmjene (porezi i prijenosi)*. MRSJS 23 ne propisuje zahtjeve niti nudi uputstva za naredna mjerenja, odnosno prestanak priznavanja te imovine i obaveza. *IPSASB* je razmatrao odnos između ovog standarda i MRSJS-a 23 kada je riječ o imovini i obavezama koji nastaju iz prihodovnih transakcija koje nisu transakcije razmjene i zadovoljavaju definiciju financijske imovine i financijskih obaveza.
- BC6. *IPSASB* je usaglasio da, tamo gdje imovina stečena kroz transakciju koja nije transakcija razmjene predstavlja financijsku imovinu, subjekti trebaju:

² U januaru/siječnju 2015. godine, *IPSASB* je uveo koncept investicijskih subjekata u MRSJS 35. i naložio investicijskim subjektima, kako su definirani u tom standardu, da svoja ulaganja u kontrolirane subjekte, osim subjekata koji pružaju usluge ili provode aktivnosti povezane s ulaganjima, mjere po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit.

- početno priznati takvu imovinu u skladu sa MRSJS-om 23; i
- početno takvu imovinu mjeriti također u skladu sa MRSJS-om 23, ali uzimati u obzir zahtjeve ovog standarda pri određivanju odgovarajućeg načina obračunavanja svih transakcijskih troškova nastalih pri sticanju te imovine.

S obzirom da MRSJS 23 ne propisuje zahtjeve u pogledu narednih mjerenja, odnosno prestanka priznavanja imovine stečene kroz transakcije koje nisu transakcije razmjene, ovaj standard se primjenjuje na takvu imovinu ako ona predstavlja financijsku imovinu.

- BC7. Kada je riječ o obavezama, *IPSASB* se usaglasio da se obaveze proistekle iz uslova koji su nametnuti u odnosu na prijenos resursa u skladu sa MRSJS-om 23 početno priznaju i početno mjere prema tom standardu, s obzirom da najčešće ne zadovoljavaju definiciju financijske obaveze kod početnog priznavanja (vidjeti MRSJS 28). Nakon početnog priznavanja, ukoliko date okolnosti sugeriraju da obaveza predstavlja financijsku obavezu, subjekat je dužan procijeniti da li treba prestati priznavati obavezu prethodno priznatu u skladu sa MRSJS-om 23 i priznati financijsku obavezu u skladu sa ovim standardom.
- BC8. *IPSASB* je usaglasio da se druge obaveze koje proističu iz prihodovnih transakcija koje nisu transakcije razmjene, poput povrata resursa na osnovu ograničenja u pogledu korištenja imovine, priznaju i mjere u skladu s ovim standardom ako zadovoljavaju definiciju financijske obaveze.

Početno mjerenje

- BC9. *IPSASB* je uvažio postojanje povezanosti između MRSJS 23 i ovog standarda u odnosu na imovinu stečenu kroz transakcije koje nisu transakcije razmjene koja ujedno zadovoljava definiciju financijske imovine. MRSJS 23 nalaže da se imovina stečena kroz prihodovne transakcije koje nisu transakcije razmjene početno mjeri po fer vrijednosti. Ovaj standard propisuje da se financijska imovina početno mjeri po fer vrijednosti, uvećano za transakcijske troškove, ako je riječ o imovini koja se naknadno ne mjeri po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit. Ta dva pristupa mjerenju su, generalno uzevši, dosljedna jedan drugom, osim u pogledu obračunavanja transakcijskih troškova.
- BC10. *IPSASB* je zaključio da bi bilo neprimjereno da se financijska imovina nastala iz transakcija koje nisu transakcije razmjene mjeri drugačije od one koja proistekne iz transakcija razmjene. U skladu s tim, usaglasili su da imovinu stečenu kroz transakcije koje nisu transakcije razmjene treba početno mjeriti po fer vrijednosti na osnovu zahtjeva iz MRSJS-a 23, ali da treba uzeti u obzir i ovaj standard kada su pri sticanju te imovine nastali određeni transakcijskih troškovi.

Zajmovi po povoljnim uslovima

- BC11. Subjekt može bilo dati ili dobiti zajam po povoljnim uslovima. Obračunavanje takvih zajmova je naročito komplicirano jer se njihovi uslovi ne ravnaju tržištem. Iz tog razloga, *IPSASB* je posebno razmatrao kako obračunati netržišni dio zajma po povoljnim uslovima. U prednacrtu br. 38, predložili su da subjekat takve zajmove obračunava tako što će sadržaj transakcije raščlaniti na komponente i onda svaku komponentu obračunati zasebno. U skladu s tim, *IPSASB* je utvrdio da netržišni dio zajmova po povoljnim uslovima treba obračunavati na sljedeći način:
- davatelj zajma po povoljnim uslovima netržišni dio takvog zajma obračunava kao trošak u godini u kojoj je zajam dat; i
 - korisnik zajma po povoljnim uslovima netržišni dio takvog zajma obračunava u skladu sa MRSJS-om 23.
- BC12. U određenim komentarima na prednacrt br. 38 izraženo je neslaganje s predloženim načinom obračunavanja zajmova po povoljnim uslovima jer fer vrijednost nisu smatrali odgovarajućom osnovom za mjerenje a u drugima, opet, neslaganje s predloženim obračunavanjem netržišnog dijela takvih zajmova kao troška.
- BC13. Oni koji se nisu slagali sa fer vrijednošću kao osnovom za mjerenje su kao argumente navodili kako konceptualne tako i praktične poteškoće kod mjerenja zajmova pod povoljnim uslovima po fer vrijednosti. S konceptualne strane, konstatirano je da određeni zajmovi po povoljnim uslovima kakve izdaju subjekti javnog sektora neće obavezno biti dostupni na uređenom tržištu zbog profila rizika zajmoprimaca. Kao primjer su naveli zajmove malim preduzećima i zajmove koje vlade daju u svom svojstvu zajmodavca u krajnjoj nuždi. U odnosu na zajmove kakvi se obično ne bi mogli naći na uređenom tržištu, oni su tvrdili da, iako bi možda bilo moguće doći do fer vrijednosti, ta fer vrijednost ne bi davala vjeran prikaz date transakcije. Smatrali su da, s obzirom da ne postoji uređeno tržište za takve transakcije, transakcijska cijena pri početnom mjerenju

predstavlja fer vrijednost zajma. U argumentima koji su se doticali praktičnih poteškoća s utvrđivanjem fer vrijednosti se navodilo da se, zbog tih poteškoća, fer vrijednosti često utvrđuje na osnovu procjena a da bi korištenje takvih procjena, prema njihovom mišljenju, date informacije moglo učiniti nepouzdanima. Kao način da se prevaziđu te praktične poteškoće, oni su sugerirali da se kao osnova za mjerenje umjesto fer vrijednosti koristi nominalni trošak ili stopa zaduživanja zajmodavca.

- BC14. *IPSASB* smatra da bi se pomoću fer vrijednosti dolazilo do najvjernijeg utvrđivanja koncesijskog elementa zajma pod povoljnim uslovima. Pored toga, s obzirom da beskamatni ili zajmovi po niskim kamatama nisu svojstveni samo javnom sektoru, *IPSASB* nije bio uvjeren da postoje razlozi svojstveni javnom sektoru koji bi opravdali odstupanje od principa fer vrijednosti iz MRS-a 39. Oni su konstatali i to da MRSJS 30 nalaže konkretna objavljivanja u vezi sa mjerenjem finansijskih instrumenata, uključujući slučajeve kada su korišteni ulazni podaci koji nisu dostupni na tržištu. U skladu s tim, odlučili su se zadržati fer vrijednost kao osnovu za mjerenje zajmova po povoljnim uslovima.
- BC15. Protivnici prijedloga da se netržišni dio zajmova po povoljnim uslovima prikaže kao trošak su naveli da bi, s obzirom da taj netržišni dio predstavlja subvenciju, možda bilo primjerenije početno priznati imovinu a trošak priznavati naknadno tako što se umanjuje imovina kako i kada se zadovoljavaju uslovi za subvencioniranje ili za srazmjerne periode. *IPSASB* je ipak smatrao da davanje zajma rezultira dodjeljivanjem resursa, u vidu i zajma i subvencije, od prvog dana. Mišljenja su da se početnim priznavanjem te subvencije kao troška prilikom priznavanja same transakcije pružaju najkorisnije informacije za računovodstvene potrebe.

Financijske garancije koje se daju kroz transakcije koje nisu transakcije razmjene

- BC16. *IPSASB* je prepoznao da se ugovori o finansijskim garancijama u javnom sektoru često izdaju kroz transakcije koje nisu transakcije razmjene, to jeste bez naknade ili za simboličnu naknadu, obično u funkciji pomaganja ispunjenja ciljeva šire socijalne politike izdavatelja a ne u komercijalne svrhe. Iako i subjekti iz privatnog sektora mogu dati garancije po vrijednosti nižoj od fer vrijednosti, to nije uobičajeno i radi se iz komercijalnih razloga, poput toga kada kontrolni subjekat izda garanciju imatelju u ime kontroliranog subjekta. U javnom sektoru, maksimalna izloženost takvih garancija kreditnom riziku može biti izuzetno velika. Takve garancije se u pravilu daju jer ne postoji aktivno tržište i jer bi, u nekim slučajevima, bilo nemoguće da garanciju pruži izdavatelj iz privatnog sektora zbog maksimalne mjere izlaganja kreditnom riziku. *IPSASB* je razmatrao moguće pristupe mjerenju kod početnog i naknadnih priznavanja takvih ugovora o finansijskim garancijama.
- BC17. Tamo gdje se sklapaju ugovori o finansijskim garancijama koji podrazumijevaju naknadu, *IPSASB* je razmatrao da li iznos te naknade smatrati fer vrijednošću. Uputstva za primjenu iz MRS-a 39 navode da je „fer vrijednost finansijskog instrumenta kod početnog priznavanja obično transakcijska cijena“. Odbor je, međutim, bio mišljenja da, kada je riječ o javnom sektoru, transakcijska cijena povezana s ugovorom o finansijskim garancijama u mnogim slučajevima ne bi odražavala fer vrijednost i da bi priznavanje po tom iznosu bilo netačan prikaz koji navodi na pogrešne zaključke o izloženosti izdavatelja finansijskom riziku. Zaključili su da tamo gdje se daje naknada za finansijsku garanciju, subjekat treba utvrditi da li ona proističe iz transakcije razmjene i, prema tome, predstavlja fer vrijednost. Ako dana naknada predstavlja fer vrijednost, *IPSASB* je zaključio da subjekti takvu finansijsku garanciju trebaju priznati po iznosu naknade, dok bi naredno mjerenje trebalo biti po višem od iznosa koji se utvrdi u skladu sa MRSJS-om 19 *Rezerviranja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina* i početno priznatog iznosa, umanjeno, kada je primjereno, za kumulativnu amortizaciju priznatu u skladu sa MRSJS-om 9 *Prihodi iz transakcija razmjene*. Kada transakcijska cijena nije fer vrijednost, od subjekata bi se trebalo tražiti da mjernu vrijednost kod početnog priznavanja utvrde na isti način kao da nije plaćena nikakva naknada.
- BC18. U skladu s navedenim, *IPSASB* je razmatrao pristup utvrđivanju mjerne vrijednosti kod početnog priznavanja za ugovore o finansijskim garancijama koje se daju bez naknade ili za naknadu koja nije fer vrijednost. Identificirali su hijerarhiju procjene vrijednosti koja bi se mogla koristiti pri početnom mjerenju ugovora o finansijskoj garanciji koja se daje bez naknade ili za naknadu koja nije fer vrijednost, tačnije:
- subjekat procjenjuje da li je fer vrijednost ugovora o finansijskoj garanciji moguće utvrditi na osnovu neke cijene koja se može uočiti na aktivnom tržištu;
 - tamo gdje cijenu nije moguće utvrditi na osnovu uočene cijene na aktivnom tržištu, subjekat primjenjuje neku tehniku procjene vrijednosti; i

- kada nije moguće utvrditi fer vrijednost za ugovor o financijskoj garanciji, subjekat taj ugovor kod početnog i narednih priznavanja mjeri u skladu sa MRSJS-om 19.

BC19. U nekim slučajevima bi moglo postojati aktivno tržište za ugovore o financijskim garancijama koje su jednake ili slične danima. U takvim slučajevima, fer vrijednost treba procjenjivati na osnovu posmatranja tog aktivnog tržišta. Za situacije kada aktivno tržište ne postoji, *IPSASB* je razmatrao da li bi se subjektima trebalo naložiti da odmah pređu na pristup zasnovan na MRSJS-u 19. Konstatirali su da su mnoge od tehnika procjene vrijednosti izuzetno složene i da, kao što je navedeno u tačkama AG107. i AG108., mogu dati spektar različitih ishoda. Moglo bi se tvrditi da bi trošak osmišljavanja i uvođenja takvih tehnika prelazio koristi koje bi korisnici imali od pruženih informacija. Pristup zasnovan na MRSJS-u 19 bi mogao dati pouzdaniju i razumljiviju mjernu vrijednost izloženosti izdavatelja riziku koja nastaje kao rezultat njegovog sklapanja ugovora o financijskoj garanciji. *IPSASB* je prepoznao i to da, tamo gdje ne prizna obavezu u skladu sa MRSJS-om 19, subjekat mora objaviti informacije o potencijalnim obavezama koje nalaže MRSJS 19, osim kada je odliv resursa izuzetno mali. U informacije o izloženosti rizicima u vezi sa financijskim garancijama koje se daju bez naknade ili za nominalnu naknadu kakve se pružaju korisnicima spadaju i informacije o kreditnom riziku iz MRSJS-a 30 *Financijski instrumenti: Objavljivanja*. S druge strane, *IPSASB* je primijetio da neki od važećih MRSJS-ova, poput MRSJS-a 39 *Primanja zaposlenih*, nalažu da se za izradu tehnika procjene vrijednosti, koje su same po sebi složene, angažiraju stručnjaci, poput aktuara. Kao kompromisno rješenje, *IPSASB* je zaključio da se, onda kada ne postoji aktivno tržište, subjektima treba dopustiti da koriste tehniku procjene vrijednosti koja ne zavisi od posmatranja postojećeg tržišta onda kada smatraju da ona predstavlja pouzdanu i razumljivu metodu za utvrđivanje fer vrijednosti ugovora o financijskoj garanciji koji je subjekat zaključio kroz transakciju koja nije transakcija razmjene. To je naročito slučaj u odnosu na nestandardne garancije, kod kojih nema puno podataka o neizmirivanju obaveza i kreditnom riziku.

Izmjene MRSJS-a 29 proistekle iz dokumenta *IPSASB*-a „Primjenjivost MRSJS-ova“ izdanog u aprilu/travnju 2016. godine

BC20. *IPSASB* je u aprilu/travnju 2016. godine izdao dokument pod naslovom „Primjenjivost MRSJS-ova“, kojim se u svim MRSJS-ovima mijenjaju sljedeća upućivanja:

- (a) brišu se uobičajene tačke iz dijela o djelokrugu svakog standarda koji propisuju primjenjivost MRSJS-ova u odnosu na „subjekte javnog sektora koji nisu javna preduzeća“;
- (b) pojam „javna preduzeća“ zamjenjuje se pojmom „komercijalni subjekti javnog sektora“, gdje je to primjereno; i
- (c) vrše se izmjene i dopune tačke 10. *Predgovora međunarodnim računovodstvenim standardima za javni sektor* tako što se daje pozitivan opis subjekata javnog sektora kojima su namijenjeni MRSJS-ovi.

Razlozi za te izmjene i dopune su objašnjeni u Osnovama za donošenje zaključaka iz MRSJS-a 1.

Izmjene MRSJS-a 29 proistekle iz dokumenta „Unapređenja MRSJS-ova iz 2021. godine“

BC21. *IPSASB* je prošao kroz izmjene MRS-a 39 *Financijski instrumenti: Priznavanje i mjerenje* uvrštene u dokument „Reforma referentnih kamatnih stopa (Izmjene i dopune MSFI-ja 9, MRS-a 39 i MSFI-ja 7)“, koji je *IASB* izdao u septembru/rujnu 2019. godine, te obrazloženje *IASB*-a za izvršavanje tih izmjena i dopuna kako je dato u Osnovama za donošenje zaključaka i složili su se da ne postoje razlozi svojstveni javnom sektoru da se ne usvoje te izmjene i dopune, u nastavku teksta date pod skupnim nazivom *Reforma referentnih kamatnih stopa*.

BC22. *IPSASB* je prošao i kroz izmjene MRS-a 39 *Financijski instrumenti: Priznavanje i mjerenje* uvrštene u dokument „Reforma referentnih kamatnih stopa – Faza 2 (Izmjene i dopune MSFI-ja 9, MRS-a 39, MSFI-ja 7, MSFI-ja 4 i MSFI-ja 16)“, koji je *IASB* izdao u augustu/kolovozu 2020. godine, te obrazloženje *IASB*-a za izvršavanje tih izmjena i dopuna kako je dato u Osnovama za donošenje zaključaka i složili su se da ne postoje razlozi svojstveni javnom sektoru da se ne usvoje te izmjene i dopune, u nastavku teksta date pod skupnim nazivom *Druga faza reforme referentnih kamatnih stopa*.

BC23. Pored navedenih izmjena i dopuna MRSJS-a 29 (proisteklih iz MRSJS-a 41 u njegovom prvom izdanju iz 2018.), *IPSASB* je procijenio da bi subjekti koji još uvijek primjenjuju MRSJS 29 (izdanje prije usvajanja MRSJS-a 41) mogli imati koristi od izmjena i dopuna dijela o zaštiti od rizika koje su uvrštene u tačkama od 113A. do 113ZC. MRSJS-a 29 (i kasnije izmijenjene MRSJS-om 41 po njegovom objavljivanju 2018. godine) i izmjena i dopuna praktičnog rješenja u odnosu na promjene

ugovornih novčanih tokova financijskih instrumenata koje je uvršteno u tačke od 72A. do 72E. MRSJS-a 41.

- BC24. Dok izmjene i dopune date u tačkama od 72A. do 72E. MRSJS-a 41 nisu bile neophodne za *IASB*-ov MRS 39, kao ekvivalent MRSJS-u 29, one su potrebne za MRSJS 29 (izdanje prije izdavanja MRSJS-a 41) jer su dijelovi o ugovornim novčanim tokovima na snazi do 1. januara/siječnja, 2023. godine.

Smjernice za provođenje

Ove smjernice prate, ali ne čine sastavni dio MRSJS-a 29.

Dijelovi od A do G

[Brisano.]

Pokazni primjeri

Ovi primjeri prate, ali ne čine sastavni dio MRSJS-a 29.

Zaštita od kamatnog rizika za portfelj imovine i obaveza

- IE1. Na dan 01.01.20X1. godine, subjekat identificira portfelj sačinjen iz imovine i obaveza čiji kamatni rizik želi učiniti predmetom zaštite. Te obaveze obuhvataju obaveze po depozitima koje se mogu zahtijevati i koje deponent može povući bilo kada bez prethodne najave. Za potrebe upravljanja rizicima, subjekat sve stavke u portfelju smatra stavkama sa fiksnom stopom.
- IE2. Za potrebe upravljanja rizicima, subjekat A raščlanjuje imovinu i obaveze iz portfelja po periodima ponovnog određivanja cijena na osnovu očekivanih datuma ponovnog određivanja cijena. On koristi mjesečne periode i raspoređuje stavke tokom narednih pet godina (to jeste, 60 zasebnih mjesečnih perioda).³ Imovina iz portfelja je imovina koja se plaća avansno i koju subjekat A raspoređuje po periodima na osnovu očekivanih datuma avansnog plaćanja, raspoređujući određeni postotak sve imovine a ne njene pojedinačne stavke u svaki period. Portfelj također obuhvata i obaveze koje se mogu zahtijevati i koje subjekat očekuje, na portfeljskoj osnovu, da će isplatiti u roku od jednog mjeseca do pet godina i koje su, za potrebe upravljanja rizicima, raspoređene po periodima na toj osnovi. Na osnovu tog raščlanjivanja, subjekat A odlučuje koji iznos želi zaštititi u svakom periodu.
- IE4. Ovaj primjer se bavi samo periodom ponovnog određivanja cijena koji ističe u roku tri mjeseca, to jeste, periodu koji dospijeva 31.03.20X1. godine (sličan postupak bi se primjenjivao za svaki od preostalih 59 perioda). Subjekat A raspoređuje imovinu od 100 miliona n.j. i obaveze od 80 miliona n.j. u taj period. Sve obaveze se mogu isplatiti po viđenju.
- IE5. Subjekat A odlučuje, za potrebe upravljanja rizicima, zaštititi neto poziciju od 20 miliona n.j. i, u skladu s tim, zaključuje kamatni *swap*⁴ 01.01.20X1. godine, kako bi isplate vršio po fiksnoj stopi i uplate primao po londonskoj međubankarskoj stopi /engl. skr. *LIBOR*/, s hipotetičkim iznosom glavnice od 20 miliona n.j. i fiksnim trajanjem od tri mjeseca.
- IE7. U ovom primjeru su radi pojednostavljivanja napravljene sljedeće pretpostavke:
- (a) kupon na fiksni dio *swapa* je jednak fiksnom kuponu na imovinu;
 - (b) kupon na fiksni dio *swapa* postaje plativ na iste datume kao i kamate na tu imovinu; i
 - (c) kamata na promjenjivi dio *swapa* je dnevna stopa *LIBOR*-a. Kao rezultat, cijela promjena fer vrijednosti *swapa* proističe samo od fiksnog dijela, zato što promjenjivi dio nije izložen promjenama fer vrijednosti zbog promjena kamatnih stopa.
- U slučajevima kada ove pretpostavke u funkciji pojednostavljivanja nisu održive, javiće se veća nedjelotvornost. (Nedjelotvornost proistekla iz a. može se otkloniti kroz označavanje kao zaštićene stavke dijela novčanih tokova od imovine koji je jednak fiksnom dijelu *swapa*).
- IE8. Također se pretpostavlja da subjekat A testira djelotvornost zaštite svakog mjeseca.
- IE9. Fer vrijednost jednake imovine koja se ne može avansno plaćati od 20 miliona n.j., ako se zanemare promjene vrijednosti koje se ne mogu pripisati kretanjima kamatne stope, u različitim terminima tokom perioda važenja zaštite je sljedeća:

³ U ovom primjeru, novčani tokovi glavnice su raspoređeni po periodima, ali su s njima povezani novčani tokovi kamata uvršteni kod izračunavanja promjene fer vrijednosti zaštićene stavke. Moguće su i druge metode raspoređivanja imovine i obaveza. Pored toga, u ovom primjeru su korišteni mjesečni periodi ponovnog određivanja cijena a subjekti mogu odabrati kraće ili duže periode.

⁴ U ovom primjeru, *swap* se koristi kao instrument zaštite. Subjekat kao instrumente zaštite može koristiti i sporazume po forward stopi ili druge derivatne instrumente.

	01.01.20X1. god.	31.01.20X1. god.	01.02.20X1. god.	28.02.20X1. god.	31.03.20X1. god.
Fer vrijednost (imovine) (u n.j.)	20.000.000	20.047.408	20.047.408	20.023.795	nula

IE10. Fer vrijednost *swapa* u različitim terminima tokom perioda važenja zaštite je sljedeća:

	01.01.20X1. god.	31.01.20X1. god.	01.02.20X1. god.	28.02.20X1. god.	31.03.20X1. god.
Fer vrijednost (obaveza) (u n.j.)	nula	(47.408)	(47.408)	(23.795)	Nula

Način obračunavanja

IE11. Na dan 01.01.20X1. godine, subjekat A označava kao zaštićenu stavku iznos imovine od 20 miliona n.j. na tromjesečni period. On kao rizik od kojeg se štiti označava promjenu vrijednosti zaštićene stavke (to jeste, 20 miliona n.j. imovine) koja se može pripisati promjenama *LIBOR*-a. Subjektat postupa i prema svim drugim zahtjevima u pogledu označavanja iz podtačke (d) tačke 98. i tačke AG162. ovog standarda.

IE12. Subjektat A kao instrument zaštite označava kamatni *swap* opisan u tački IE4.

Kraj prvog mjeseca (31.01.20X1. godine)

IE13. Na dan 31.01.20X1. godine (kraj prvog mjeseca), kada subjekat A testira djelotvornost zaštite, *LIBOR* je pao. Na osnovu prethodnog iskustva s avansnim plaćanjem, subjekat A procjenjuje da će se, kao posljedica toga, avansna plaćanja desiti prije nego što je prethodno procijenjeno. Iz tog razloga, on ponovo procjenjuje iznos imovine raspoređene na taj period (ne uključujući novu imovinu nastalu tokom datog mjeseca) kao 96 miliona n.j.

IE14. Fer vrijednost označenog kamatnog *swapa* sa hipotetičkom glavnicom iznosi 20 miliona n.j. (47.408 n.j.)⁵ (*swap* je obaveza).

IE16. Subjektat A izračunava promjenu fer vrijednosti zaštićene stavke, uzimajući u obzir promjenu procijenjenih avansnih plaćanja, kako slijedi:

- prvo, on izračunava postotak početne procjene imovine u periodu za koji se pružala zaštita. To je 20 posto (20 miliona n.j. ÷ 100 miliona n.j.);
- drugo, on primjenjuje taj postotak (20 posto) na svoju izmijenjenu procjenu iznosa u tom periodu (96 miliona n.j.) kako bi izračunao iznos koji predstavlja zaštićenu stavku na osnovu svoje izmijenjene procjene. To je 19,2 miliona n.j.;
- treće, subjekat izračunava promjenu fer vrijednosti te izmijenjene procjene zaštićene stavke (19,2 miliona n.j.) koja se može pripisati promjenama *LIBOR*-a. Ona iznosi 45.511 n.j. $(47.408 \times (19,2 \text{ miliona n.j.} \div 20 \text{ miliona n.j.}))$.

IE17. Subjektat vrši računovodstvena knjiženja za dati period data u sljedećoj tabeli.

Dugovanja		Gotovina	172.097 n.j.	
	Potraživanja	Suficit ili deficit (prihod od kamate) ⁷		172.097 n.j.

⁵ Vidjeti tačku IE8.

⁶ Odnosno, 20.047.408 n.j. - 20.000.000 n.j., vidjeti tačku IE7.

⁷ Ovaj primjer ne pokazuje kako se izračunavaju iznosi prihoda od kamate i troška po osnovu kamate.

Priznavanje kamate primljene od zaštićenog iznosa (19,2 miliona n.j.).

Dugovanja		Suficit ili deficit (rashod po osnovu kamate)	179.268 n.j.	
	Potraživanja	Suficit ili deficit (prihod od kamate)		179.268 n.j.
	Potraživanja	Novac		nula

Priznavanje kamate primljene i plaćene po swapu označenom kao instrument zaštite.

Dugovanja		Suficit ili deficit (gubitak)	47.408 n.j.	
	Potraživanja	Derivatna obaveza		47.408 n.j.

Priznavanje promjene fer vrijednosti swapa.

Dugovanja		Zasebna linijska stavka u izvještaju o finansijskom položaju	45.511 n.j.	
	Potraživanja	Suficit ili deficit (dobitak)		45.511 n.j.

Priznavanje promjene fer vrijednosti zaštićenog iznosa.

IE19. Neto rezultat u kontu suficita ili deficita (bez prihoda od kamata i rashoda po osnovu kamata) je da se priznaje gubitak (1.897 n.j.). To predstavlja neučinkovitost instrumenta zaštite proisteklu iz promjene procijenjenih datuma avansnog plaćanja.

Početak drugog mjeseca

IE20. Da dan 01.02.20X1. godine, subjekat A prodaje dio svoje imovine iz različitih perioda. On izračunava da je prodao 81/3 postotka kompletnog portfelja imovine. S obzirom da je imovina po periodima bila raspoređena kroz raspodjelu određenog postotka imovine (a ne njene pojedinačne stavke) u svaki period, subjekat A utvrđuje da ne može razlučiti u koje konkretne periode je prodana imovina bila raspoređena. Iz tog razloga, koristi sistematsku i racionalnu osnovu za raspodjelu. Na osnovu činjenice da je prodao odabrane dijelove imovine iz portfelja, subjekat A srazmjerno raspoređuje prodaju tokom svih perioda.

IE21. Na toj osnovi, subjekat A izračunava da je prodao 81/3 postotka imovine raspoređene u dati tromjesečni period, odnosno 8 miliona n.j. (81/3 posto od 96 miliona n.j.). Dobiveni prihod od 8.018.400 n.j. jednak je fer vrijednosti imovine.⁸ Po prestanku priznavanja imovine, subjekat A također iz zasebne linijske stavke u izvještaju o finansijskom položaju uklanja iznos koji predstavlja promjenu fer vrijednosti zaštićene imovine koju je sada prodao. To je 81/3 posto ukupnog stanja te linijske stavke od 45.511 n.j., tačnije 3.793 n.j.

IE23. Subjekat A vrši računovodstvena knjiženja data u narednoj tabeli kako bi priznao prodaju imovine i uklanjanje dijela stanja zasebne linijske stavke izvještaja o finansijskom položaju.

Dugovanja		Novac	8.018.400 n.j.	
	Potraživanja	Imovina		8.000.000 n.j.

⁸ Iznos realiziran po prodaji imovine je fer vrijednost imovine koje se plaća avansno, koja je niža od fer vrijednosti jednake imovine koja se ne plaća avansno iz IE7.

	Potraživanja	Zasebna linijska stavka izvještaja o financijskom položaju		3.793 n.j.
	Potraživanja	Suficit ili deficit (dobitak)		14.607 n.j.
Priznavanje prodaje imovine po fer vrijednosti i priznavanje dobitka od prodaje.				

S obzirom da se promjena iznosa imovine ne može pripisati promjeni kamatne stope koja se štiti, ne javlja se nikakva nedjelotvornost.

- IE24. Subjekt A sada ima 88 miliona n.j. imovine i 80 miliona n.j. obaveza u datom periodu. Prema tome, neto iznos koji želi zaštititi sada iznosi 8 miliona n.j. i, u skladu s tim, on označava 8 miliona n.j. kao zaštićeni iznos.
- IE25. Subjekt A odlučuje uskladiti instrument zaštite tako što će označiti samo dio izvornog *swapa* kao instrument zaštite. U skladu s tim, on kao instrument zaštite označava 8 miliona ili 40 posto hipotetičkog iznosa izvornog *swapa* sa preostalim trajanjem od dva mjeseca i fer vrijednošću subjekta A od 18.963 n.j.⁹ On postupa i prema drugim zahtjevima u pogledu označavanja iz podtačke (a) tačke 98. i tačke AG162. ovog standarda. Dvanaest miliona n.j. hipotetičkog iznosa *swapa* koji više nije označen kao instrument zaštite se bilo klasificiraju kao namijenjeni trgovanju s promjenama fer vrijednosti priznatim u suficitu, odnosno deficitu ili označavaju kao instrument zaštite u sklopu druge zaštite.¹⁰
- IE28. Na dan 01.02.20X1. godine i nakon obračunavanja prodaje imovine, zasebna linijska stavka izvještaja o financijskom položaju iznosi 41.718 n.j. (45.511 n.j.-3.793 n.j.), što predstavlja kumulativnu promjenu fer vrijednosti od 17,6¹¹ miliona n.j. imovine. Na dan 01.02.20X1. godine, međutim, subjekt A štiti samo 8 miliona imovine s kumulativnom promjenom fer vrijednosti od 18.963 n.j.¹² Preostalo stanje zasebne linijske stavke izvještaja o financijskom položaju od 22.755 n.j.¹³ se odnosi na iznos imovine koji subjekt A i dalje drži, ali više ne štiti. U skladu s tim, subjekt A amortizira taj iznos tokom preostalog trajanja datog perioda, to jeste, amortizira 22.755 n.j. tokom perioda od dva mjeseca.
- IE32. Subjekt A utvrđuje da nije praktično primjenjivati metodu amortizacije zasnovanu na ponovo izračunatom efektivnom prinosu pa primjenjuje pravolinijsku metodu.

Kraj drugog mjeseca (28.02.20X1. godine)

- IE33. Na dan 28.02.20X1. godine, kada subjekt A naredni put testira djelotvornost zaštite, *LIBOR* je nepromijenjen. Subjekt A ne mijenja svoja očekivanja u pogledu avansnih plaćanja. Fer vrijednost označenog kamatnog *swapa* s hipotetičkom glavnicom od 8 miliona n.j. iznosi (9.518 n.j.)¹⁴ (*swap* je obaveza). Pored toga, subjekt A izračunava fer vrijednost zaštićene imovine od 8 miliona n.j. sa 28.02.20X1. godine kao 8.009.518 n.j.¹⁵
- IE36. Subjekt A vrši računovodstvena knjiženja dana u narednoj tabeli u odnosu na zaštitu u datom periodu.

Dugovanja		Gotovina	71.707 n.j.	
	Potraživanja	Suficit ili deficit (prihod od kamate)		71.707 n.j.
Priznavanje kamate primljene od zaštićenog iznosa (8 miliona n.j.).				

⁹ 47.408 n.j.×40 posto.

¹⁰ Umjesto toga, subjekt bi mogao sklopiti *swap* za prebijanje s hipotetičkom glavnicom od 12 miliona n.j. kako bi uskladio svoje stanje i kao instrument zaštite označiti svih 20 miliona n.j. postojećeg *swapa* i svih 20 miliona n.j. novog *swapa* za prebijanje.

¹¹ 19,2 miliona n.j. - (8½×19.2 miliona n.j.).

¹² 41.718 n.j.×(8 milion n.j./17,6 miliona n.j.)

¹³ 41.718 n.j.-18,963 n.j.

¹⁴ 23.795 n.j. [vidjeti tačku IE8.]×(8 miliona n.j./20 miliona n.j.).

¹⁵ 20.023.795 n.j. [vidjeti tačku IE7.]×(8 miliona n.j./20 miliona n.j.).

Dugovanja		Suficit ili deficit (rashod po osnovu kamate)	71.707 n.j.	
	Potraživanja	Suficit ili deficit (prihod od kamate)		62.115 n.j.
	Potraživanja	Gotovina		9.592 n.j.
<i>Priznavanje kamate primljene i plaćene na dio swapa označen kao instrument zaštite (8 miliona n.j.).</i>				
Dugovanja		Derivatna obaveza	9.445 n.j.	
	Potraživanja	Suficit ili deficit (dobitak)		9.445 n.j.
<i>Priznavanje promjene fer vrijednosti dijela swapa označenog kao instrument zaštite (8 miliona n.j.) (9.518 n.j.-18.963 n.j.).</i>				

Dugovanja		Suficit ili deficit (gubitak)	9.445 n.j.	
	Potraživanja	Zasebna linijska stavka izvještaja o financijskom položaju		9.445 n.j.
<i>Priznavanje promjene fer vrijednosti zaštićenog iznosa (8.009.518-8.018.963 n.j.).</i>				

IE37. Neto učinak na suficit ili deficit (ne uključujući prihod od kamata i rashod po osnovu kamata) je nula, što odražava da je zaštita u potpunosti djelotvorna.

IE38. Subjektat vrši računovodstvena knjiženja data u sljedećoj tabeli kako bi amortizirao stanje linijske stavke za dati period.

Dugovanja		Suficit ili deficit (gubitak)	11.378 n.j.	
	Potraživanja	Zasebna linijska stavka izvještaja o financijskom položaju		11.378 n.j. (a)
<i>Priznavanje troška amortizacije za period.</i>				
(a) 22.755 n.j.÷2				

Kraj trećeg mjeseca

IE39. Tokom trećeg mjeseca, ne dolazi do daljih promjena iznosa imovine, odnosno obaveza u datom tromjesečnom periodu. Na dan 31.03.20X1. godine, imovina i swap dospijevaju i sva stanja se priznaju u suficit ili u deficit.

IE40. Subjektat A vrši računovodstvena knjiženja data u sljedećoj tabeli u odnosu na dati period.

Dugovanja		Novac	8.071.707 n.j.	
	Potraživanja	Imovina (izvještaj o financijskom položaju)		8.000.000 n.j.
	Potraživanja	Suficit ili deficit (prihod od kamate)		71.707 n.j.
<i>Priznavanje kamate i novca primljenih po dospijeću iznosa koji se štiti (8 miliona n.j.).</i>				

Dugovanja		Suficit ili deficit (rashod po osnovu kamate)	71.707 n.j.	
-----------	--	---	-------------	--

	Potraživanja	Suficit ili deficit (prihod od kamate)		62.115 n.j.
	Potraživanja	Gotovina		9.592 n.j.
Priznavanje kamate primljene i plaćene na dio swapa označen kao instrument zaštite (8 miliona n.j.).				

Dugovanja		Derivatna obaveza	9.518 n.j.	
	Potraživanja	Suficit ili deficit (dobitak)		9.518 n.j.
Priznavanje isteka dijela swapa označenog kao instrument zaštite (8 miliona n.j.).				

Dugovanja		Suficit ili deficit (gubitak)	9.518 n.j.	
	Potraživanja	Zasebna linijska stavka izvještaja o financijskom položaju		9.518 n.j.
Otklanjanje preostalog stanja linijske stavke po isteku perioda.				

IE42. Neto učinak na suficit ili deficit (bez prihoda od kamate i rashoda po osnovu kamate) je nula, što odražava da je zaštita u potpunosti djelotvorna.

IE43. Subjekt A vrši računovodstvena knjiženja iz naredne tabele kako bi amortizirao stanje linijske stavke za dati period.

Dugovanja		Suficit ili deficit (gubitak)	11.377 n.j.	
	Potraživanja	Zasebna linijska stavka izvještaja o financijskom položaju		11.377 n.j. ^(a)
Priznavanje troška amortizacije za period.				
(a) 22.755 n.j.÷2				

Rezime

IE44. U tabelama u nastavku teksta se rezimiraju:

- (a) promjene u zasebnoj linijskoj stavki izvještaja o financijskom položaju;
- (b) fer vrijednost derivata;
- (c) učinak viška ili manjka zaštite za cijeli tromjesečni period u kojem se zaštita pružala; i
- (d) prihod od kamata i rashod po osnovu kamata u odnosu na iznos označen kao predmet zaštite.

Opis	01.01.20X1. godine	31.01.20X1. godine	01.02. 20X1. god.	28.02. 20X1. god.	31.03.20X1. godine
	n.j.	n.j.	n.j.	n.j.	n.j.
Iznos zaštićene imovine	20.000.000	19.200.000	8.000.000	8.000.000	8.000.000

Opis	01.01.20X1. godine	31.01.20X1. godine	01.02. 20X1. god.	28.02. 20X1. god.	31.03.20X1. godine
	n.j.	n.j.	n.j.	n.j.	n.j.
(a) Promjene zasebne linijske stavke izvještaja o financijskom položaju					
Preneseno unaprijed:					
Stanje koje treba amortizirati	nula	nula	nula	22.755	11.377
Preostalo stanje nce	nula	nula	45.511	18.963	9.518
Umanjeno za: usklađenje kod prodaje imovine	nula	nula	(3.793)	Nula	nula
Usklađenje prema promjeni fer vrijednosti zaštićene imovine	nula	45.511	nula	(9.445)	(9.518)
Amortizacija	nula	nula	nula	(11.378)	(11.377)
Preneseno unaprijed:					
Stanje koje treba amortizirati	nula	nula	22.755	11.377	nula
Preostalo stanje	nula	45.511	18.963	9.518	nula
(b) Fer vrijednost derivata					
20.000.000 n.j.	nula	47.408	–	–	–
12.000.000 n.j.	nula	–	28.445	Nije više označeno kao instrument zaštite.	
8.000.000 n.j.	nula	–	18.963	9.518	nula
Ukupno	nula	47.408	47.408	9.518	nula
(c) Učinak zaštite na suficit ili deficit					
Promjena linijske stavke: Imovina	nula	45.511	nije primjenjivo	(9.445)	(9.518)
Promjena derivatne fer vrijednosti	nula	(47.408)	nije primjenjivo	9.445	9.518
Neto učinak	nula	(1.897)	nije primjenjivo	nula	nula
Amortizacija	nula	nula	nije primjenjivo	(11.378)	(11.377)
Pored toga, tu je i dobitak od prodaje imovine u vrijednosti 14.607 n.j. sa 0102.20X1. godine.					
(d) Prihod od kamate i rashod po osnovu kamata u odnosu na iznos označen kao zaštićen					
Prihod od kamate					
– na imovinu	nula	172.097	nije primjenjivo	71.707	71.707
– na <i>swap</i>	nula	179.268	nije primjenjivo	62.115	62.115
Rashod po osnovu kamate					
– na <i>swap</i>	nula	(179.268)	nije primjenjivo	(71.707)	(71.707)

Poređenje s MRS-om 39

MRSJS 29 *Financijski instrumenti: Priznavanje i mjerenje* najvećim dijelom je izrađen na osnovu MRS-a 39 *Financijski instrumenti: Priznavanje i mjerenje* (uključujući i sve izmjene i dopune istog izvršene do 31.12.2008. godine, kao i izmjene i dopune tog standarda koje je IASB izvršio kroz dokument „Unapređenja MSFI-jeva“ iz aprila/travnja 2009. godine). U nastavku teksta su date glavne razlike između MRSJS-a 29 i MRS-a 39.

- MRSJS 29 daje dodatna uputstva za primjenu koja pomažu oko postupanja sa zajmovima po povoljnim uslovima i ugovorima o financijskim garancijama koji ne podrazumijevaju nikakvu ili samo simboličnu naknadu. MRS 39 ne uređuje te oblasti.
- MRSJS 29 u određenim slučajevima koristi drugačiju terminologiju od MRS-a 39. Najznačajniji primjeri toga su upotreba pojmova „izvještaj o financijskim rezultatima“ i „neto imovina/kapital“, čiji ekvivalenti u MRS-u 39 su „izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti ili zasebni bilans uspjeha (ako se prezentira)“ i „kapital“.
- U MRSJS-u 29 se ne pravi razlika između „prihoda“ i „dohotka“. MRS 39 razlikuje ta dva pojma, pri čemu pojam „prihod“ ima šire značenje od pojma „dohodak“.
- Principi iz IFRIC tumačenja br. 9 *Ponovna procjena ugrađenih derivata* i IFRIC tumačenja br. 16 *Zaštita neto ulaganja u inostrano poslovanje* su uvršteni u MRSJS 29 kao obavezujući dodaci. IASB tumačenja IFRIC-a izdaje kao zasebne dokumente.

Ovaj *Međunarodni računovodstveni standard za javni sektor 29 Financijski instrumenti: Priznavanje i mjerenje*, izdanje 2022. godina koji je izdan od International Public Sector Accounting Standards Board (IPSASB), i objavljen od International Federation of Accountants (IFAC) u maju 2022. godine na engleskom jeziku, preveden je na bosanski jezik od strane Saveza računovođa, revizora i financijskih djelatnika Federacije BiH u aprilu 2025. godine i reproduciran je uz dozvolu IFAC-a. Postupak prevođenja dokumenta *Međunarodni računovodstveni standard za javni sektor 29 Financijski instrumenti: Priznavanje i mjerenje*, izdanje 2022. godina razmatran je od strane IFAC-a, a prijevod je obavljen u skladu s pravilima sadržanim u "Policy Statement - Policy for Translating and Reproducing Standards Published by IFAC". Odobreni tekst dokumenta *Međunarodni računovodstveni standard za javni sektor 29 Financijski instrumenti: Priznavanje i mjerenje*, izdanje 2022. godina je onaj koji je IFAC objavio na engleskom jeziku. IFAC ne preuzima odgovornost za točnost i potpunost prijevoda niti za radnje koje iz toga mogu proizaći.

Tekst na engleskom jeziku *Međunarodni računovodstveni standard za javni sektor 29 Financijski instrumenti: Priznavanje i mjerenje*, izdanje 2022. godina © 2022. IFAC. Sva prava pridržana.

Tekst na bosanskom jeziku *Međunarodni računovodstveni standard za javni sektor 29 Financijski instrumenti: Priznavanje i mjerenje*, izdanje 2022. godina © 2025 IFAC. Sva prava pridržana.

Izvorni naslov: *International Public Sector Accounting Standard 29, Financial Instruments: Recognition and Measurement*, 2022. Edition, ISBN: 978-1-60815-192-9

Sva prava pridržana. Za svako umnožavanje, pohranjivanje, prijenos ili korištenje ovog dokumenta za druge slične namjene, osim korištenja koje dopušta zakon, potrebno je tražiti pisanu dozvolu IFAC putem e-mail adrese permissions@ifac.org.

ISBN: 978-1-60815-576-7